

Departament de Teoria i Història de l'Educació
Facultat de Pedagogia
Divisió de Ciències de l'Educació
Universitat de Barcelona

Programa de Doctorat: "Educació Moral i Cívica"
Bienni 1990-1992

Anàlisi del discurs regulatiu a l'ensenyament

Tesi presentada per
Anna Escofet i Roig
per optar al títol de Doctora en Pedagogia
Direcció: José Luis Rodríguez Illera
juliol de 1995

Primera investigació

Metodologia

Concretant la part empírica de la nostra investigació, hem de començar per recordar que aquesta primera part pretén caracteritzar el tipus de discurs educatiu de cada un dels centres estudiats, amb l'objectiu d'arribar a construir una taxonomia que categoritzi les diferents tipologies que podem trobar.

Per aconseguir el nostre propòsit, hem elaborat un qüestionari que s'ha passat als equips directius de 652 centres públics de primària i secundària catalans. A més, el mateix qüestionari s'ha passat a un grup de centres d'ensenyament andalusos, i a un grup de centres d'ensenyament privats catalans, que actuen com a grup de control. Ambdues proves s'han passat als centres durant els cursos 1992-93 i 1993-94.

Comencem per fer una descripció del qüestionari (que es presenta detallat a l'annex 1).

Val a dir que distingim tres tipus de dades diferents:

1. Trets tècnics del centre educatiu.

Aquest apartat pretén caracteritzar el tipus de discurs educatiu de l'escola. Per poder-ho fer, ens sembla important tenir dades sobre les relacions de l'escola amb l'exterior (instàncies de l'administració autonòmica, instàncies de l'administració local, instàncies de la societat civil...), sobre la

relació dels pares amb l'escola i sobre les activitats extraescolars.

2. Professors

3. Alumnes

Aquest apartat i l'anterior pretenen caracteritzar la relació de professors i alumnes amb el discurs educatiu del centre. A més, es pretén caracteritzar el nombre i la tipologia d'ambdós agents educatius.

A continuació, adjuntem els ítems del qüestionari. Recordem que està dirigit als equips directius i ens servirà per caracteritzar cada centre a nivell general.

1. Característiques del centre

Trets físics

- Nombre d'aules i superfície mitjana per classe

Nombre de patis i superfície total dels patis

Nombre d'instal·lacions esportives i d'instal·lacions culturals

- Mitjans de recolzament a la docència
- Usos del centre

Trets tècnics

- Organigrama
- Assignatures optatives que imparteix el centre
- Relació amb l'exterior
- Relació Ensenyants-Pares

Freqüència i convocatòria de reunions generals

Freqüència, convocatòria i mode de citació a reunions individuals

- Existència d'APA

 - Tasques fonamentals

 - Periodicitat de les reunions de la Junta directiva

 - Percentatge de pares vinculats activament

- Tipus d'activitats extrascolars

2. Dades sobre els ensenyants

- Nombre total

- Sexe

- Llengua materna

- Llengua a l'aula

- Especialistes en una assignatura o camp temàtic/Generalistes

- Participació en activitats de formació permanent i reciclatge

- Participació en l'organització del centre

- Elecció de les assignatures i/o cursos i concreció de les programacions de les assignatures

3. Dades sobre els alumnes

- Nombre total

- Sexe

- Llengua materna

- Llengua a l'aula

- Classe social

- Participació en activitats extraescolars

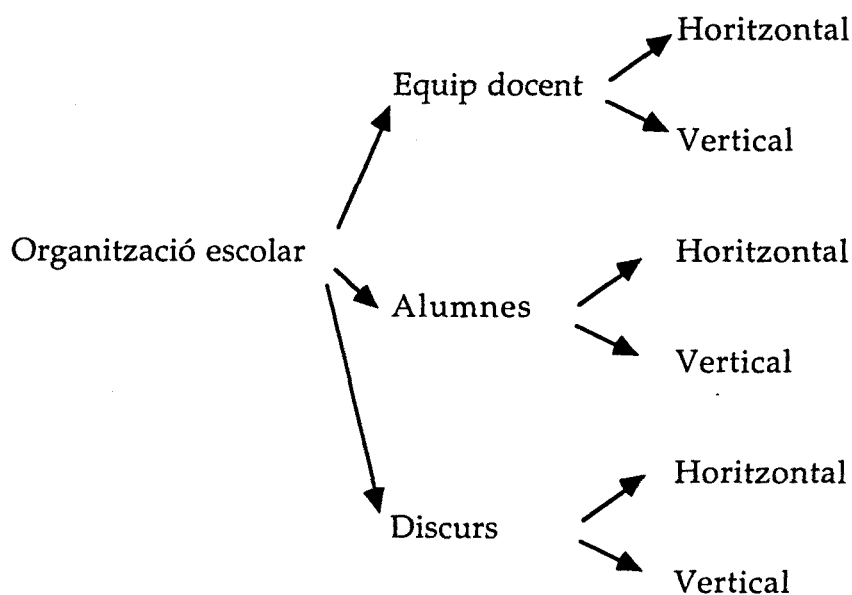
En funció d'aquests elements que volem estudiar, construïm una taxonomia que ens servirà per categoritzar els centres educatius. Aquesta taxonomia és una variació de les pautes elaborades per Daniels (1989)⁶ per a

⁶Daniels introdueix, a més, altres nivells d'anàlisi que aquí no han estat tinguts en compte en tractar d'adequar la taxonomia a la realitat educativa analitzada.

l'observació de l'organització escolar i la pràctica pedagògica a l'aula.

Com es veurà, la taxonomia distingeix tres nivells d'organització, el nivell de l'equip de docents, el nivell del discurs educatiu i el nivell dels alumnes, corresponents també a la nostra proposta d'anàlisi. Cada un d'aquests nivells té la seva pròpia divisió social del treball (classificació) i les seves relacions socials (emmarcament). A més, cada nivell presenta una diferenciació entre un eix vertical i un horitzontal; l'eix horitzontal es refereix al grau de diferenciació dins un nivell i l'eix vertical fa referència al grau d'estratificació dins del mateix nivell. Ambdós eixos influeixen sobre les relacions socials i la comunicació i són indicadors dels valors d'emmarcament.

Els elements que tindrem en compte per analitzar aquesta part són, doncs, els següents (Daniels, 1989):

A partir d'aquí, mostrem la taxonomia que utilitzem per categoritzar els discursos educatius dels centres estudiats:

I. ORGANITZACIÓ ESCOLAR

•RELACIÓ AMB ELS PARES

- F++: No hi ha APA
No hi ha un sistema de comunicació establert amb els pares
Contacte amb el director en una reunió anual
Poc o nul contacte amb els professors
- F+: Existència d'APA
No hi ha un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés als professors a través del director
- F -: Existència d'APA
Existència d'un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés als professors a través del director
- F - -: Existència d'APA
Existència d'un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés obert a les classes

•RELACIÓ AMB L'EXTERIOR

- F+ +: No hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior, exceptuant les reunions de caire administratiu necessàries
- F+: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Relació amb els professors a través del director
- F -: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Relació amb els professors fàcil
- F - -: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Accés obert a les classes

•PROFESSORS

CLASSIFICACIÓ HORITZONTAL

- C- -: Els professors no són especialistes en matèries
- C-: Alguns professors especialitzats en algunes matèries
La majoria dels professors són generalistes
- C+: Alguns professors generalistes
Alguns professors són especialistes en una matèria
- C+ +: Tots els professors són especialistes

CLASSIFICACIÓ VERTICAL

- C+ +: Jerarquia molt marcada en el cos d'ensenyants.
Els rols específics són adscrits a llocs amb responsabilitats i autoritat
- C+: Les responsabilitats de gestió estan dividides en seccions
Dins de cada secció hi ha poca diferenciació
- C-: Les responsabilitats de l'equip no estan delimitades,exceptuant la diferenciació cap - resta de l'equip
- C- -: No hi ha distincions entre els ensenyants
- F+ +: Relacions dins de l'equip d'ensenyants imposades per una jerarquització
No hi ha possibilitat d'elecció sobre què ensenyar
- F+: Les relacions de l'equip estan dominades per l'estatus oficial, però amb un marge de negociació personal
- F-: Les relacions de l'equip són negociades
- F- -: Les relacions de l'equip són negociades
Autonomia sobre el què ensenyar

Una segona part de la taxonomia -que descriurem en el seu moment- serà utilitzada en la segona investigació.

Resultats

Passem doncs a l'anàlisi dels resultats. En primer lloc, cal remarcar que no totes les enquestes contestades tenen tots els ítems plens, potser en un intent dels centres de resguardar les dades que poden considerar confidencials (el nombre d'ensenyants que usen el català a l'aula, per exemple) i també per desconeixement de les dades demanades per alguna de les preguntes.

Per analitzar els resultats obtinguts, hem estudiat les dades amb anàlisi de freqüències i hem aplicat proves de χ^2 per tal de saber la relació entre les

variables estudiades i cada un dels nivells en que ens interessava aprofundir. En els cassos que hem considerat més importants i rellevants per la nostra investigació, hem aplicat també coefivients que ens indicàven la força de la relació. A més, en els cassos que les freqüències que obteníem eren baixes, aplicàvem coeficients de correcció que ens permetien l'anàlisi.

Primer estudiarem les respostes donades per tots els centres a un nivell global, diferenciant els centres de primària i els de secundària. Posteriorment, s'aplicarà la taxonomia proposada.

Resultats generals

La mostra final queda configurada de la següent manera:

Taula 1: Tipus d'ensenyament

	n	%
Públic	652	92
Andalús	21	3
Privat	37	5

Com podem observar, la mostra final de centres d'ensenyament públic primari i secundari catalans és de 652. Quants als grups de control, 37 són d'ensenyament privat primari i secundari catalans i 21 centres són d'ensenyament públic primari i secundari andalusos.

Taula 2: Grau d'ensenyament

	n	%
Primari	531	77
Secundari	159	23

Quant al grau d'ensenyament, 531 centres, un 77% del total, són centres de primària i un 23% són centres de secundària.

La diferència en el nombre de centres d'un i altre grau és deguda a dos factors. D'una banda, la realitat educativa també presenta una diferència en el nombre de centres de primària i secundària; d'altra banda, els centres de primària han contestat en un nombre més alt els nostres qüestionaris.

Observem a continuació la composició final de la mostra en creuar els factors anteriors.

Taula 3: Tipus d'ensenyament - definitiva-

	n	%
Privat Primari	12	63
Privat Secundari	7	37
Públic Primari	512	78
Públic Secundari	140	22
And. Púb. Primari	7	37
And. Púb. Secundari	12	63

Com es pot observar, 1/5 part, aproximadament, dels centres d'ensenyament públic catalans es corresponen amb centres de secundària. Aquesta proporció passa a ser de 2/5 parts en el cas dels centres d'ensenyament privat catalans i és de 3/5 parts en els centres andalusos.

Les proporcions per als centres de primària són de 4/5 parts per als centres públics catalans, 3/5 parts per als centres privats i 2/5 per als centres andalusos.

Trets físics del centre

Analitzant els trets físics dels centres estudiats, podem observar les següents dades.

Nombre d'aules

Corresponen a l'ítem 1.1.1.1. de l'enquesta. Té dos nivells diferents, el nombre d'aules i la seva superfície.

Quant al nombre d'aules, categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1.menys de 5
- 2. entre 5 i 15
- 3. entre 16 i 20
- 4. més de 20
- 5. ns/nc

Pel que fa a la superfície de les aules, les categories són:

- 1. menys de 20 m²
- 2. entre 20 i 40 m²
- 3. entre 40 i 60 m²
- 4. més de 70 m²
- 5. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 4: Nombre d'aules

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys de 5	81	16	10	7
entre 5 i 15	188	37	38	27
entre 16 i 20	118	23	44	31
més de 20	110	21	41	30
ns/nc	15	3	7	5

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys de 5	0	0	2	29	0	0	0	0
entre 5 i 15	9	76	1	14	3	43	2	17
entre 16 i 20	1	8	1	14	4	57	2	17
més de 20	1	8	3	43	0	0	6	49
ns/nc	1	8	0	0	0	0	2	17

Quant a les escoles públiques, podem observar que els centres de secundària tenen un nombre d'aules major que els de primària. No passa el mateix a les escoles privades, on el nombre d'aules és similar en un i altre nivell. Pel que fa als centres andalusos, tot i que no en la mateixa proporció, segueixen les línies dels centres públics catalans, amb un lleuger major nombre d'aules a secundària.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.002$ tenen diferències significatives en el nombre d'aules, n'hi ha un nombre més gran als centres de secundària.

Quant als grups de control, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

1. menys de 15 aules
2. més de 15 aules

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ens mostren les següents dades:

- les diferències segueixen essent significatives (amb $p = 0.002$) en els centres públics catalans, amb un nombre major d'aules als centres de secundària
- seguim sense tenir significació estadística en els altres dos tipus de centres educatius.

Taula 5: Superfície mitjana de les aules

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys de 20	19	3	6	4
entre 20 i 40	134	27	32	22
entre 40 i 60	225	44	63	46
més de 70	36	7	15	10
ns/nc	98	19	24	18

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys de 20	0	0	1	14	0	0	0	0
entre 20 i 40	4	33	2	28	0	0	3	25
entre 40 i 60	6	51	4	58	7	100	4	34
més de 70	0	0	0	0	0	0	2	16
ns/nc	2	16	0	0	0	0	3	25

En analitzar els percentatges, podem observar que la superfície mitjana de les aules no presenta gaires diferències en els centres públics catalans. En canvi, els centres privats de secundària tindrien un lleuger major percentatge d'aules més petites. Quant als centres andalusos, els centres de secundària tenen una major dispersió en la superfície de les aules que els centres de primària.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística en els centres públics.

Respecte als grups de control, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

- 1. menys de 40 m²
- 2. més de 40 m²

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ens mostren que no hi ha significació estadística en els altres dos tipus de centres educatius.

Nombre de patis

Corresponen a l'ítem 1.1.1.2. de l'enquesta. Té dos nivells diferents, el nombre de patis i la superfície dels mateixos.

Quant al nombre de patis, categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1. cap
- 2. entre 1 i 2
- 3. entre 3 i 4
- 4. ns/nc

Pel que fa a la superfície dels patis, les categories són:

- 1. menys de 800 m²
- 2. entre 1000 i 2000 m²
- 3. entre 2000 i 6000 m²
- 4. més de 6000 m²
- 5. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 6: Nombre de patis

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
cap	3	1	6	4
entre 1 i 2	368	72	95	68
de 3 a 4	100	19	12	8
ns/nc	41	8	27	20

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
cap	0	0	0	0	0	0	0	0
entre 1 i 2	9	75	3	43	7	100	5	42
de 3 a 4	3	25	3	43	0	0	3	25
ns/nc	0	0	1	14	0	0	4	33

Si analitzem els percentatges, podem observar que els centres públics de primària tenen més patis, i que alguns centres de secundària no en tenen.

Quant els grups de control, podem veure que tant en un cas com en l'altre, tenen més patis els centres de secundària.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres públics mostren, amb una $p=0.0001$, com els centres de primària tenen un nombre de patis més gran.

Quant als grups de control, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

1. cap pati
2. algun pati

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ens mostren que no hi ha significació estadística en els altres dos tipus de centres educatius. I se segueix mostrant el mateix amb els centres públics catalans, un nombre lleugerament superior de centres de primària que tenen més patis que els centres de secundària; i un nombre superior de centres de secundària sense cap pati.

Taula 7: Superfície mitjana dels patis

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
fins a 800 m2	172	34	39	28
entre 1000 i 2000 m2	67	13	20	15
de 2000 a 6000 m2	86	17	18	13
més de 6000 m2	16	3	4	2
ns/nc	171	33	59	42

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
fins a 800 m2	4	33	3	43	2	29	4	33
entre 1000 i 2000 m2	2	16	0	0	2	29	2	16
de 2000 a 6000 m2	3	26	0	0	2	29	1	8
més de 6000 m2	0	0	2	29	0	0	0	0
ns/nc	3	25	2	28	1	13	5	41

Respecte a la superfície dels patis, en analitzar els percentatges es pot veure que no hi ha gaires diferències entre els centres públics de primària i de secundària i els privats. En canvi, en els centres andalusos, els centres de primària tenen patis més grans.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística en cap dels tres tipus de centres analitzats, ja que totes les dades són molt semblants.

Nombre d'instal.lacions esportives

Corresponen a l'ítem 1.1.1.3. de l'enquesta.

Categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1. polisportiu
- 2. gimnàs
- 3. polisportiu i gimnàs
- 4. cap

Passem ara a observar els resultats.

Taula 8: Instal·lacions esportives

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
polisportiu	197	39	15	10
gimnàs	39	7	27	20
polisportiu i gimnàs	134	27	75	54
cap	142	27	23	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
polisportiu	0	0	0	0	4	58	1	8
gimnàs	5	42	1	14	0	0	2	16
polisportiu i gimnàs	5	42	3	43	3	42	5	42
cap	2	16	3	43	0	0	4	34

Podem observar com els centres públics presenten diferències a nivell de primària, on hi ha més centres que no disposen de cap tipus d'instal·lació esportiva. A més, els centres de secundària tenen més centres amb diverses instal·lacions, la qual cosa confirma la tendència anterior.

Quant als grups de control, podem observar en tots dos com hi ha un percentatge superior de centres de primària sense cap instal·lació esportiva.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres públics, amb una $p=0.0001$

ens mostren com els centres de secundària tenen més instal·lacions esportives.

Quant als grups de control, no obtenim significació estadística.

Nombre d'instal·lacions culturals

Corresponen a l'ítem 1.1.1.4. de l'enquesta.

Categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1. cap
- 2. biblioteca
- 3. altres

Passem ara a observar els resultats.

Taula 9: Instal·lacions culturals

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
cap	55	10	4	2
biblioteca	183	36	50	36
altres	274	54	86	62

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
cap	0	0	1	14	2	28	0	0
biblioteca	4	33	1	14	3	43	9	75
altres	8	67	5	72	2	29	3	25

En observar els percentatges, podem veure que els centres públics estan força dotats d'instal·lacions culturals, tot i que hi ha un percentatge superior de centres de primària sense cap tipus d'instal·lació.

Respecte als grups de control, passa el mateix que abans, les dotacions són altes. Però en el grup de centres andalusos, són els centres de secundària

els que no tenen cap tipus d'instal·lació cultural.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres públics amb una $p=0.02$ ens mostren les diferències assenyalades abans.

Quant als grups de control, no hi ha significació estadística en els altres dos tipus de centres educatius.

Mitjans de recolzament a la docència

Corresponen a l'ítem 1.1.1.5. de l'enquesta. Categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1. cap
- 2. ordinadors
- 3. audiovisuals
- 4. ambdós

Passem ara a observar els resultats.

Taula 10: Mitjans de recolzament a la docència

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
cap	85	16	0	0
ordinadors	34	6	6	4
àudio-visuals	115	23	3	2
ambdós	278	55	131	94

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
cap	0	0	0	0	1	14	0	0
ordinadors	1	8	0	0	0	0	0	0
àudio-visuals	1	8	1	14	1	14	0	0
ambdós	10	84	6	86	5	72	12	100

Podem veure que tots els centres estudiats tenen un grau alt de mitjans de recolzament a la docència (si més no, dels enunciats aquí). Les diferències es troben en els centres de primària, ja que tant els públics com els andalusos, presenten un lleuger percentatge de centres sense cap mitjà de recolzament.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

1. cap mitjà
2. diversos mitjans

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ens mostren que els centres públics catalans, amb una $p=0.0001$ tenen un important nombre de centres amb diversos mitjans, i que hi ha un lleuger nombre de centres de primària sense cap tipus de mitjà de recolzament.

Quant als altres centres educatius, no presenten significació estadística.

Usos del centre

Corresponen a l'ítem 1.1.2. de l'enquesta. Categoritzem les respostes en els següents nivells:

1. escola
2. escola d'adults
3. organitzacions culturals
4. tots els anteriors
5. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 11: Usos del centre

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
escola	408	79	106	76
escola d'adults	32	7	8	5
org. culturals	50	9	25	18
tots els anteriors	5	2	1	1
ns/nc	17	3	0	0

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
escola	11	92	5	72	2	28	9	75
escola d'adults	0	0	0	0	1	14	0	0
org. culturals	1	8	2	28	4	58	3	25
tots els anteriors	0	0	0	0	0	0	0	0
ns/nc	0	0	0	0	0	0	0	0

La majoria dels centres tenen un ús exclusivament escolar. Ara bé, en els centres públics i en els privats, són els centres de secundària els que més s'usen per altres organitzacions; mentre que en els centres d'ensenyament andalusos, són els centres de primària els més usats.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística en cap dels centres estudiats.

Trets tècnics

Assignatures optatives

Corresponen a l'ítem 1.2.2. de l'enquesta. Tot i que els centres, sobre-

tot els de secundària, tenen un bloc d'assignatures optatives més extens, només ens interessen les referents a l'opció d'ètica i religió.

Categoritzem les respostes en els següents nivells:

- 1. ètica
- 2. religió
- 3. les dues
- 4. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 12: Assignatures optatives

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
ètica	187	37	14	10
religió	66	12	3	2
les dues	201	40	111	80
ns/nc	58	11	12	8

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ètica	4	33	2	29	0	0	0	0
religió	7	59	2	29	3	43	0	0
les dues	1	8	2	29	3	43	5	41
ns/nc	0	0	1	13	1	14	7	59

Es pot veure que en tots els centres d'ensenyament analitzats hi ha importants diferències en els tres grups. En tots ells, els centres de primària acostumen a ensenyar en un percentatge més alt només l'assignatura de religió, mentre que en els centres de secundària, el percentatge més alt de centres se situa en aquells que imparteixen les dues assignatures (exceptuant els centres andalusos, que presenten un alt percentatge de l'ítem ns/nc).

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres públics amb una $p=0.0001$ ens mostren les tendències indicades abans.

Quant als grups de control, no hi ha significació estadística.

Relació ensenyants-pares

Corresponen als ítems 1.2.4.1., 1.2.4.2., 1.2.4.3., 1.2.4.4. i 1.2.4.5. de l'enquesta.

Quant a la freqüència de reunions generals i individuals, categoritzem les respostes en els següents nivells:

1. entre 0 i 1
2. menys de dues
3. de dues a 5
4. més de 5
5. ns/nc

Pel que fa a la convocatòria de reunions, tant individuals com generals, les categories són:

1. ensenyants
2. pares
3. ambdós
4. ns/nc

I per acabar, el mode de citació a les reunions individuals té les següents categories:

1. a través del director
2. per contacte telefònic
3. per carta
4. per contacte personal
5. accés obert a les aules
6. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 13: Reunions generals, freqüència

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0 i 1	104	21	26	18
menys de 2	196	39	59	43
de 2 a 5	188	37	44	32
més de 5	14	2	9	6
ns/nc	10	1	2	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0 i 1	2	16	3	42	1	14	1	8
menys de 2	3	25	2	29	1	14	2	16
de 2 a 5	7	59	2	29	4	58	7	58
més de 5	0	0	0	0	1	14	2	16

Els percentatges són molt similars en tots els nivells d'ensenyament analitzats. Val la pena remarcar que en els centres públics, les reunions generals es convoquen menys freqüentment que en els centres privats i els andalusos.

En aplicar x^2 a aquestes dades, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

- 1. menys de 2 reunions generals
- 2. més de 3 reunions generals

Feta la recodificació, i aplicades les proves de x^2 , els resultats obtinguts ens mostren que no hi ha significació estadística en els centres educatius.

Taula 14: Reunions generals, convocants

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
ensenyants	238	46	59	42
pares	4	1	1	1
ambdós	253	50	76	55
ns/nc	17	3	4	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ensenyants	6	50	5	86	3	42	5	41
pares	0	0	0	0	0	0	1	8
ambdós	6	50	1	14	4	58	6	51

En els tres tipus de centres d'ensenyament, els percentatges són molt similars i en la majoria d'aquests, les reunions són convocades per pares i docents indistintament.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no hi ha significació estadística en els resultats.

Taula 15: Reunions individuals, freqüència

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0 i 1	40	7	9	6
menys de 2	121	24	22	16
de 2 a 5	263	52	67	48
més de 5	66	13	31	23
ns/nc	22	4	11	7

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0 i 1	1	8	2	29	0	0	0	0
menys de 2	1	8	2	29	1	14	0	0
de 2 a 5	10	84	2	29	4	58	8	67
més de 5	0	0	1	13	2	28	4	33

Els percentatges són molt similars en tots els nivells d'ensenyament analitzats, en general, hi ha un alt grau de reunions individuals. Val la pena remarcar que en els centres públics, les reunions generals es convoquen menys freqüentment que en els centres privats i els andalusos.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.01$ indiquen un alt grau de reunions individuals, tant a primària com a secundària.

Ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

1. menys de 2 reunions
2. més de 3 reunions

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ens mostren que no hi ha significació estadística en els centres educatius.

Taula 16: Reunions individuals, convocants

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
ensenyants	27	5	11	8
pares	2	1	0	0
ambdós	473	93	127	91
ns/nc	10	1	2	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ensenyants	1	8	1	14	0	0	3	25
pares	0	0	1	14	0	0	0	0
ambdós	11	92	5	72	7	100	9	75

En els tres tipus de centres d'ensenyament, els percentatges són molt similars i en la majoria d'aquests, les reunions són convocades per pares i docents indistintament.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no hi ha significació estadística en els resultats.

Taula 17: Reunions generals, citació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.					
	n	%	n	%				
director	88	17	18	13				
telèfon	129	26	85	61				
carta	230	45	31	23				
contacte personal	51	9	2	1				
accés obert aules	12	2	0	0				
ns/nc	2	1	4	2				

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
director	3	25	0	0	3	43	3	26
telèfon	1	8	5	72	1	14	4	33
carta	3	25	1	14	3	43	4	33
contacte personal	4	34	1	14	0	0	0	0
accés obert aules	0	0	0	0	0	0	0	0
ns/nc	1	8	0	0	0	0	1	8

La citació a les reunions acostuma a fer-se per carta o per contacte telefònic. Cal destacar que les escoles de primària també presenten un percentatge de citació per contacte personal.

Quant als centres d'ensenyament privat i andalusos, cal remarcar que apareix el director com a convocant.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no hi ha significació estadística en els resultats dels grups de control.

Quant als centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, podem veure que els docents de secundària convoquen telefònicament, mentre que els de primària usen més la carta. S'ha de remarcar també l'aparició del contacte personal i de l'accés obert a les aules en els centres de primària.

Associacions de pares d'alumnes

Corresponen als ítems 1.2.5.1., 1.2.5.2., 1.2.5.3. i 1.2.5.4. de l'enquesta.

Quant a l'existència d'associació, categoritzem les respostes en els següents nivells:

1. sí
2. no

Pel que fa a la periodicitat de les reunions de la Junta Directiva, bon indicador de la vitalitat de l'associació, les categories són:

1. setmanal
2. mensual
3. trimestral
4. anual
5. ns/nc

I per acabar, respecte al percentatge de pares vinculats activament a l'associació, les categories són:

- 1. menys del 10%
- 2. entre el 10 i el 25%
- 3. entre el 25 i el 50%
- 4. entre el 50 i el 75%
- 5. entre el 75 i el 100%
- 6. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 18: Existència d'APA

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
sí	484	94	131	93
no	28	6	9	7

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
sí	10	83	3	42	6	85	12	100
no	2	17	4	58	1	5	0	0

La majoria dels centres tenen associació de pares d'alumnes. Destaquem el cas dels centres d'ensenyament privat de secundària, amb un elevat percentatge de centres sense APA.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no hi ha significació estadística en els resultats.

Taula 19: Freqüència de reunions

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
setmanal	85	17	16	12
mensual	266	52	81	58
trimestral	77	15	26	19
anual	26	5	5	3
ns/nc	58	11	12	8

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
setmanal	1	8	0	0	1	14	4	34
mensual	8	67	3	43	3	43	3	26
trimestral	1	8	0	0	2	29	2	16
anual	0	0	0	0	0	0	1	8
ns/nc	2	17	4	57	1	14	2	16

La freqüència de reunions de la Junta Directiva de l'APA es considera com un bon indicador de la vitalitat de l'associació de pares. Podem observar que les APA dels centres públics es reuneixen mensualment de manera majoritària. Igualment passa amb els centres privats i els andalusos. Destaquem els centres d'ensenyament secundari andalusos, amb un important percentatge de reunions setmanals.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no hi ha significació estadística.

Taula 20: Associats

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys del 10%	185	37	66	48
entre 10 i 25%	110	22	25	18
entre 25 i 50%	45	8	13	9
entre 50 i 75%	32	6	10	7
entre 75 i 100%	96	19	13	9
ns/nc	44	8	13	9

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys del 10%	2	17	0	0	1	15	5	42
entre 10 i 25%	0	0	1	14	1	14	3	26
entre 25 i 50%	1	8	1	14	1	14	0	0
entre 50 i 75%	1	8	0	0	3	43	2	16
entre 75 i 100%	6	51	1	14	0	0	0	0
ns/nc	2	16	4	58	1	14	2	16

Com podem observar, els percentatges d'associats són, en general, baixos. Val la pena destacar que no passa el mateix als centres d'ensenyament privat, que tenen uns percentatges d'associats alts; això es pot explicar pel mateix caràcter d'alguns centres privats, on la implicació dels pares i les mares és més alta que en els centres públics.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Tipus d'activitats extraescolars

Corresponen a l'ítem 1.2.6. de l'enquesta. Categoritzem les respostes, per cada un dels tipus d'activitats (sortides i excursions, activitats esportives,

tallers i activitats culturals i tallers i activitats recreatives) en els següents nivells:

- 1. diari
- 2. setmanal
- 3. mensual
- 4. trimestral
- 5. un cop al curs
- 6. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 21: Sortides i excursions

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
mensual	46	9	21	15
trimestral	281	55	87	63
un cop al curs	80	16	27	19
ns/nc	105	20	5	3

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
mensual	2	17	0	0	0	0	2	17
trimestral	7	59	6	86	5	72	8	66
un cop al curs	1	8	0	0	1	14	2	17
ns/nc	2	16	1	14	1	14	0	0

Respecte al primer tipus d'activitats extraescolars, les sortides i excursions, podem veure que tots els centres educatius les desenvolupa normalment amb una freqüència trimestral.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.0003$ indiquen una freqüència trimestral .

En els grups de control, no obtenim significació estadística.

Taula 22: Activitats esportives

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
diari	27	5	4	2
setmanal	184	37	24	18
mensual	50	9	26	19
trimestral	95	19	33	23
un cop al curs	48	9	24	18
ns/nc	106	21	29	20

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
diari	1	8	0	0	0	0	0	0
setmanal	6	51	0	0	1	15	2	16
mensual	0	0	3	43	0	0	2	16
trimestral	2	16	3	43	3	43	7	59
un cop al curs	0	0	0	0	1	14	1	9
ns/nc	3	25	1	14	2	28	0	0

Quant a les activitats esportives, els centres d'ensenyament públic les organitzen setmanalment i mensualment de manera majoritària. El mateix passa amb els centres d'ensenyament privat. Els centres andalusos, en canvi, organitzen aquest tipus d'activitat amb una periodicitat trimestral.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.01$ segueixen les línies marcades abans, amb la celebració d'aquest tipus d'activitats amb una freqüència majoritàriament setmanal i mensual. Els grups de control no obtenen significació estadística.

Taula 23: Activitats culturals

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
diari	12	2	1	1
setmanal	110	22	15	10
mensual	33	6	9	6
trimestral	125	25	45	33
un cop al curs	105	21	52	38
ns/nc	127	24	18	12

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
diari	0	0	0	0	0	0	0	0
setmanal	1	8	0	0	1	16	1	8
mensual	1	8	2	29	0	0	3	26
trimestral	5	42	2	29	2	28	4	33
un cop al curs	3	26	2	28	2	28	4	33
ns/nc	2	16	1	14	2	28	0	0

Respecte de les activitats culturals, la freqüència passa a ser trimestral o anual en tots els centres analitzats.

En aplicar x^2 a aquestes dades, els resultats obtinguts ens mostren que no hi ha significació estadística en els centres educatius.

Taula 24: Activitats recreatives

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
diari	6	1	0	0
setmanal	44	8	7	5
mensual	20	3	0	0
trimestral	117	22	45	32
un cop al curs	111	21	34	24
ns/nc	214	41	54	38

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
diari	0	0	0	0	0	0	0	0
setmanal	0	0	0	0	0	0	0	0
mensual	0	0	1	14	0	0	2	1
trimestral	5	41	3	42	3	42	3	25
un cop al curs	1	8	2	28	2	28	5	41
ns/nc	6	50	1	14	2	28	2	16

En les activitats recreatives passa el mateix que en les anteriors, la seva freqüència de realització és o bé trimestral o bé anual. Destaquem l'alt percentatge de ns/nc, que pot voler englobar tots els centres que no acostumen a realitzar aquest tipus d'activitat extraescolar.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

- 1. mensual
- 2. trimestral
- 3. anual

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts en els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.006$, ens mostren que les activitats recreatives tenen una freqüència trimestral a secundària i o bé trimestral o bé més sovintejada en els centres de primària.

Quant als grups de control, no obtenim significació estadística.

Dades sobre els docents

Corresponen als ítems 2.1. a 2.10. de l'enquesta.

Categoritzem les respostes en els següents nivells. Quant a la consideració professional,

1. especialistes
2. generalistes
3. les dues coses
4. ns/nc

Pel que fa a la participació en l'organització del centre i en les activitats de formació del professorat, les categories són:

1. menys del 25% de l'equip
2. entre el 25% i el 50% de l'equip
3. entre el 50% i el 75% de l'equip
4. entre el 75% i el 100% de l'equip
5. ns/nc

Respecte al caràcter d'aquesta participació, les categories són:

1. voluntari
2. obligatori
3. ns/nc

I per acabar, les categories pel que fa a l'elecció i la programació de les assignatures són,

1. segons barem (basat en criteris d'antiguitat, categoria, ...)
2. segons negociació de l'equip
3. autonomia del docent
4. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 25: Consideració professional

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
especialistes	94	19	131	94
generalistes	103	20	3	2
ambdós	296	58	5	3
ns/nc	19	3	1	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
especialistes	1	8	5	72	2	28	12	100
generalistes	0	0	1	14	0	0	0	0
ambdós	10	84	1	14	5	72	0	0
ns/nc	1	8	0	0	0	0	0	0

Tal i com podem veure, en tots els centres d'ensenyament hi ha la mateixa consideració per part dels docents. En el cas dels centres de secundària els docents es consideren especialistes i en els centres de primària la consideració és tant d'especialistes com de generalistes.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.0001$ indiquen que en el cas dels centres de secundària els docents es consideren especialistes i en els centres de primària la consideració és tant d'especialistes com de generalistes

En els grups de control, no podem parlar de resultats ja que no podem obtenir la freqüència adequada a totes les caselles.

Taula 26: Organització, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys del 25%	12	2	20	14
entre 25% i 50%	27	6	9	6
entre 50% i 75%	74	14	56	40
entre 75% i 100%	133	26	32	24
ns/nc	266	52	23	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys del 25%	1	9	1	14	0	0	2	17
entre 25% i 50%	1	9	2	29	0	0	0	0
entre 50% i 75%	3	25	1	14	4	57	5	42
entre 75% i 100%	3	25	1	14	1	13	1	8
ns/nc	4	32	2	29	2	28	4	33

Destaquem en aquest apartat l'ús de respostes del tipus ns/nc. Podem observar, a més, com la participació en l'organització del centre és alta en els centres d'ensenyament públic i en els privats i els andalusos. Tot i això, es diferencien d'això els centres de secundària d'ensenyament privat, on la participació és més baixa.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic catalans, amb una $p = 0.0001$ presenten un alt grau de participació de l'equip de docents en les activitats d'organització del centre en els centres de primària. No passa el mateix a secundària, on la participació és més baixa.

Quant als grups de control, no obtenim la significació estadística necessària.

Taula 27: Organització, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntària	114	22	26	19
obligatòria	11	2	8	6
ns/nc	387	76	106	75

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntària	1	4	1	14	1	14	6	50
obligatòria	2	8	1	14	0	0	1	8
ns/nc	9	88	5	72	6	86	5	42

Quant al caràcter de la participació en l'organització del centre, tornem a destacar l'alt nombre de respostes del tipus ns/nc. A més, la majoria dels centres afirmen que el caràcter de la participació és voluntari, exceptuant els centres d'ensenyament privat primari, que parlen d'obligatorietat.

En aplicar x^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Taula 28: Formació, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys del 25%	48	9	44	31
entre 25% i 50%	76	15	22	16
entre 50% i 75%	267	52	21	15
entre 75% i 100%	41	8	12	8
ns/nc	80	16	41	30

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys del 25%	1	8	0	0	1	14	8	67
entre 25% i 50%	2	17	1	14	1	14	4	33
entre 50% i 75%	5	41	2	29	5	72	0	0
entre 75% i 100%	1	8	4	57	0	0	0	0
ns/nc	3	26	0	0	0	0	0	0

Respecte a la participació en les activitats de formació, podem observar que en els centres d'ensenyament públic hi participa més de la meitat de l'equip de professors. El mateix passa en els centres andalusos de primària i a les escoles privades.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.0001$ indiquen que la participació és alta als centres de secundària i també, tot i que lleugerament inferior als centres de primària.

No hi ha significació estadística en els centres educatius dels grups de control.

Taula 29: Formació, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.					
	n	%	n	%				
voluntària	159	31	38	27				
obligatòria	98	19	23	16				
ns/nc	255	50	79	57				

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntària	1	8	2	28	1	14	8	67
obligatòria	2	16	0	0	2	28	0	0
ns/nc	9	75	5	72	4	58	4	33

Quant al caràcter de la formació, la nota més remarcable és l'altíssim percentatge de centres que responen amb l'item ns/nc. A continuació, destaca el fet que els centres públics consideren que les activitats de formació tenen un caràcter de voluntarietat, igual que en els centres de secundària andalusos i privats. En canvi, en els centres de primària dels grups de control, es considera el caràcter obligatori de les activitats de formació.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim la significació estadística necessària.

Taula 30: Elecció assignatures

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
segons barem	160	31	28	20
negociació	311	61	107	77
ns/nc	41	8	5	3

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
segons barem	1	8	1	14	4	58	2	16
negociació	10	84	6	86	2	28	10	84
ns/nc	1	8	0	0	1	14	0	0

Respecte a l'elecció de les assignatures que cada docent ha d'impartir durant el curs, els centres afirmen que majoritàriament se segueix un procés de negociació en el repartiment; exceptuant els centres andalusos de primària, que segueixen un barem (del tipus d'antiguitat, categoria,...).

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic catalans, amb una $p = 0.02$ segueixen criteris de negociació en el repartiment de les assignatures.

Quant als grups de control, no obtenim significació estadística.

Taula 31: Programació assignatures

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
segons barem	23	4	8	6
negociació	309	61	84	60
autonomia	136	27	42	30
ns/nc	44	8	6	4

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
segons barem	1	8	0	0	2	28	0	0
negociació	8	67	5	72	4	58	7	58
autonomia	2	17	2	28	0	0	5	42
ns/nc	1	8	0	0	1	14	0	0

Pel que fa a la programació de les assignatures, els centres d'ensenyament públic segueixen en primer lloc criteris de negociació i en segon lloc hi ha els centres en què cada docent té autonomia sobre el que ensenya. El mateix passa en els centres d'ensenyament privat. Respecte els centres andalusos, destaca el tret que els centres de primària afirmen seguir un barem en l'elaboració de la programació.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Dades sobre els alumnes

Corresponen als ítems 3.1. a 3.6. de l'enquesta.

Quan parlem de la classe social dels alumnes, categoritzem les respostes en els següents nivells:

1. alta
2. mitjana alta
3. mitjana
4. mitjana baixa
5. baixa
6. molt baixa
7. ns/nc

En la participació i el caràcter de les activitats extraescolars, desglossades per cada tipus d'activitat (sortides i excursions, activitats esportives, tallers i activitats culturals, i tallers i activitats recreatives) les categories són,

Caràcter de la participació

1. voluntari
2. obligatori
3. ns/nc

Percentatge de participació

1. entre el 0% i el 35%
2. entre el 35% i el 65%
3. entre el 65% i el 100%
4. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Tauła 32: Classe social

	Púb.Prim.		Púb.Sec.					
	n	%	n	%				
alta	2	1	0	0				
mitjana alta	9	1	2	1				
mitjana	182	36	63	46				
mitjana baixa	208	41	62	45				
baixa	95	19	9	6				
molt baixa	5	1	0	0				
ns/rc	11	2	4	2				

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
alta	0	0	0	0	0	0	0	0
mitjana alta	0	0	0	0	0	0	1	8
mitjana	6	50	2	28	2	28	6	50
mitjana baixa	6	50	5	72	5	72	4	34
baixa	0	0	0	0	0	0	0	0
molt baixa	0	0	0	0	0	0	0	0
ns/rc	0	0	0	0	0	0	1	8

Els centres d'ensenyament públic afirmen que la composició social del seu alumnat és de procedència de classe mitjana i mitjana/baixa, seguida per classe obrera. Els centres d'ensenyament privat parlen només de mitjana i mitjana/baixa, i els centres andalusos també.

En aplicar x^2 a aquestes dades, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

- 1. classe social alta i mitjana/alta
- 2. classe social mitjana i mitjana/baixa
- 3. classe social obrera i molt baixa

Feta la recodificació, i aplicades les proves de x^2 , els resultats obtinguts

ens mostren les següents dades:

- les diferències segueixen essent significatives (amb $p = 0.0009$) en els centres públics catalans, amb una majoria d'alumnes de classe social mitjana i mitjana/baixa.
- no obtenim significació estadística en els altres dos tipus de centres educatius.

Pel que pertoca a la participació dels alumnes en activitats extraescolars, podem observar:

Taula 33: Sortides i excursions, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntari	289	57	44	32
obligatori	153	30	92	66
ns/nc	70	13	4	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntari	7	58	4	58	7	100	9	75
obligatori	5	42	2	28	0	0	2	17
ns/nc	0	0	1	14	0	0	1	8

El caràcter en les sortides i excursions és voluntari en tots els centres, exceptuant en els centres d'ensenyament públic secundari, que destaquen el caràcter obligatori.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.0001$ tenen diferències significatives. En els centres de primària té un caràcter voluntari i obligatori en els centres de secundària.

En els grups de control, no obtenim significació estadística.

Taula 34: Sortides i excursions, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0% i 35%	36	7	5	3
entre 35% i 65%	52	10	17	13
entre 65% i 100%	350	68	111	79
ns/nc	74	15	7	5

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0% i 35%	0	0	0	0	0	0	3	25
entre 35% i 65%	0	0	0	0	0	0	5	42
entre 65% i 100%	12	100	6	85	7	100	3	25
ns/nc	0	0	1	15	0	0	1	8

Respecte a la participació, és força alta en tots els centres analitzats. Destaquem, tot i això, els centres de secundària andalusos amb un percentatge del 25% de centres amb una baixa participació dels alumnes en les sortides i excursions.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.004$ tenen una participació majoritària en les sortides i excursions.

Quant als grups de control, no obtenim significació estadística.

Taula 35: Activitats esportives, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntari	385	76	99	71
obligatori	41	8	20	14
ns/nc	86	16	21	15

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntari	9	76	6	86	6	86	11	92
obligatori	1	8	0	0	0	0	0	0
ns/nc	2	16	1	14	1	14	1	8

Les activitats esportives tenen un alt caràcter voluntari en tots els centres analitzats.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Taula 36: Activitats esportives, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0% i 35%	156	31	47	34
entre 35% i 65%	175	35	46	33
entre 65% i 100%	90	17	24	17
ns/nc	91	17	23	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0% i 35%	3	25	2	29	0	0	8	67
entre 35% i 65%	4	34	1	14	2	28	3	25
entre 65% i 100%	3	25	3	43	4	58	0	0
ns/nc	2	16	1	14	1	14	1	8

La participació és alta en tots els centres educatius, exceptuant els centres andalusos de secundària, on el percentatge de participació és majoritàriament baix.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Taula 37: Activitats culturals, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntari	253	50	67	48
obligatori	130	25	52	37
ns/nc	129	25	67	15

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntari	8	68	4	58	4	58	9	76
obligatori	2	16	2	28	2	28	2	16
ns/nc	2	16	1	14	4	14	9	8

El caràcter de les activitats culturals sembla que és voluntari de manera majoritària a tots els centres.

En aplicar χ^2 , no obtenim significació estadística.

Taula 38: Activitats culturals, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0% i 35%	111	22	26	19
entre 35% i 65%	81	16	35	25
entre 65% i 100%	188	37	54	39
ns/nc	132	25	25	17

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0% i 35%	1	9	1	14	1	14	7	59
entre 35% i 65%	2	16	1	14	2	29	2	16
entre 65% i 100%	7	59	4	58	3	43	2	16
ns/nc	2	16	1	14	1	14	1	9

La participació en les activitats culturals és majoritàriament alta en tots els centres analitzats, exceptuant els centres andalusos de secundària, amb una baixa participació.

En aplicar χ^2 , els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.03$, presenten un alt percentatge de participació.

Taula 39: Activitats recreatives, caràcter

	Púb.Prim.		Púb.Sec.					
	n	%	n	%				
voluntari	251	49	74	53				
obligatori	59	12	19	14				
ns/nc	201	39	47	33				

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntari	6	51	5	72	4	58	9	75
obligatori	1	8	0	0	2	28	0	0
ns/nc	5	41	2	28	1	14	3	25

Quant al caràcter de les activitats recreatives és de signe voluntari en tots els centres analitzats.

En aplicar χ^2 , no obtenim significació estadística.

Taula 40: Activitats recreatives, participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
entre 0 i 35%	105	21	27	19
entre 35 i 65%	79	15	39	28
entre 65 i 100%	124	25	25	18
ns/nc	204	39	49	35

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
entre 0 i 35%	1	8	1	13	2	29	6	59
entre 35 i 65%	2	17	2	29	1	14	2	17
entre 65 i 100%	4	34	2	29	3	43	0	0
ns/nc	5	41	2	29	1	14	4	34

Com podem veure, la participació és alta en tots els centres d'ensenyament analitzats, exceptuant la baixa participació als centres d'ensenyament secundari andalús.

En aplicar χ^2 , els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.02$, ens mostren una participació majoritàriament alta.

En els grups de control no obtenim resultats significatius.

Aplicació de la taxonomia

A continuació, anem a estudiar els resultats obtinguts en aplicar la taxonomia abans explicada. Recordem que la taxonomia pretén dibuixar el discurs educatiu que té cada centre educatiu.

La taxonomia distingeix tres nivells d'organització, el nivell de l'equip de docents, el nivell del discurs educatiu i el nivell dels alumnes. Gairebé cada un d'aquests nivells té la seva pròpia divisió social del treball

(classificació) i les seves relacions socials (emmarcament). A més, gairebé cada nivell presenta una diferenciació entre un eix vertical i un d'horitzontal; l'eix horitzontal es refereix al grau de diferenciació dins un nivell i l'eix vertical fa referència al grau d'estratificació dins del mateix nivell. Ambdós eixos influeixen sobre les relacions socials i la comunicació i són indicadors dels valors d'emmarcament.

A partir d'aquí, recordem la taxonomia.

•RELACIÓ AMB ELS PARES

- F++: No hi ha APA
No hi ha un sistema de comunicació establert amb els pares
Contacte amb el director en una reunió anual
Poc o nul contacte amb els professors
- F+: Existència d'APA
No hi ha un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés als professors a través del director
- F -: Existència d'APA
Existència d'un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés als professors a través del director
- F - -: Existència d'APA
Existència d'un sistema de comunicació establert amb els pares
Accés obert a les classes

•RELACIÓ AMB L'EXTERIOR

- F+ +: No hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior, exceptuant les reunions de caire administratiu necessàries
- F+: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Relació amb els professors a través del director
- F -: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Fàcil relació amb els professors
- F - -: Hi ha un sistema de comunicació establert amb l'exterior
Accés obert a les classes

•PROFESSORS

CLASSIFICACIÓ HORITZONTAL

- C- -: Els professors no són especialistes en matèries
- C-: Alguns professors especialitzats en algunes matèries
La majoria dels professors són generalistes

- C+: Alguns professors generalistes
Alguns professors són especialistes en una matèria
- C+ +: Tots els professors són especialistes

CLASSIFICACIÓ VERTICAL

- C+ +: Jerarquia molt marcada en el cos d'ensenyants.
Els rols específics són adscrits a llocs amb responsabilitats i autoritat
- C+: Les responsabilitats de gestió estan dividides en seccions
Dins de cada secció hi ha poca diferenciació
- C-: Les responsabilitats de l'equip no estan delimitades,exceptuant la diferenciació cap-resta de l'equip
- C- -: No hi ha distincions entre els ensenyants
- F+ +: Relacions dins de l'equip d'ensenyants imposades per una jerarquització
No hi ha possibilitat d'elecció sobre que s'ha d'ensenyar
- F+: Les relacions de l'equip estan dominades per l'estatus oficial, però amb un marge de negociació personal
- F-: Les relacions de l'equip són negociades
- F- -: Les relacions de l'equip són negociades
Autonomia sobre que s'ha d'ensenyar

Passem a observar els resultats.

Taula 41: Relació amb els pares

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	28	6	10	7
F+	203	39	93	67
F-	183	36	33	24
F--	98	19	4	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	2	17	4	58	1	14	0	0
F+	4	33	0	0	3	43	6	50
F-	2	17	3	42	3	43	6	50
F--	4	33	0	0	0	0	0	0

Podem observar que els centres públics de secundària estan més fortament emmarcats que els centres de primària.

El mateix passa als centres d'ensenyament privat catalans, els centres de secundària presenten emmarcaments molt similars als centres públics. En canvi, no hi ha una tendència clara en els centres de primària.

Respecte als centres andalusos, els de primària estan més emmarcats que els catalans, i no s'observa cap tendència clara en els centres de secundària.

En fer una anàlisi de χ^2 , per a cada un dels grups de centres d'ensenyament, s'observa que en el cas dels centres públics, i amb una $p=0.001$, els centres de secundària tenen uns valors d'emmarcament més tancats que els de primària. Tot i això, el coeficient phi té un valor de 0.2, que indica que no hi ha gaire diferència entre un i altre nivell.

No obtenim resultats significatius en els grups de control, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 42: Relació amb l'exterior

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	385	75	98	70
F+	114	22	35	26
F-	12	2	5	3
F--	1	1	2	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	2	16	1	14	1	14	1	8
F+	7	58	4	58	4	58	6	51
F-	3	26	2	28	2	28	5	41
F--	0	0	0	0	0	0	0	0

Quant a la relació amb l'exterior, podem veure que els centres públics estan fortament emmarcats, la qual cosa també es detecta (tot i que no de manera tan forta) en els grups de control.

En fer una anàlisi de χ^2 , per cada un dels grups de centres d'ensenyament, cap dels resultats analitzats resulten significatius, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 43: Relació docents horitzontal

	Púb.Prim.		Púb.Sec.					
	n	%	n	%				
C++	93	18	132	95				
C+	295	58	5	3				
C-	0	0	1	1				
C--	103	20	2	1				
ns/nc	21	4	0	0				

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
C++	2	16	2	29	2	29	8	67
C+	8	68	3	43	5	71	4	33
C-	2	16	1	14	0	0	0	0
C--	0	0	1	14	0	0	0	0
ns/nc	0	0	0	0	0	0	0	0

Els valors continuen essent molt tancats en els centres públics. En canvi, pel que fa als centres privats i també als centres d'ensenyament d'Andalusia, presenten valors més oberts.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim resultats significatius, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 45: Docents, vertical, F

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	27	7	9	6
F+	115	24	18	12
F-	256	52	84	61
F--	86	17	29	21
ns/nc	28	0	0	0

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	1	8	0	0	2	29	0	0
F+	1	8	1	14	2	29	1	8
F-	8	67	4	58	3	42	7	59
F--	2	17	2	28	0	0	4	33
ns/nc	0	0	0	0	0	0	0	0

I ja per acabar, podem observar com els percentatges s'inverteixen en aquestes dades. Els centres d'ensenyament públic presenten valors oberts.

Respecte dels centres privats també estan poc emmarcats de manera majoritària. No queda clar, en canvi, què passa amb els centres andalusos, ja que tot i que els centres de secundària presenten valors oberts, en el cas de primària no hi ha una tendència clara.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, ens cal fer una recodificació de les dades per tal de tenir la freqüència adequada a totes les caselles. La recodificació és la següent:

1. F--/F-
2. F++/F+

Feta la recodificació, i aplicades les proves de χ^2 , els resultats obtinguts ($p=0.001$) ens mostren que la tendència en els centres d'ensenyament públic tendeix als valors oberts. Tot i això, el coeficient phi té un valor de 0.1, que indica que no hi ha gaire diferència entre un i altre nivell.

No obtenim resultats significatius pel que en els centres privats catalans quan apliquem els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Respecte als centres andalusos, obtenim un coeficient Fisher amb una probabilitat de 0.03. Podem veure que els centres de secundària obtenen valors més oberts que els de primària.

Abans d'entrar a l'apartat de les conclusions, farem un repàs a tots els resultats obtinguts. En aquest repàs, posem les dades més significatives per a cada nivell i tipus d'ensenyament i remarcuem si, en aplicar χ^2 , hem obtingut resultats significatius. Passem a veure aquest quadre-resum.

•Nombre d'aules

Escoles públiques: els centres de secundària tenen un nombre d'aules major que els de primària ($p=0.002$)

Escoles privades: nombre d'aules similar

Centres andalusos: lleuger major nombre d'aules a secundària

•Superfície mitjana de les aules

Centres públics: no hi ha diferències

Centres privats: els centres de secundària tenen més aules petites

Centres andalusos: secundària presenta més variabilitat

•Nombre de patis

Centres públics: els centres de primària tenen més patis i els centres de secundària no en tenen ($p=0.0001$)

Centres privats: els centres de secundària tenen més patis

Centres andalusos: els centres de secundària tenen més patis

• **Superfície mitjana dels patis**

Centres públics: alta variabilitat ($p=0.0001$)

Centres privats: alta variabilitat

Centres andalusos: els centres de primària tenen patis més grans

• **Instal·lacions esportives**

Centres públics: els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació i els centres de secundària tenen més instal·lacions ($p=0.0001$)

Centres privats: els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació

Centres andalusos: els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació ($p=0.04$)

• **Instal·lacions culturals**

Centres públics: en general, dotacions bones, però els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació ($p=0.002$)

Centres privats: en general, dotacions bones

Centres andalusos: en general, dotacions bones, però els centres de secundària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació

• **Mitjans de recolzament a la docència**

Centres públics: en general, dotacions bones, però els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació ($p=0.0001$)

Centres privats: en general, dotacions bones

Centres andalusos: en general, dotacions bones, però els centres de primària tenen un percentatge més alt sense cap tipus d'instal·lació

• **Usos del centre**

Centres públics: ús majoritàriament escolar, però els centres de secundària s'usen més com a seu d'activitats d'altres entitats

Centres privats: ús majoritàriament escolar, però els centres de secundària s'usen més com a seu per fer activitats d'altres organitzacions

Centres andalusos: ús majoritàriament escolar, però els centres de primària s'usen més com a seu d'activitats d'altres organitzacions

• **Assignatures optatives**

Centres públics: els centres de primària acostumen a ensenyar en un percentatge més alt només l'assignatura de religió, mentre que en els centres de secundària, el

percentatge més alt de centres se situa en aquells que imparteixen les dues assignatures ($p=0.0001$)

Centres privats: els centres de primària acostumen a ensenyar en un percentatge més alt només l'assignatura de religió, mentre que en els centres de secundària, el percentatge més alt de centres se situa en aquells que imparteixen les dues assignatures

Centres andalusos: els centres de primària acostumen a ensenyar en un percentatge més alt només l'assignatura de religió, mentre que en els centres de secundària, el percentatge més alt de centres se situa en l'ítem ns/nc

• **Reunions generals, freqüència**

Els percentatges són molt similars en tots els nivells d'ensenyament analitzats. En els centres públics, les reunions generals es convoquen menys freqüentment que en els centres privats i els andalusos.

• **Reunions generals, convocants**

En els tres tipus de centres d'ensenyament, els percentatges són molt similars i en la majoria d'aquests, les reunions són convocades per pares i docents indistintament.

• **Reunions individuals, freqüència**

Centres públics: ($p=0.01$)

Els percentatges són molt similars en tots els nivells d'ensenyament analitzats, en general, hi ha un alt grau de reunions individuals. Val la pena remarcar que en els centres públics, les reunions generals es convoquen menys freqüentment que en els centres privats i els andalusos.

• **Reunions individuals, convocants**

En els tres tipus de centres d'ensenyament, els percentatges són molt similars i en la majoria d'aquests les reunions són convocades per pares i docents indistintament

• **Reunions generals, citació**

Centres públics: La citació a les reunions acostuma a fer-se per carta o per contacte telefònic. Els docents de secundària convoquen telefònicament, mentre que els de primària usen més la carta. S'ha de remarcar també l'aparició del contacte personal i de l'accés obert a les aules en els centres de primària. ($p=0.0001$)

Centres privats:

Centres andalusos:

En els dos últims, la citació a les reunions acostuma a fer-se per carta o per contacte telefònic. Apareix el director com a convocant

• **Existència d'APA**

Centres privats: els centres de secundària tenen un elevat percentatge de centres sense

APA.

La majoria dels centres dels tres grups tenen associació de pares d'alumnes

• **Freqüència de reunions de la Junta Directiva**

La majoria dels centres dels tres grups es reuneixen mensualment de manera majoritària.

Destaquem els centres d'ensenyament secundari andalusos, amb un important percentatge de reunions setmanals

• **Associats a l'APA**

Els percentatges d'associats són, en general, baixos. Val la pena destacar que no passa el mateix als centres d'ensenyament privat, que tenen uns percentatges d'associats alts

• **Tipus d'activitats extraescolars: sortides i excursions**

Centres públics: ($p=0.0003$)

Tots els centres educatius les desenvolupen normalment amb una freqüència trimestral

• **Tipus d'activitats extraescolars: activitats esportives**

Centres públics: les organitzen setmanalment i mensualment de manera majoritària ($p=0.01$)

Centres privats: el mateix

Centres andalusos: freqüència trimestral

• **Tipus d'activitats extraescolars: activitats culturals**

La freqüència passa a ser trimestral o anual en tots els centres analitzats

• **Tipus d'activitats extraescolars: activitats recreatives**

Centres públics: ($p=0.006$) la freqüència es trimestral a secundària i trimestral o més sovint a primària

La freqüència de realització als tres tipus de centres és o bé trimestral o bé anual.

Destaquem l'alt percentatge de ns/nc, que pot voler englobar tots els centres que no acostumen a realitzar aquest tipus d'activitat extraescolar

• **Dades sobre els docents: consideració professional**

Centres públics: ($p=0.0001$)

En tots els centres d'ensenyament hi ha la mateixa consideració per part dels docents.

En el cas dels centres de secundària els docents es consideren especialistes i en els centres de primària la consideració és tant d'especialistes com de generalistes

• **Dades sobre els docents: organització i participació**

Centres públics: ($p=0.0001$) Alt grau de participació de l'equip de docents en les activitats d'organització del centre en els centres de primària. No passa el mateix a secundària, on la participació és més baixa

Destaquem en aquest apartat l'ús de respostes del tipus ns/nc. Podem observar, a més, com la participació en l'organització del centre és alta en els centres d'ensenyament públic i en els privats i els andalusos. Tot i això, es diferencien d'això els centres de secundària d'ensenyament privat, on la participació és més baixa

• **Dades sobre els docents: organització i caràcter de l'organització**

Quant al caràcter de la participació en l'organització del centre, tornem a destacar l'alt nombre de respostes del tipus ns/nc. A més, la majoria dels centres afirmen que el caràcter de la participació és voluntari, exceptuant els centres d'ensenyament privat primari, que parlen d'obligatorietat

• **Dades sobre els docents: participació en la formació**

Centres públics: ($p = 0.0001$) la participació és alta als centres de secundària i també, tot i que lleugerament inferior, als centres de primària

En els centres d'ensenyament públic hi participa més de la meitat de l'equip de professors. El mateix passa en els centres andalusos de primària i a les escoles privades

• **Dades sobre els docents: caràcter de la formació**

Centres públics: ($p = 0.0001$)

Altíssim percentatge de centres que responen amb l'item ns/nc. A continuació, remarcar que els centres públics consideren que les activitats de formació tenen un caràcter de voluntarietat, igual que en els centres de secundària andalusos i privats. En canvi, en els centres de primària dels grups de control, es considera el caràcter obligatori de les activitats de formació

• **Dades sobre els docents: elecció d'assignatures**

Centres públics: ($p = 0.02$) segueixen criteris de negociació en el repartiment de les assignatures

Majoritàriament se segueix un procés de negociació en el repartiment; exceptuant els centres andalusos de primària, que segueixen un barem (del tipus d'antiguitat, categoria,...)

• **Dades sobre els docents: programació d'assignatures**

Centres públics: ($p = 0.02$) segueixen en primer lloc criteris de negociació, i en segon lloc, hi ha els centres en què cada docent té autonomia sobre el que ensenya

Centres privats: el mateix

Centres andalusos: els centres de primària afirmen seguir un barem en l'elaboració de la programació.

•**Dades sobre els alumnes: classe social**

Centres públics: ($p = 0.0009$) La composició social del seu alumnat és de procedència de classe mitjana i mitjana/baixa, seguida per classe obrera

Centres privats: els centres d'ensenyament privat consideren només classe social mitjana i mitjana/baixa

Centres andalusos: el mateix

•**Dades sobre els alumnes: caràcter de les sortides i excursions**

Centres públics: ($p = 0.0001$) caràcter voluntari als centres de primària i obligatori als centres de secundària

El caràcter en les sortides i excursions és voluntari en tots els centres

•**Dades sobre els alumnes: participació en les sortides i excursions**

Centres públics: ($p = 0.004$)

És força alta en tots els centres analitzats. Destaquem, tot i això, els centres de secundària andalusos amb un percentatge del 25% de centres amb una baixa participació dels alumnes en les sortides i excursions

•**Dades sobre els alumnes: caràcter de les activitats esportives**

Alt caràcter voluntari en tots els centres analitzats

•**Dades sobre els alumnes: participació en les activitats esportives**

La participació és alta en tots els centres educatius, exceptuant els centres andalusos de secundària, on el percentatge de participació és majoritàriament baix

•**Dades sobre els alumnes: caràcter de les activitats culturals**

Voluntari de manera majoritària a tots els centres

•**Dades sobre els alumnes: participació en les activitats culturals**

Centres públics: ($p=0.03$)

Majoritàriament alta en tots els centres analitzats, exceptuant els centres andalusos de secundària, amb una baixa participació

•**Dades sobre els alumnes: caràcter de les activitats recreatives**

Voluntari en tots els centres analitzats

•**Dades sobre els alumnes: participació en les activitats recreatives**

Centres públics: ($p=0.02$)

Alta en tots els centres d'ensenyament analitzats, exceptuant la baixa participació als centres d'ensenyament secundari andalus

•**Taxonomia: Relació amb els pares**

Centres públics: els centres públics de secundària estan més fortament emmarcats que els centres de primària ($p=0.001$)

Centres privats: els centres de secundària presenten emmarcament molt similars als

centres públics. En canvi, no hi ha una tendència clara en els centres de primària

Centres andalusos: els de primària estan més emmarcats que els catalans, i no s'observa cap tendència clara en els centres de secundària

•**Taxonomia: Relació amb l'exterior**

Els centres públics estan fortament emmarcats, la qual cosa també s'observa (tot i que no de manera tan forta) en els grups de control

•**Taxonomia: Relació entre els docents, horitzontal**

Centres públics: les relacions dels docents estan més fortament classificades en els centres d'ensenyament públic de secundària ($p=0.001$)

Centres privats: tot i seguir-se la mateixa tònica, els centres de secundària tenen valors més oberts

Centres andalusos: els valors són completament tancats

•**Taxonomia: Docents, vertical C**

Els valors continuen essent molt tancats en els centres públics. En canvi, pel que a als centres privats i també els centres d'ensenyament d'Andalusia, presenten valors més oberts

•**Taxonomia: Docents, vertical F**

Els percentatges s'inverteixen en aquestes dades. Els centres d'ensenyament públic ($p=0.001$) presenten valors oberts.

Respecte els centres privats, també estan poc emmarcats de manera majoritària. No queda clar, en canvi el que passa amb els centres andalusos ($p=0.03$), ja que tot i que els centres de secundària presenten valors oberts, en el cas de primària no hi ha una tendència clara

Conclusions

Revisant tots els resultats obtinguts, podem arribar a les següents conclusions:

Respecte els centres públics,

- els centres de secundària tenen més aules i patis ^{*7}
- hi ha menys centres de primària ben dotats d'instal·lacions esportives, instal·lacions culturals i de mitjans de recolzament a la docència. Tot i això,

⁷El signe * representa l'existència de significació estadística

el nivell és alt en tots dos nivells *

- els centres de secundària s'usen més per organitzacions culturals
- els centres de secundària ofereixen com a assignatures optatives ètica i religió, mentre que els de primària només religió *
- les reunions es convoquen per igual.

Els centres de primària presenten un contacte personal amb els pares més elevat *

- els centres tenen APA, majoritàriament, la junta Directiva de la qual es reuneix mensualment, i amb un percentatge baix de pares associats *
- les activitats extraescolars tenen una freqüència majoritàriament trimestral *
- La participació dels docents en les activitats de formació i organització és alta en tots dos nivells i es viu de manera voluntària *
- les assignatures s'elegeixen i es programen seguint criteris de negociació de tot l'equip de professors *
- la composició social dels alumnes va de la classe social mitjana a la classe social obrera *
- la participació dels alumnes en les activitats extrascolars és alta i voluntària *
- en general, els centres estan fortament emmarcats i classificats, estant-ho més els centres de secundària *.

En línies generals, els centres de primària i els centres de secundària no presenten gaires diferències a nivell dels seu discurs educatiu institucional general. Aquest discurs és en general, tancat. Més concretament, podem observar que els centres d'ensenyament presenten un discurs tancat en les seves relacions amb l'exterior i amb valors més oberts en el discurs intern.

Comparant ambdós nivells, els centres de secundària presenten, en general, valors més oberts que els centres d'ensenyament primari.

En comparar els grups de control estudiats amb aquests resultats, podem

observar, en primer lloc, el fet que en molt pocs cassos obtenim significació estadística en els ítems analitzats.

Concretant ja en els resultats, podem veure que els centres andalusos, els centres públics i els centres privats no presenten gaires diferències en el seu discurs educatiu institucional a nivell general. Tot i això, podem apreciar que els centres andalusos i els centres privats presenten certs valors més tancats. I dins dels centres andalusos, els centres de secundària presenten, comparativament amb els altres centres de secundària analitzats, valors més tancats.

El més interessant d'aquests resultats és la constatació de la igualtat, en línies generals, dels centres d'ensenyament a nivell del seu discurs educatiu general i el fet que els valors siguin més tancats en les relacions amb l'exterior i més oberts en les relacions internes.

Això a nivell general, i a nivell de diferències entre nivells, valors més tancats a primària i més oberts a secundària.

Les diferències entre tipus d'ensenyament (valors més tancats als centres públics i als centres andalusos) no són prou constatables.

Això ens fa suposar que hi ha uns determinants generals del discurs educatiu institucional, determinants que estarien per sobre de la mateixa voluntat educativa dels diferents nivells i centres, i que podrien tenir a veure amb aspectes tan diferents i generals com qüestions legislatives, antecedents històrics, usos i costums... Això només són suposicions ja que aquesta primera part de l'anàlisi no ens permet arribar a cap tipus de conclusió d'aquest tipus.

Considerem que cal passar a un altre nivell d'anàlisi, el que nosaltres hem anomenat discursos i pràctiques intruccional i regulativa per poder analitzar amb més profunditat tots aquests punts analitzats fins ara.

Segona investigació

Metodologia

La segona part de la investigació té per finalitat l'estudi de la tipologia de les pràctiques educatives dels mateixos centres estudiats abans, amb el doble objectiu de veure les possibles coincidències entre el discurs teòric de cada centre i la realitat de la pràctica a l'aula, en primer lloc; i en segon, per poder estudiar en profunditat la relació de la pràctica educativa i les característiques socials d'educands i educadors. En aquesta part també s'inclouen els resultats dels grups de control dels centres d'ensenyament andalusos i privats.

Per a aconseguir els nostres propòsits, es va elaborar un qüestionari. Aquest qüestionari s'ha enviat a tots els centres d'ensenyament que han respost al qüestionari de la primera investigació i s'ha tractat d'aconseguir tenir més d'una resposta per centre (es demanava que ens els contestessin tres o quatre docents diferents de cada centre, i que els docents fossin tutors d'un curs, per tal de poder contextualitzar les seves respostes). Això s'ha fet a tots els nivells estudiats, és a dir, centres de primària i secundària, públics i privats, pertanyents a Catalunya i a Andalusia.

Les respostes han estat d'un total de 501 qüestionaris. Més endavant analitzarem el tipus de respostes obtingudes.

Anem ara a fer una descripció del qüestionari (que es presenta de manera detallada a l'annex 3).

•Dades generals

- Sexe
- Llengua materna
- Llengua a l'aula
- Edat
- Diplomatura/Llicenciatura
- Tutoria
- Participació en activitats de formació permanent i reciclatge
- Participació en l'organització del centre
- Elecció de les assignatures i/o cursos
- Concreció de les programacions de les assignatures

•Dades sobre els alumnes

- Nombre per classe
- Sexe
- Llengua materna
- Llengua a l'aula
- Classe social

•Altres dades

- Relació amb els pares
 - freqüència i convocatòria de reunions generals
 - freqüència, convocatòria i mode de citació a les reunions individuals
- Relació amb l'exterior

•Pràctica educativa

- Instruccional:
 - mode de desenvolupament de l'assignatura, presentació, inici, exemplificació dels temes, estratègies de comprensió, desenvolupament i tractament dels temes

- tractament de les assignatures
- mètode de treball amb els alumnes
- manera d'avaluar

-Regulativa:

- disposició de l'aula: alumnes, docent, taules, material...
- rituals d'entrada i sortida
- tipus de sancions a nivell individual i grupal
- tractament de la diversitat/ de les discriminacions per sexe/raça/classe social/aprofitament escolar
- repartiment de les tasques
- normes de conducta social

En funció d'aquests elements que volem estudiar, hem partit d'una taxonomia, del mateix tipus que la presentada en la investigació anterior, que fou elaborada per Daniels (1989) per a l'observació de l'organització escolar i la pràctica pedagògica a l'aula.

La taxonomia utilitzada és la següent:

II. PRÀCTICA DE L'AULA

•PRÀCTICA INSTRUCCIONAL

ALUMNES

- C- -: Els nens treballen en grups o individualment en diferents tasques
- C-: Els nens treballen en grups o individualment en tasques similars
- C+: Treball individual amb diferents tasques
- C+ +: Treball individual amb la mateixa tasca

ASSIGNATURES

C- -: Dia integrat

C-: Matèries relacionades de manera àmplia

C+: Diverses matèries agrupades

C+ +: Basat en matèries separades

F+ +: Els professors controlen la selecció, els criteris, la seqüència i els ritmes de la instrucció

F+: Els nens tenen alguna influència en la selecció, el criteri, la seqüència i el ritme. El control descansa en mans del professor en la seva major part

F-: Els professors subministren àmplies indicacions d'àrees en les quals els nens haurien de treballar

F- -: Els nens controlen la selecció, la seqüència i el ritme de la instrucció

•PRÀCTICA REGULATIVA

F+ +: La forma de la conducta social desitjada està marcada pel professor. El professor decideix quina és la conducta acceptable

F+: La pràctica instruccional demana conformitat amb les regles socials

F-: La pràctica instruccional està dissenyada per permetre l'adquisició de competències morals específiques

F- -: Se suposa que els nens adquireixen competències socials i morals amb poca o cap obligació provinent de la instrucció o suscitant-se a partir d'elles

Cada un dels nivells destacats en aquesta taxonomia ve determinat pels perfils creats en contestar les diferents preguntes del qüestionari. Així, en l'apartat de la pràctica instruccional, distingim els següents nivells:

- Alumnes. Aquest apartat es forma a partir del perfil creat per les preguntes 8 i 8 b del qüestionari.

- Assignatures -C-. Es forma amb el perfil creat per la pregunta 7.

- Assignatures -F-. Es forma amb el perfil creat per les preguntes 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 9.

I la pràctica regulativa es desglossa en tres categoritzacions diferents,

- Situació. Amb un perfil que es crea a partir de les respostes als ítems 11, 16, 22a, 22b, 23, 24, 25, 26 i 27
- Rituals. Creat a partir de les respostes 10, 10b, 12 i 13
- Normes, tasques i sancions. Creat a partir de les respostes als ítems 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 28, 29 i 30.

Observem a continuació els resultats obtinguts.

Resultats

Quant a l'anàlisi dels resultats, ens trobem també, com a la primera investigació, que no totes les enquestes contestades tenen tots els ítems plens, potser en un intent dels docents de resguardar les dades que poden considerar confidencials o comprometedores (la llengua que usen a l'aula, per exemple) i també per no trobar escrita la resposta representativa de la seva actitud, i no voler -o no saber- explicar-la.

Per analitzar els resultats obtinguts, hem estudiat les dades amb anàlisi de freqüències i hem aplicat proves de χ^2 per tal de saber la relació entre les variables estudiades i cada un dels nivells en que ens interessava aprofundir. En els cassos que hem considerat més importants i rellevants per la nostra investigació, hem aplicat també coeficients que ens indicàven la força de la relació. A més, en els cassos que les freqüències que obteníem eren baixes, aplicàvem coeficients de correcció que ens permetien l'anàlisi.

Però passem a l'anàlisi dels resultats, de manera que la mostra final queda configurada de la següent manera:

Dades generals

Corresponen a l'apartat de dades generals de l'enquesta. Té diversos nivells d'anàlisi que fan referència a les característiques del docent. Aquestes característiques són:

-Sexe, categoritzat en

1. home
2. dona

-Llengua materna

1. català
2. castellà
3. ns/nc

-Llengua a l'aula

1. català
2. castellà

-Edat

1. meys de 40
2. entre 40 i 50
3. més de 50

-Estudis

1. llicenciatura
2. diplomatura
3. ns/nc

-Participació en l'organització del centre i en les activitats de formació

1. sí
2. no

-Caràcter de la participació

- 1. voluntari
- 2. obligatori
- 3. ns/nc

-Elecció i programació de les assignatures

- 1. segons negociació de l'equip
- 2. segons un barem
- 3. autonomia del docent
- 4. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 1: Sexe docents

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
dona	232	77	51	60
home	69	23	33	40

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
dona	40	80	29	66	2	25	4	29
home	10	20	15	34	6	75	10	71

Quant al sexe dels docents que han contestat aquesta enquesta, podem veure que als centres d'ensenyament català, tant privats com públics, i tant de primària com de secundària, responen majoritàriament les dones. En canvi, en els centres andalusos passa junt al revés, contesten de manera majoritària els homes.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres

d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.002$, tenen diferències significatives en el sexe dels docents, en la línia apuntada abans.

Quant als grups de control, no presenten significació estadística.

Taula 2: Llengua materna docents

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
català	214	71	53	65
castellà	86	28	28	34
ns/nc	3	1	3	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.	
	n	%	n	%
català	41	82	33	75
castellà	9	18	11	25

Respecte a la llengua materna dels docents, la majoria dels ensenyants de primària i secundària dels centres públics i privats són catalanoparlants.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.02$, tenen diferències significatives en el sentit que dèiem a les línies anteriors.

Quant al grup de control, no presenta significació estadística.

Taula 3: Llengua aula docents

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
català	269	90	64	80
castellà	32	10	17	20

	Priv. Prim.		Priv. Sec.	
	n	%	n	%
català	46	92	34	80
castellà	4	8	9	20

Pel que fa a la llengua parlada a l'aula, observem que els percentatges de catalanoparlants s'incrementen a tots els centres i els nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.01$, té significació estadística en la majoria de professors catalanoparlants a l'aula.

Quant al grup de control, no presenta significació estadística.

Taula 4: Edat docents

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys de40	166	55	39	48
entre 40 i 50	77	25	14	18
més de 50	58	20	28	34

	Priv. Prim. Priv. Sec.				And.Prim. And.Sec.			
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys de40	29	58	18	42	5	62	7	50
entre 40 i 50	10	20	4	10	1	13	4	29
més de 50	11	22	21	48	2	25	3	21

Respecte l'edat dels docents, podem observar que, en general, el professorat que ens ha contestat és menor de 40 anys, seguit de persones majors de 50 anys, i en últim lloc hi ha els docents que tenen entre 40 i 50 anys. És interessant de remarcar que els centres catalans tenen un professorat

més gran a secundària.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públics catalans, amb una $p = 0.01$, i els centres d'ensenyament privat, amb una $p = 0.02$, tenen significació estadística en les línies apuntades.

Els centres andalusos no presenten significació estadística.

Taula 5: Estudis docents

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
llicenciatura	62	21	74	88
diplomatura	235	78	9	11
ns/nc	4	1	1	1

	Priv. Prim. Priv. Sec.				And.Prim. And.Sec.			
	n	%	n	%	n	%	n	%
llicenciatura	8	16	32	72	2	25	13	93
diplomatura	42	84	12	28	6	75	1	7

Respecte els estudis, els docents que ens han contestat són diplomats a primària i llicenciats a secundària, lògicament, de manera majoritària. Remarquem l'índex de diplomats en els centres d'ensenyament privat catalans.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que tots els centres d'ensenyament presenten significació estadística. Els centres públics catalans, amb una $p = 0.001$, els centres privats, amb una $p = 0.0001$, i els centres andalusos amb una $p = 0.001$.

Taula 6: Participació docents en activitats de formació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
sí	275	92	70	83
no	26	8	14	17

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
sí	45	90	36	82	7	87	12	85
no	5	10	8	18	1	13	2	15

Els docents afirmen participar majoritàriament a les activitats de formació, en tots els centres i nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic catalans, amb una $p = 0.03$ presenten significació estadística.

Quant als grups de control, no presenten significació estadística.

Taula 7: Caràcter de la participació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntària	255	85	62	74
obligatòria	11	3	4	5
ns/nc	35	12	18	21

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntària	42	84	33	75	6	76	12	86
obligatòria	5	10	2	5	1	12	1	7
ns/nc	3	6	9	20	1	12	1	7

La participació en les activitats de formació es viu de manera voluntària a tots els centres i nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic català presenten una $p=0.05$. Els grups de control no tenen significació estadística.

Taula 8: Participació docents en organització del centre

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
sí	245	81	45	54
no	56	19	39	46

	Priv. Prim. Priv. Sec.				And.Prim. And.Sec.			
	n	%	n	%	n	%	n	%
sí	42	84	20	45	6	75	12	86
no	8	16	24	55	2	25	2	14

Quant a la participació dels docents en l'organització del centre, és interessant observar com els docents dels centres catalans afirmen participar-hi a primària, i com baixen els percentatges de participació a secundària. Això no passa en els centres andalusos, on l'índex de participació es manté en els dos nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, i els centres d'ensenyament privat, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística.

Taula 9: Caràcter de la participació en l'organització

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
voluntària	191	64	35	42
obligatòria	39	13	8	9
ns/nc	71	23	41	49

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
voluntària	27	54	19	44	5	63	10	72
obligatòria	13	26	3	6	1	12	0	0
ns/nc	10	20	22	50	2	25	4	28

Respecte al caràcter de la participació en les tasques d'organització del centre, és interessant observar com, tot i mantenir-se el sentiment de voluntarietat, aquest baixa molt, i també l'alt percentatge de centres de secundària catalans que contesten amb l'ítem ns/nc. Això no passa a andalusia, on es manté alt el caràcter de voluntarietat en tots dos nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.0001$, i els privats, amb una $p= 0.002$, presenten significació estadística.

Taula 10: Elecció de les assignatures

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
negociació	198	66	77	92
segons barem	79	27	5	6
ns/nc	24	7	2	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
negociació	39	78	34	78	3	38	11	78
segons barem	10	20	10	22	4	50	3	22
ns/nc	1	2	0	0	1	12	0	0

Quant a l'elecció per part dels docents de les assignatures a impartir, podem veure que l'estratègia de la negociació és alta en tots els nivells i centres d'ensenyament catalans. Això també passa en els centres de secundària andalusos, però és igual en els centres de primària d'aquesta comunitat, que segueixen un barem de manera majoritària per elegir les assignatures.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.0001$, presenten diferències significatives, cosa que no passa amb els grups de control.

Taula 11: Concreció de les assignatures

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
negociació	191	64	55	66
autonomia	82	28	28	33
segons barem	10	3	1	1
ns/nc	18	5	0	0

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
negociació	36	72	33	75	4	50	11	78
autonomia	13	26	9	21	3	37	3	22
segons barem	0	0	2	4	1	12	0	0
ns/nc	1	2	0	0	1	1	0	0

Quant a la concreció de les assignatures, podem observar que la negociació de l'equip de docents és la via més usada en tots els centres i nivells. I en segon lloc, hi ha autonomia en l'equip. Destacar, per acabar, el percentatge de centres andalusos de primària que segueixen el barem també en aquest nivell.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, no obtenim significació estadística.

Dades sobre els alumnes

Corresponen a l'apartat de dades sobre els alumnes de l'enquesta. Té diversos nivells d'anàlisi que fan referència a les característiques dels alumnes del grup-classe de la qual el professor enquestat és tutor. Això s'ha fet així, per tal que el docent contextualitzi posteriorment les seves respostes sobre la pròpia pràctica educativa en aquest grup-classe analitzat.

Les característiques són:

-Sexe, categoritzat en

1. major percentatge d'homes
2. major percentatge de dones
3. igual percentatge d'homes i dones
4. ns/nc

-Llengua materna

1. castellà, majoritàriament
2. català, majoritàriament
3. igual percentatge
4. ns/nc

-Llengua a l'aula

1. castellà, majoritàriament
2. català, majoritàriament
3. igual percentatge
4. ns/nc

- Classe social
- 1. alta/mitjana alta
 - 2. mitjana
 - 3. mitjana baixa/baixa
 - 4. molt baixa

Passem ara a observar els resultats.

Taula 12: Sexe dels alumnes

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
més homes	107	36	23	28
més dones	74	24	37	44
igual percentatge	108	36	20	24
ns/nc	12	4	4	4

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
més homes	23	12	20	34	5	62	0	0
més dones	6	46	15	45	0	0	10	72
igual percentatge	19	38	5	12	3	37	3	21
ns/nc	2	4	4	9	0	1	1	7

En observar la composició del grup-aula respecte la variable sexe, és interessant assenyalar que els centres de secundària de tots tres grups afirmen tenir percentatges majors de dones. A primària, la cosa varia: els centres públics afirmen tenir un percentatge igual o bé amb més homes, els centres privats tenen més alumnes dones i els centres andalusos tenen més homes.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.004$, els privats, amb una $p= 0.005$, i els

andalusos, amb una $p= 0.001$, presenten diferències significatives.

Taula 13: Llengua materna dels alumnes

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
castellà, majoritàriament	156	52	26	31
català, majoritàriament	104	35	43	52
igual percentatge	24	8	2	2
ns/nc	17	5	13	15

	Priv. Prim.		Priv. Sec.	
	n	%	n	%
castellà, majoritàriament	23	46	12	28
català, majoritàriament	23	46	21	48
igual percentatge	1	2	6	13
ns/nc	3	6	5	11

Respecte la llengua materna dels alumnes, en els centres d'ensenyament públic són majoritàriament castellanoparlants a primària i catalanoparlants a secundària. En els centres d'ensenyament privat, passa el mateix.

En aplicar x^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic amb una $p= 0.0001$ tenen significació estadística.

Taula 14: Llengua a l'aula dels alumnes

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
castellà, majoritàriament	46	16	12	15
català, majoritàriament	221	74	55	66
igual percentatge	14	4	2	2
ns/nc	20	6	15	17
	Priv. Prim.		Priv. Sec.	
	n	%	n	%
castellà, majoritàriament	4	8	8	18
català, majoritàriament	42	84	27	62
igual percentatge	2	4	5	11
ns/nc	2	4	4	9

La llengua a l'aula dels alumnes és el català de manera majoritària a tots els centres d'ensenyament.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.01$, tenen significació estadística.

Taula 15: Classe social dels alumnes

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
alta/mitjana alta	4	1	7	8
mitjana	87	30	25	31
mitj. baixa/baixa	198	67	48	60
molt baixa	7	2	1	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
alta/mitjana alta	0	0	1	3	1	12	0	0
mitjana	19	38	21	47	0	0	7	50
mitj. baixa/baixa	30	60	22	50	7	88	7	50
molt baixa	1	2	0	0	0	0	0	0

Quant a la classe social, és interessant observar com la majoria dels centres afirmen que la composició social dels seus alumnes prové de la classe social mitjana baixa i baixa, en primer lloc. En segon lloc, la classe social és la mitjana, a destacar com el percentatge d'aquesta classe social és més alt en els centres de secundària que en els de primària de tots els nivells.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p= 0.005$, i els centres andalusos, amb una $p=0.03$, tenen significació estadística.

Altres dades

Corresponen a l'apartat de l'enquesta que pregunta sobre la relació amb els pares i l'exterior.

Es pregunta sobre la freqüència i convocatòria de reunions generals i individuals. I també sobre el mode de citació a les reunions individuals.

Les categories pel que fa a la freqüència de reunions són,

- 1. una o cap
- 2. menys de dues
- 3. més de dues
- 4. ns/nc

Quant a la convocatòria, les categories són,

- 1. ensenyants
- 2. pares
- 3. ambdós
- 4. ns/nc

I quant al mode de citació,

- 1. a través del director
- 2. per carta
- 3. per contacte telefònic
- 4. contacte personal
- 5. accés obert a les aules
- 6. ns/nc

Passem ara a observar els resultats.

Taula 16: Reunions generals, freqüència

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
una o cap	74	25	31	39
menys de dues	134	45	34	42
més de dues	85	29	12	15
ns/nc	3	1	4	4

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
una o cap	9	18	19	44	1	13	1	8
menys de dues	21	42	18	41	3	37	7	50
més de dues	20	40	6	13	4	50	6	42
ns/nc	0	0	1	2	0	0	0	0

Respecte a les reunions generals de pares, la freqüència de convocatòria és baixa, en línies generals. Tot i això, volem assenyalar que els centres de primària de tots els nivells fan més reunions que els centres de secundària.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.002$, tenen significació estadística.

Taula 17: Reunions generals, convocatòria

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
ensenyants	172	58	40	50
pares	4	2	3	3
ambdós	114	38	30	38
ns/nc	6	2	8	9

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ensenyants	29	58	23	53	5	63	10	72
pares	0	0	1	3	0	0	4	10
ambdós	20	40	18	40	3	37	4	28
ns/nc	1	2	2	4	0	0	0	0

Les reunions generals són convocades pels docents de manera majoritària. Remarquem l'alt grau de vegades en que les reunions són

convocades indistintament per pares o docents.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.003$, i els centres andalusos, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística.

Taula 18: Reunions individuals, freqüència

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
menys de dues	22	7	15	20
més de dues	151	52	29	35
ns/nc	123	41	37	45

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
menys de dues	2	4	10	22	4	50	7	50
més de dues	33	66	16	36	4	50	7	50
ns/nc	15	30	18	42	0	0	0	0

Respecte les reunions individuals, el percentatge augmenta a primària, però es manté baix a secundària, tant en els centres públics com privats, on també destaca un alt percentatg de docents que contesten amb l'ítem ns/nc. En els centres andalusos, no hi ha diferències de percentatges en la freqüència de convocatòria.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.003$, presenten significació estadística.

Taula 19: Reunions individuals, convocatòria

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
ensenyants	12	5	2	3
pares	0	0	2	3
ambdós	279	94	76	93
ns/nc	1	1	1	1

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ensenyants	3	6	4	9	0	0	1	7
pares	0	0	6	14	0	0	1	7
ambdós	47	94	32	72	8	100	12	86
ns/nc	0	0	2	45	0	0	0	0

Els convocants a les reunions individuals són pares i docents de manera majoritària a tots els centres i nivells.

En aplicar x^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.04$, i els centres privats, amb una $p=0.01$, presenten significació estadística.

Taula 20: Reunions generals, citació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
direcció	2	2	0	0
carta	130	44	14	18
telèfon	67	22	49	60
contacte personal	76	25	15	19
accés obert	14	5	0	0
ns/nc	7	2	3	3

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
direcció	0	0	0	0	4	50	0	0
carta	23	46	5	12	1	12	7	50
telèfon	14	28	30	69	1	12	4	28
contacte personal	12	24	7	15	2	26	2	15
accés obert	0	0	0	0	4	50	0	0
ns/nc	1	2	2	4	0	1	0	7

La citació a les reunions es fa a través de la carta i el telèfon a tots els centres i nivells, de manera majoritària. És interessant destacar que hi ha un important percentatge de contactes personals en tots els centres. Per acabar, destaquen els centres de primària públics catalans i andalusos, que presenten accés obert a les aules.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.001$, i els andalusos, amb una $p=0.03$, presenten significació estadística.

Pràctica educativa

Corresponen a tota la segona part de l'enquesta, on el professor respon a preguntes concretes sobre la seva pràctica educativa.

En funció dels elements que hem volgut estudiar, hem categoritzat les respostes a partir d'una taxonomia, del mateix tipus que la presentada en la investigació anterior, que fou elaborada per Daniels (1989) per a l'observació de l'organització escolar i la pràctica pedagògica a l'aula.

La taxonomia utilitzada és la següent:

•PRÀCTICA INSTRUCCIONAL

ALUMNES

- C- -: Els nens treballen en grups o individualment en diferents tasques
- C-: Els nens treballen en grups o individualment en tasques similars
- C+: Treball individual amb diferents tasques
- C+ +: Treball individual amb la mateixa tasca

ASSIGNATURES

- C- -: Dia integrat
- C-: Matèries relacionades de manera àmplia
- C+: Diverses matèries agrupades
- C+ +: Basat en matèries separades

- F+ +: Els professors controlen la selecció, els criteris, la seqüència i els ritmes de la instrucció
- F+: Els nens tenen alguna influència en la selecció, el criteri, la seqüència i el ritme. El control descansa en mans del professor en la seva major part
- F-: Els professors subministren àmplies indicacions d'àrees en les quals els nens haurien de treballar
- F- -: Els nens controlen la selecció, la seqüència i el ritme de la instrucció

•PRÀCTICA REGULATIVA

- F+ +: La forma de la conducta social desitjada està marcada pel professor. El professor decideix el que és la conducta acceptable
- F+: La pràctica instruccional demana conformitat amb les regles socials
- F-: La pràctica instruccional està dissenyada per permetre l'adquisició de competències morals específiques
- F- -: Se suposa que els nens adquireixen competències socials i morals amb poca o cap obligació provinent de la instrucció o suscitant-se a partir d'elles

Cada un dels nivells destacats en aquesta taxonomia ve determinat pels perfils creats en contestar les diferents preguntes del qüestionari. Així, en l'apartat de la pràctica instruccional, distingim els següents nivells:

- Alumnes. Aquest apartat es forma a partir del perfil creat per les preguntes 8 i 8 b del qüestionari.
- Assignatures -C-. Es forma amb el perfil creat per la pregunta 7.
- Assignatures -F-. Es forma amb el perfil creat per les preguntes 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 9.

I la pràctica regulativa es desglossa en tres categoritzacions diferents,

- Situació: amb un perfil que es crea a partir de les respostes als ítems 11, 16, 22a, 22b, 23, 24, 25, 26 i 27
- Rituals: creat a partir de les respostes 10, 10b, 12 i 13
- Normes, tasques i sancions: creat a partir de les respostes als ítems 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 28, 29 i 30.

Passem ja a observar els resultats.

Taula 21: Alumnes

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
C++	157	54	51	63
C+	67	23	7	9
C-	52	17	10	12
C--	20	6	13	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
C++	26	52	29	67	5	64	10	72
C+	13	26	5	11	1	12	3	21
C-	7	14	5	11	1	12	1	7
C--	4	8	5	11	1	12	0	0

Aquest ítem fa referència al treball dels alumnes, en grup o individualment, a l'aula. Podem observar que tots els centres i nivells presenten uns valors molt tancats, és a dir, els alumnes acostumen a treballar invidualment, segons les tasques encomanades i dirigides pels docents.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.002$, presenten significació estadística.

En fer una recodificació de les dades, agrupant els valors oberts i els tancats, observem com les diferències es mostren encara més clarament.

No obtenim significació estadística en cap dels grups analitzats, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 22: Alumnes, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
C++/C+	224	76	58	72
C-/C--	72	24	23	28

	Priv. Prim. Priv. Sec.				And.Prim. And.Sec.			
	n	%	n	%	n	%	n	%
C++/C+	39	78	34	78	6	75	13	93
C-/C--	11	22	10	22	2	25	1	7

Taula 23: Assignatures -C-

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
C++	154	53	66	82
C+	0	0	0	0
C-	21	7	0	0
C--	121	40	15	18

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
C++	30	60	33	75	5	63	9	65
C+	0	0	0	0	0	0	0	0
C-	3	6	1	3	0	0	0	0
C--	17	34	10	22	3	37	5	35

En observar la integració o la separació de les assignatures, observem com la majoria dels centres i docents opta per un treball separat de cada assignatura.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística.

Si recodifiquem les dades, ajuntant els valors extrems, veiem que les diferències s'accentuen més. Tot i això, volem destacar els centres d'ensenyament públic de primària, que no presenten gaire diferència de percentatge entre els valors oberts i els tancats.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística. Tot i això, el coeficient phi té un valor de 0.2, que indica que no hi ha gaire diferència entre un i altre nivell.

No obtenim resultats significatius en els grups de control, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 24: Assignatures -C-, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
C++/C+	154	53	66	82
C-/C--	142	47	15	18

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
C++/C+	30	60	33	75	5	63	9	65
C-/C--	20	40	11	25	3	37	5	35

Taula 25: Assignatures -F-

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F+	167	56	49	61
F-	129	44	32	39

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F+	25	50	30	68	8	100	8	58
F-	25	50	14	32	0	0	6	42

Inicialment els valors que tenim ja són aquests, no hi ha més variabilitat. Podem veure que el control sobre el ritme, la seqüència i el desenvolupament de les assignatures presenta valors més tancats.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que només els centres d'ensenyament andalús, amb una $p=0.05$, presenten significació estadística, obtinguda en aplicar el coeficient de correcció de Fisher. Veiem que tant els centres de primària com els de secundària presenten valors tancats.

No obtenim resultats significatius en els grups catalans, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 26: Situació

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	100	34	63	78
F+	0	0	0	0
F-	83	28	9	11
F--	113	38	9	11

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	16	32	41	94	5	63	7	50
F+	0	0	0	0	0	0	0	0
F-	16	32	3	6	2	25	6	43
F--	18	36	0	0	1	12	1	7

Respecte a la situació i la disposició dels alumnes i professor i material a l'aula, podem veure que els valors són majoritàriament tancats a secundària, però més oberts a primària, tant en els centres públics com privats. A Andalusia, els valors són majoritàriament tancats sense diferències de nivell.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$ i els privats, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística.

En recodificar les dades, per agrupar els valors extrems, s'observen millor aquests diferències. En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$ i els privats amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística. A més, el coeficient phi té un valor de 0.4, en el primer cas i de 0.6 en el segon, cosa que indica que hi ha diferències importants entre un i altre nivell.

No obtenim resultats significatius en el grup andalús, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 27: Situació, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++/F+	100	34	63	78
F-/F--	196	66	18	22

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++/F+	16	32	41	94	5	63	7	50
F-/F--	34	68	3	6	3	37	7	50

Taula 28: Rituals

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	109	37	46	56
F+	78	26	22	28
F-	0	0	0	0
F--	109	37	13	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	13	26	31	71	4	51	3	22
F+	19	38	10	23	3	37	5	36
F-	0	0	0	0	0	0	0	0
F--	18	36	3	6	1	12	6	42

Quant als rituals d'entrada i sortida, de permanència i disposició a l'aula o al centre, podem observar que els valors són majoritàriament tancats a tots els centres i nivells, tot i que primària presenta certs valors més oberts

que secundària en els centres catalans. No passa el mateix en els centres andalusos, on són els centres de secundària els que presenten certs valors més oberts.

En aplicar χ^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, i els centres privats, amb una $p=0.0001$, presenten significació estadística.

En recodificar les dades, seguim observant el mateix i, en aplicar χ^2 , podem observar que els centres d'ensenyament públic amb una $p=0.0004$ i els públics amb una $p=0.0007$, presenten significació estadística. Tot i això, el coeficient phi té un valor de 0.2 en el primer cas i 0.3 en el segon, que indica que no hi ha gaire diferència entre un i altre nivell en els centres públics.

No obtenim resultats significatius en el grup andalús. Tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 29: Rituals, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++/F+	187	68	68	84
F-/F--	109	42	13	16

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++/F+	32	64	41	94	7	87	8	57
F-/F--	18	36	3	6	1	13	6	43

Taula 30: Normes, tasques i sancions

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++	6	3	4	5
F+	0	0	0	0
F-	217	73	28	35
F--	73	24	49	60

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++	0	0	6	15	0	0	1	7
F+	0	0	0	0	0	0	0	0
F-	29	58	20	45	6	75	7	50
F--	21	42	18	40	2	25	6	43

Per acabar, respecte a les normes, tasques i sancions que regeixen la vida escolar, podem veure que els valors són majoritàriament oberts a tots els centres i nivells.

En aplicar x^2 a aquestes dades, podem observar que els centres d'ensenyament públic, amb una $p=0.0001$, i els centres privats, amb una $p=0.02$, presenten significació estadística.

Recodificades les dades, observem el mateix. En aplicar x^2 , la significació estadística només apareix als centres d'ensenyament privat amb una $p=0.007$.

No obtenim resultats significatius en els grups d'ensenyament públic català i andalús i tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Taula 31: Normes, tasques i sancions, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
F++/F+	6	3	4	5
F-/F--	290	97	77	95

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
F++/F+	0	0	6	15	0	0	1	7
F-/F--	50	100	38	85	8	100	13	93

Abans d'entrar en l'apartat de les conclusions, farem un repàs a tots els resultats obtinguts. En aquest repàs, posem les dades més significatives per cada nivell i tipus d'ensenyament i remarcuem si, en aplicar χ^2 , hem obtingut resultats significatius. Passem a veure aquest quadre-resum.

•Sexe dels docents

Centres públics: (p = 0.002)

Als centres d'ensenyament català, tant privats com públics, i tant de primària com de secundària, responen majoritàriament les dones. En canvi, en els centres andalusos passa just al revés, contesten de manera majoritària els homes

•Llengua materna dels docents

Centres públics: (p=0.02)

La majoria dels ensenyants de primària i secundària dels centres públics i privats són catalanoparlants

•Llengua a l'aula dels docents

Centres públics: (p=0.01)

Els percentatges de catalanoparlants s'incrementen a tots els centres i els nivells

•Edat dels docents

Centres públics: (p=0.01)

Centres privats: (p=0.02)

En general, el professorat que ens ha contestat és menor de 40 anys, seguit de persones majors de 50 anys, i en últim lloc hi ha els docents que tenen entre 40 i 50 anys. És interessant de remarcar que els centres catalans tenen un professorat més gran a secundària

• **Estudis dels docents**

Centres públics: ($p=0.001$)

Centres privats: ($p=0.0001$)

Centres andalusos: ($p=0.001$)

Els docents que ens han contestat són diplomats a primària i llicenciats a secundària, lògicament, de manera majoritària. Remarquem l'índex de diplomats en els centres d'ensenyament privat catalans

• **Participació dels docents en activitats de formació**

Centres públics: ($p=0.03$)

Els docents afirmen participar majoritàriament a les activitats de formació, en tots els centres i nivells

• **Caràcter de la participació**

Centres públics: ($p=0.05$)

La participació en les activitats de formació es viu de manera voluntària a tots els centres i nivells

• **Participació docents en organització del centre**

Centres públics: ($p=0.0001$)

Centres privats: ($p=0.0001$)

Els docents dels centres catalans afirmen participar-hi a primària, baixen els percentatges de participació a secundària. Això no passa en els centres andalusos, on l'índex de participació es manté en els dos nivells

• **Caràcter de la participació en l'organització**

Centres públics: ($p=0.0001$)

Centres privats: ($p=0.002$)

Tot i mantenir-se el sentiment de voluntarietat, aquest baixa molt. Hi ha un alt percentatge de centres de secundària catalans que contesten amb l'ítem ns/nc. A Andalusia es manté alt el caràcter de voluntarietat en tots dos nivells

• **Elecció de les assignatures**

Centres públics: ($p=0.0001$)

L'estratègia de la negociació és alta en tots els nivells i centres d'ensenyament catalans. Això també passa en els centres de secundària andalusos, però és igual en els centres de primària d'aquesta comunitat, que segueixen un barem de manera majoritària

per elegir les assignatures

• **Concreció de les assignatures**

La negociació de l'equip de docents és la via més usada en tots els centres i nivells. I, en segon lloc, hi ha autonomia en l'equip. Destacar, per acabar, el percentatge de centres andalusos de primària que segueixen el barem també en aquest nivell.

• **Sexe dels alumnes**

Centres públics: (p=0.004)

Centres privats: (p=0.005)

Centres andalusos: (p=0.001)

Els centres de secundària de tots tres grups afirmen tenir percentatges majors de dones. A primària, la cosa varia: els centres públics afirmen tenir un percentatge igual o bé més homes, els centres privats tenen més alumnes dones i els centres andalusos tenen més homes

• **Llengua materna dels alumnes**

Centres públics: (p=0.0001)

Tant en els centres d'ensenyament públic com en els privats, els alumnes són majoritàriament castellanoparlants a primària i catalanoparlants a secundària

• **Llengua a l'aula dels alumnes**

Centres públics: (p=0.01)

És el català de manera majoritària a tots els centres d'ensenyament

• **Classe social dels alumnes**

Centres públics: (p=0.005)

Centres andalusos: (p=0.03)

La majoria dels centres afirmen que la composició social dels seus alumnes prové de la classe social mitjana baixa i baixa, en primer lloc. En segon lloc, la classe social és la mitjana, destaca el tret que el percentatge d'aquesta classe social és més alt en els centres de secundària que en els de primària de tots els nivells

• **Reunions generals, freqüència**

Centres públics: (p=0.002)

La freqüència de convocatòria és baixa, en línies generals. Tot i això, els centres de primària de tots els nivells fan més reunions que els centres de secundària

• **Reunions generals, convocatòria**

Centres públics: (p=0.003)

Centres andalusos: (p=0.0001)

Les reunions generals són convocades pels docents de manera majoritària, s'ha de remarcar l'alt grau de vegades en que les reunions són convocades indistintament per

pares o docents

•Reunions individuals, freqüència

Centres públics: (p=0.003)

El percentatge augmenta a primària, però es manté baix a secundària, tant en els centres públics com privats, on també destaca un alt percentatge de docents que contesten amb l'ítem ns/nc. En els centres andalusos, no hi ha diferències de percentatges en la freqüència de convocatòria

•Reunions individuals, convocatòria

Centres públics:(p=0.04)

Centres privats: (p=0.01)

Els convocants a les reunions individuals són pares i docents de manera majoritària a tots els centres i nivells

•Reunions individuals, citació

Centres públics: (p=0.001)

Centres andalusos: (p=0.03)

Es fa a través de la carta i el telèfon a tots els centres i nivells, de manera majoritària. És interessant destacar que hi ha un important percentatge de contactes personals en tots els centres. Per acabar, cal destacar els centres de primària públics catalans i andalusos, que presenten accés obert a les aules

•Pràctica Instruccional

Alumnes

Centres públics: (p=0.002)

Tots els centres i nivells presenten uns valors molt tancats, és a dir, els alumnes acostumen a treballar individualment, segons les tasques encomanades i dirigides pels docents

En fer una recodificació de les dades, agrupant els valors oberts i els tancats, observem com les diferències es mostren encara més clarament

Assignatures -C-

Centres públics:(p=0.0001)

La majoria dels centres i docents opta per un treball separat de cada assignatura

Si recodifiquem les dades, ajuntant els valors extrems, veiem que les diferències s'accentuen més. Destaquen els centres d'ensenyament públic de primària, que no presenten gaire diferència de percentatge entre els valors oberts i els tancats.

Centres públics:(p=0.0001)

Assignatures -F-

Centres públics: (p=0.02)

Presenta valors més tancats

• **Pràctica Regulativa**

Situació

Centres públics: (p=0.0001)

Centres privats: (p=0.0001)

Els valors són majoritàriament tancats a secundària, però més oberts a primària, tant en els centres públics com privats. A Andalusia, els valors són majoritàriament tancats sense diferències de nivell

En recodificar les dades, per agrupar els valors extrems, s'observen millor aquests diferències

Centres públics:(p=0.0001)

Centres privats:(p=0.0001)

Rituals

Centres públics: (p=0.0001)

Centres privats: (p=0.0001)

Els valors són majoritàriament tancats a tots els centres i nivells, tot i que primària presenta certs valors més oberts que secundària dels centres catalans. No passa el mateix en els centres andalusos, on són els centres de secundària els que presenten certs valors més oberts

En recodificar les dades, seguim observant el mateix

Centres públics: (p=0.0004)

Centres privats:(p=0.0007)

Normes, tasques i sancions

Centres públics: (p=0.0001)

Centres privats: (p=0.02)

Els valors són majoritàriament oberts a tots els centres i nivells

Recodificades les dades, observem el mateix

Centres privats: (p=0.007)

Conclusions

Revisant tots els resultats obtinguts, podem arribar a les següents conclusions⁸:

⁸El signe * representa l'existència de significació estadística

Respecte als centres públics,

- docents

Han respost majoritàriament les dones*, de llengua materna catalana*, que parlen a classe en català*. Aquests docents tenen, majoritàriament, edats* inferiors a 40 anys, augmentant el percentatge de gent més gran a secundària.

Els docents són *diplomats a primària i llicenciats a secundària.

Afirmen participar* de manera majoritària a les activitats de formació permanent i reciclatge, i la participació és voluntària*. Quant a la participació en l'organització del centre*, és alta a primària i baixa a secundària; el sentiment és de voluntarietat*, però baixa molt.

L'elecció de les assignatures* es fa seguint una negociació amb tot l'equip de professors. I la seva concreció segueix aquesta via i l'autonomia del docent.

- alumnes

Respecte al sexe*, els centres de secundària afirmen tenir percentatges majors de dones. A primària, la cosa varia: els centres afirmen tenir un percentatge igual o bé més homes. Quant a la llengua materna*, els alumnes són majoritàriament castellanoparlants a primària i catalanoparlants a secundària. La llengua a l'aula* és el català.

La composició social prové* de la classe social mitjana baixa i baixa, en primer lloc. En segon lloc, la classe social és la mitjana, cal destacar com el percentatge d'aquesta classe social és més alt en els centres de secundària que en els de primària.

- Relacions pares/docents

La freqüència de convocatòria de reunions generals* és baixa, en línies generals. Tot i això, els centres de primària fan més reunions que els centres de secundària. Aquestes reunions, són convocades* pels docents de manera majoritària, s'ha de remarcar l'alt grau de vegades en que les reunions són convocades indistintament per pares o docents.

Pel que fa a les reunions individuals*, el percentatge augmenta a primària, però es manté baix a secundària i els convocants* són pares i

docents de manera majoritària. La citació a les reunions* es fa a través de la carta i el telèfon de manera majoritària. També destaca el fet que hi ha un important percentatge de contactes personals i que els centres de primària que presenten accés obert a les aules.

- Pràctica Instruccional

Els alumnes* acostumen a treballar individualment, segons les tasques encomanades i dirigides pels docents. La majoria dels centres i docents* opta per un treball separat de cada assignatura, i els centres d'ensenyament públic de primària no presenten gaire diferència de percentatge entre els valors oberts i els tancats. Quant al ritme i la seqüenciació de les matèries, els valors són tancats*.

- Pràctica Regulativa

La situació dels alumnes, docents, espais,... presenta* valors majoritàriament tancats a secundària, però més oberts a primària. Els rituals tenen* valors majoritàriament tancats, tot i que primària presenta certs valors més oberts que secundària. Respecte a les normes, les tasques i les sancions*, els valors són majoritàriament oberts.

En els grups de control podem concloure pel que fa als docents que les respostes són molt semblants a les de la mostra. Tot i això, hi ha variacions pel que fa al sexe, ja que els docents andalusos que han respost són majoritàriament homes . I també hi ha variacions en l'elecció de les assignatures, que es fa segons un barem.

Pel que fa als alumnes, la relació docents/ pares, la pràctica instruccional i la pràctica regulativa, els resultats també són similars.

Per concloure ja amb l'anàlisi de la segona investigació, i fent referència a la pràctica instruccional i regulativa, hem de dir que, en línies generals, els centres de primària i els centres de secundària presenten valors força tancats. És interessant destacar com aquests valors són més oberts en els centres de

primària pel que fa a la pràctica regulativa en general; i quant a un aspecte de la pràctica regulativa -normes, tasques i sancions- els valors són més oberts en tots dos nivells (primària i secundària).

En comparar els grups de control estudiats amb aquests resultats, podem observar, en primer lloc, el fet que en molt pocs casos obtenim significació estadística en els ítems analitzats.

En segon lloc, veiem que els resultats obtinguts són, en línies generals, semblants als obtinguts en els centres públics.

El més interessant d'aquests resultats és el fet que els valors tancats, en línies generals, en la pràctica educativa instruccional i regulativa, es corresponen amb els valors tancats del discurs educatiu institucional dels centres -analitzat a la primera investigació-. I és precisament aquest punt el que ens permet entrar ja en l'apartat de l'anàlisi de les nostres hipòtesis de treball.

Com es recodarà, les nostres hipòtesis s'emmarcaven en la segona investigació, ja que la primera tenia un caràcter més descriptiu de la realitat que abordàvem per primera vegada. Acabat ja el primer nivell d'anàlisi, ara és el moment de contemplar els resultats a la llum de tot el que hem vist fins ara.

Conclusions generals

Passem doncs a analitzar els resultats a la vista de les nostres hipòtesis de treball. Com es recordarà aquestes eren:

- 1• La pràctica instruccional i la pràctica regulativa que podem trobar a cada centre presenten una íntima relació, de manera que com més emmarcada i classificada estigui la pràctica instruccional, valors més tancats de classificació i emmarcació presentarà la pràctica regulativa.
- 2• Les pràctiques educatives a l'aula dependran de les característiques socials dels educands.
- 3• Les pràctiques educatives a l'aula dependran de les característiques socials dels educadors.
- 4• Les pràctiques educatives a l'aula dependran del nivell d'ensenyament.

Anem ara a observar-les una per una, per tal de fer les anàlisis necessàries i contemplar els resultats obtinguts.

Hipòtesi 1

- 1• La pràctica instruccional i la pràctica regulativa que podem trobar a cada centre presenten una íntima relació, de manera que com més emmarcada i classificada estigui la pràctica instruccional, valors més tancats de classificació i emmarcació presentarà la pràctica regulativa.

Per tal de poder contrastar aquesta hipòtesi, comparem mitjançant proves de χ^2 els resultats obtinguts relatius a la pràctica instruccional i la pràctica regulativa. Per poder comparar aquests resultats, decidim d'unificar els perfils per a cada una de les pràctiques en un sol valor-perfil.

Els resultats obtinguts en crear aquest perfil general són els següents:

Taula 1: Perfil Pràctica Educativa Instruccional

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++	53	18	24	28
+	146	48	45	53
-	82	27	14	17
--	20	7	1	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++	8	16	18	41	4	50	4	28
+	29	58	18	41	3	37	6	44
-	7	14	6	14	1	13	4	28
--	6	12	2	4	0	0	0	0

Si fem una recodificació per tal d'unir els valors extrems, obtenim la següent taula,

Taula 2: Perfil Pràctica Educativa Instruccional, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++/+	199	66	69	82
-/--	102	34	15	18

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++/+	37	74	36	82	7	87	10	71
-/--	13	26	8	18	1	13	4	29

Com es pot observar, la pràctica educativa instruccional presenta uns valors majoritàriament tancats a tots els centres i nivells.

En observar els valors obtinguts pel perfil de la pràctica regulativa,

veiem:

Taula 3: Perfil Pràctica Educativa Regulativa

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++	0	0	1	1
+	76	26	57	69
-	174	57	24	28
--	51	17	2	2

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++	0	0	6	14	0	0	0	0
+	9	18	32	72	4	50	4	28
-	33	66	6	14	4	50	10	72
--	8	16	0	0	0	0	0	0

En fer la recodificació per tal d'unir els valors extrems, observem,

Taula 4 : Perfil Pràctica Educativa Regulativa, recodificat

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++/+	76	25	58	69
-/--	225	75	26	31

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++/+	18	30	38	86	4	50	4	29
-/--	41	70	6	14	4	50	10	71

Pel que fa a la pràctica educativa regulativa, els valors són tancats a secundària i oberts a primària. Això també passa en els centres privats catalans, però no en els centres andalusos, que mostren una tendència inversa a la

descrita.

Observats els perfils, ja podem creuar les dades relatives al perfil de la pràctica educativa instruccional i al perfil de la pràctica educativa regulativa. En aplicar proves de χ^2 , podem observar el següent (utilitzem només el perfil resumit, per tal d'evitar les baixes freqüències).

Taula 5: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa
Ensenyament públic primari

	++/ +		-/--	
	n	%	n	%
++/+	64	32	12	12
-/--	135	68	90	88

Amb una $p=0.0001$, i per tant significatiu estadísticament, podem observar que els valors regulatius oberts estan relacionats amb els valors instruccionals oberts, però també amb els valors instruccionals tancats. Dit d'altra manera, no hi ha relació entre un i altre tipus de pràctica educativa ($\phi=0.2$).

Taula 6: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa
Ensenyament públic secundari

	++/ +		-/--	
	n	%	n	%
++/+	51	74	7	46
-/--	18	26	8	54

Com es pot observar, amb una $p=0.03$ i per tant, amb significació estadística, a l'ensenyament secundari hi ha relació entre els dos tipus de pràctiques educatives. A valors regulatius tancats, valors instruccionals tancats; i a valors regulatius oberts, valors instruccionals oberts ($\phi=0.2$).

Taula 7: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat primari

	++/+		-/--	
	n	%	n	%
++/+	8	22	1	8
-/--	29	78	12	92

Taula 8: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat secundari

	++/+		-/--	
	n	%	n	%
++/+	32	88	6	75
-/--	4	12	2	25

Taula 9: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament andalús primari

	++/+		-/--	
	n	%	n	%
++/+	3	43	1	100
-/--	4	57	0	0

Taula 10: Pràctica Educativa Instruccional/Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament andalús secundari

	++/+		-/--	
	n	%	n	%
++/+	1	10	3	75
-/--	9	90	1	25

Amb aquests resultats veiem com en les quatre taules anteriors (amb significació estadística $p=0.01$, només la darrera) no hi ha relació entre els

valors d'una i altra pràctica educativa en els grups de control, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Vistos els resultats, podem afirmar que, pel que fa al grup analitzat, la hipòtesi queda només en part contrastada, ja que els valors educatius de la pràctica instruccional i la pràctica regulativa no sempre estan relacionats. Només a secundària trobem que com més emmarcada i classificada està la pràctica instruccional, valors més tancats de classificació i emmarcació presenta la pràctica regulativa.

Quant als grups de control, no tenim la significació estadística necessària. Només podem parlar dels centres d'ensenyament secundari andalusos en què no observem relació entre els valors de les pràctiques educatives.

Hipòtesi 2

2• Les pràctiques educatives a l'aula dependran de les característiques socials dels educands.

Per tal de poder contrastar aquesta hipòtesi, comparem mitjançant proves de χ^2 els resultats obtinguts relatius a la pràctica instruccional i la pràctica regulativa amb les característiques socials dels educands, que són el sexe, la llengua materna i la classe social. Per poder comparar aquests resultats, treballarem amb els perfils generals creats abans (utilitzem només el perfil resumit, per tal d'evitar les baixes freqüències)⁹.

• Pel que fa a la variable sexe, podem observar:

⁹En l'anàlisi d'aquestes variables no apliquem els coeficients de correcció de Fisher i Yates, en no poder reduir les taules a 2×2 .

Taula 11: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic primari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	14	74	17	73	4	66
-/--	5	26	6	27	2	34

Taula 12: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic secundari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	5	100	18	90	11	74
-/--	0	0	2	10	4	26

Taula 13: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat primari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	67	63	76	72	50	68
-/--	41	37	31	28	24	32

Taula 14: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	18	90	19	83	29	78
-/--	2	10	4	17	8	22

Taula 15: Pràctica Educativa Instruccional**Ensenyament andalús primari**

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	3	100	4	80
-/--	0	0	0	0	1	20

Taula 16: Pràctica Educativa Instruccional**Ensenyament andalús secundari**

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	2	66	0	0	7	70
-/--	1	34	0	0	3	30

En conclusió, no obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa al sexe queda descartada. No podem saber si el sexe dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Observem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 17: Pràctica Educativa Regulativa**Ensenyament públic primari**

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	23	22	29	27	19	25
-/--	85	78	78	73	55	75

Taula 18: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic secundari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	14	70	16	70	26	70
-/--	6	30	7	30	11	30

Taula 19: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat primari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	2	10	6	27	1	17
-/--	17	90	17	73	5	83

Taula 20: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat secundari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	5	100	16	80	13	86
-/--	0	0	4	20	2	14

Taula 21: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament andalús primari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	1	33	3	60
-/--	0	0	2	67	2	40

Taula 22: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament andalús secundari

	igualtat		més homes		més dones	
	n	%	n	%	n	%
++/+	2	66	0	0	2	20
-/--	1	34	0	0	8	80

Les dades no obtenen significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa al sexe queda descartada. No podem saber si el sexe dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

•Pel que fa a la variable llengua materna, podem observar:

Taula 23: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic primari

	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	101	65	18	75	68	65
-/--	54	35	6	25	36	35

Taula 24: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic secundari

	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	22	85	2	100	35	81
-/--	4	15	0	0	8	19

Taula 25: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat primari

	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	16	73	1	100	15	68
-/--	6	27	0	0	7	32

Taula 26: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	9	82	6	100	16	84
-/--	2	18	0	0	3	16

Com podem veure, no obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa a la llengua materna queda descartada. No podem saber si la llengua materna dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Observem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 27: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic primari

	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	35	22	6	25	27	26
-/--	120	78	18	75	77	74

Taula 28: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament públic secundari					
	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	18	70	1	50	31	72
-/--	8	30	1	50	12	28

Taula 29: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament privat primari					
	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	2	9	0	0	4	18
-/--	20	91	1	100	18	82

Taula 30: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament privat secundari					
	castellà		les dues		català	
	n	%	n	%	n	%
++/+	9	82	6	100	15	79
-/--	2	18	0	0	4	21

En aquest cas tampoc no obtenim significació estadística, per tant, la hipòtesi pel que fa a la llengua materna queda descartada. No podem saber si la llengua materna dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

- Pel que fa a la variable classe social, podem observar:

Taula 31: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic primari

	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	1	25	22	25	51	25
-/--	3	75	65	75	154	75

Taula 32: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic secundari

	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	3	42	20	80	32	65
-/--	4	58	5	20	17	35

Taula 33: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat primari

	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	4	22	5	16
-/--	0	0	15	78	26	84

Taula 34: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	1	100	16	77	21	95
-/--	0	0	5	23	1	5

Taula 35: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament andalús primari					
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	0	0	4	57
-/--	1	100	0	0	3	43

Taula 36: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament andalús secundari					
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	1	14	3	43
-/--	0	0	6	86	4	57

No es detecta significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa a la classe social queda descartada. No podem saber si la classe social dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Observem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 37: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament públic primari					
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	1	25	56	65	140	68
-/--	3	31	35	65	65	32

Taula 38: Pràctica Educativa Regulativa						
Ensenyament públic secundari						
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	5	71	21	84	40	82
-/--	2	29	4	16	9	18

Taula 39: Pràctica Educativa Regulativa						
Ensenyament privat primari						
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	13	68	24	77
-/--	0	0	6	32	7	23

Taula 40: Pràctica Educativa Regulativa						
Ensenyament privat secundari						
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	1	100	18	85	17	77
-/--	0	0	3	15	5	23

Taula 41: Pràctica Educativa Regulativa						
Ensenyament andalús primari						
	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	1	100	0	0	6	85
-/--	0	0	0	0	1	15

Taula 42: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament andalús secundari

	alta		mitjana		baixa	
	n	%	n	%	n	%
++/+	0	0	5	71	5	71
-/--	0	0	2	29	2	29

Com es pot observar, no obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa a la classe social queda descartada. No podem saber si la classe social dels alumnes influeix en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

Resumint, no podem saber si les característiques socials (sexe, llengua materna i classe social) dels alumnes influeixen a l'aula en l'ús que es fa de les pràctiques instruccionals i regulatives.

Hipòtesi 3

3• Les pràctiques educatives a l'aula dependran de les característiques socials dels educadors.

Per tal de poder contrastar aquesta hipòtesi, comparem mitjançant proves de χ^2 els resultats obtinguts relatius a la pràctica instruccional i la pràctica regulativa amb les característiques socials dels educadors, que són el sexe, la llengua materna, l'edat i els estudis. Per poder comparar aquests resultats, treballarem amb els perfils generals creats abans.

• Pel que fa a la variable sexe, podem observar:

Taula 43: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	143	62	56	81
-/--	89	38	13	19

P=0.002 (phi= 0.1)

Taula 44: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	42	82	27	82
-/--	9	18	6	18

Taula 45: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	30	75	7	70
-/--	10	25	3	30

Taula 46: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	23	79	13	87
-/--	6	21	2	13

Taula 47: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament andalús primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	2	100	5	83
-/--	0	0	1	17

Taula 48: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament andalús secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	4	100	6	60
-/--	0	0	4	40

Per tant, només obtenim significació estadística en l'ensenyament públic primari. En aquest cas ($p=0.002$), es demostra que tant homes com dones utilitzen més una pràctica educativa instruccional amb valors tancats, però cal destacar que això ho fan més els homes que les dones. Tot i això, el coeficient phi té un valor de 0.2, que indica que no hi ha gaire diferència entre un i altre nivell.

Aquesta tendència no es pot observar en cap més cas, ja que no obtenim la significació estadística necessària, tampoc en aplicar els coeficients de correcció de Fisher i Yates.

Analitzem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 49: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	54	23	22	32
-/--	178	77	47	68

Taula 50: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	34	67	24	72
-/--	17	33	9	28

Taula 51: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	5	12	4	40
-/--	35	87	6	60

P= 0.04

Taula 52: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	24	83	14	93
-/--	5	17	1	7

Taula 53: Pràctica Educativa Regulativa
Ensenyament andalús primari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	1	50	3	50
-/--	1	50	3	50

Taula 54: Pràctica Educativa Regulativa
Ensenyament andalús secundari

	dones		homes	
	n	%	n	%
++/+	0	0	4	40
-/--	4	100	6	60

No obtenim significació estadística en cap cas (només en un grup de control), per tant, la hipòtesi pel que fa al sexe queda descartada. No podem saber si el sexe dels docents influeix en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

•Pel que fa a la variable llengua materna, podem observar:

Taula 55: Pràctica Educativa Instruccional
Ensenyament públic primari

	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	138	65	61	71
-/--	76	35	25	29

Taula 56: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament públic secundari			
	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	44	83	24	86
-/--	9	17	4	14

Taula 57: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament privat primari			
	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	31	76	6	67
-/--	10	24	3	33

Taula 58: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament privat secundari			
	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	27	82	9	82
-/--	6	18	2	18

No obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa a la llengua materna queda descartada. No podem saber si la llengua materna dels docents influeix en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Observem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 59: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic primari

	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	48	22	28	32
-/--	166	78	58	68

Taula 60: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic secundari

	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	36	68	20	71
-/--	17	32	8	29

Taula 61: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat primari

	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	5	12	4	44
-/--	36	88	5	56

P= 0.02

Taula 62: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat secundari

	català		castellà	
	n	%	n	%
++/+	29	88	9	82
-/--	4	12	2	18

Tampoc no obtenim significació estadística en cap cas (només en un nivell del grup de control), per tant, la hipòtesi pel que fa a la llengua materna queda descartada. No podem saber si la llengua materna dels docents influeix en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

•Pel que fa a la variable edat, podem observar:

Taula 63: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament públic primari					
	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	105	63	54	70	40	69
-/--	61	37	23	30	18	31

Taula 64: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament públic secundari					
	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	34	83	11	79	24	83
-/--	7	17	3	21	5	17

Taula 65: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament privat primari					
	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	20	69	8	80	9	82
-/--	9	31	2	20	2	18

Taula 66: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	16	84	3	75	17	81
-/--	3	16	1	25	4	19

Taula 67: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament andalús primari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	4	80	1	100	2	100
-/--	1	20	0	0	0	0

Taula 68: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament andalús secundari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	4	57	3	75	3	100
-/--	3	43	1	25	0	0

No obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa a l'edat queda descartada. No podem saber si l'edat dels docents influeix en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Si considerem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 69: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic primari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	34	20	19	25	23	40
-/--	132	80	58	75	35	60

P=0.01 (phi= 0.1)

Taula 70: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament públic secundari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	28	68	9	64	21	72
-/--	13	32	5	36	8	28

Taula 71: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat primari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	3	10	4	40	2	18
-/--	13	32	5	36	8	28

Taula 72: Pràctica Educativa Regulativa

Ensenyament privat secundari

	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	16	84	4	100	18	86
-/--	3	16	0	0	3	14

Taula 73: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament andalús primari					
	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	3	60	0	0	1	50
-/--	2	40	1	100	1	50

Taula 74: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament andalús secundari					
	menys 40		entre 40/50		més 50	
	n	%	n	%	n	%
++/+	3	43	1	25	0	0
-/--	4	57	3	75	3	100

Hem obtingut significació estadística ($p=0.01$) en l'ensenyament públic primari, on s'observa que tot i que tots els docents treballen amb un tipus de pràctica educativa regulativa on predominen els valors oberts, com més joves són els docents, més percentatge d'aquests se situen en aquest darrer tipus de pràctica educativa descrita.

En la resta de casos no obtenim significació estadística.

•Pel que fa a la variable estudis, podem observar:

Taula 75: Pràctica Educativa Instruccional

	Ensenyament públic primari			
	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	45	72	150	64
-/--	17	28	85	36

Taula 76: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament públic secundari

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	60	81	8	89
-/--	14	19	1	11

Taula 77: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat primari

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	6	75	31	74
-/--	2	25	11	26

Taula 78: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament privat secundari

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	28	87	8	67
-/--	4	13	4	33

Taula 79: Pràctica Educativa Instruccional

Ensenyament andalús primari

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	2	100	5	83
-/--	0	0	1	17

Taula 80: Pràctica Educativa Instruccional**Ensenyament andalús secundari**

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	10	77	0	0
-/--	3	23	1	100

No obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel que fa als estudis queda descartada. No podem saber si els estudis dels docents influeixen en una pràctica diferent del discurs instruccional.

Observem ara la possible influència en la pràctica educativa regulativa.

Taula 81: Pràctica Educativa Regulativa**Ensenyament públic primari**

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	14	22	62	26
-/--	4	12	2	17

Taula 82: Pràctica Educativa Regulativa**Ensenyament públic secundari**

	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	51	69	6	67
-/--	23	31	3	33

Taula 83: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament privat primari			
	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	1	12	8	19
-/--	7	88	34	81

Taula 84: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament privat secundari			
	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	28	88	10	83
-/--	4	12	2	17

Taula 85: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament andalús primari			
	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	2	100	2	33
-/--	0	0	4	67

Taula 86: Pràctica Educativa Regulativa

	Ensenyament andalús secundari			
	llicenciat		diplomat	
	n	%	n	%
++/+	3	23	1	100
-/--	10	77	0	0

No obtenim significació estadística en cap cas, per tant, la hipòtesi pel

que fa als estudis queda descartada. No podem saber si els estudis dels docents influeixen en una pràctica diferent del discurs regulatiu.

Resumint, hem de dir que no podem saber si les característiques socials (sexe, llengua materna, edat i estudis) dels docents influeixen a l'aula en l'ús que es fa de les pràctiques instruccionals i regulatives, ja que només hem obtingut significació estadística en dos cassos. Tot i això, creiem que cal remarcar que en aquests dos casos (sexe/pràctica educativa instruccional, edat/pràctica educativa regulativa) hem obtingut resultats que apunten en la direcció de la nostra hipòtesi, és a dir, la influència de certes característiques socials en el tipus de pràctica educativa que es fa.

Hipòtesi 4

4•Les pràctiques educatives a l'aula dependran del nivell d'ensenyament.

Per tal de poder contrastar aquesta hipòtesi, comparem mitjançant proves de x^2 els resultats obtinguts relatius a la pràctica instruccional i la pràctica regulativa amb els nivells d'ensenyament. Per poder comparar aquests resultats, treballarem amb els perfils generals creats abans.

Observem els resultats,

Taula 87: Pràctica Educativa Instruccional

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++/+	199	66	69	82
-/--	102	34	15	18

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++/+	37	74	36	82	7	87	10	71
-/--	13	26	8	18	1	13	4	29

Com es pot observar, a l'ensenyament públic -amb significació estadística, $p=0.004$ i $\phi=0.2$ - presenta un major percentatge de valors tancats en els dos nivells, però remarquem que primària té un percentatge major de valors oberts.

En observar els valors obtinguts pel perfil de la pràctica regulativa, veiem,

Taula 88: Pràctica Educativa Regulativa

	Púb.Prim.		Púb.Sec.	
	n	%	n	%
++/+	76	25	58	69
-/--	225	75	26	31

	Priv. Prim.		Priv. Sec.		And.Prim.		And.Sec.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
++/+	18	38	38	86	4	50	4	29
-/--	41	82	6	14	4	50	10	71

En aquest cas, l'ensenyament públic -amb una $p=0.0001$ i $\phi=0.4$ - presenta valors predominantment tancats a secundària i oberts a primària, per tant se segueix en la línia mostrada abans en la pràctica educativa instruccional.

Respecte als grups de control, l'ensenyament privat amb una $p=0.0001$ i $\phi=0.6$, segueix exactament la mateixa tendència.

Això ens porta a poder afirmar que el nivell d'ensenyament influeix en el tipus de pràctica educativa utilitzada, tal i com enunciava la nostra hipòtesi.

Per cloure ja aquesta part, volem acabar amb un repàs dels resultats pel que fa a les hipòtesis presentades.

Com hem vist, hem pogut contrastar les hipòtesis primera i quarta. Els resultats obtinguts ens han permès afirmar que existeix una influència del nivell d'ensenyament en el tipus de pràctica educativa realitzada a l'aula, d'una banda; i també hem pogut veure que la pràctica educativa instruccional i la pràctica educativa regulativa estan íntimament relacionades, de manera que quan una presenta valors oberts, l'altra també, i viceversa.

Pel que fa a la segona hipòtesi, no hem obtingut ni una sola vegada cap resultat amb significació estadística. Amb les nostres dades, no hem tingut manera de saber si les característiques socials dels alumnes influeixen en el tipus de pràctica educativa viscuda a l'aula.

Quant a la tercera hipòtesi, ens passa quelcom semblant a l'anterior. Poques vegades hem obtingut significació estadística, això només ha passat en dos casos. Tot i això, volem remarcar que en aquests dos casos s'apunten unes línies que ens permetrien una interpretació en el sentit que la nostra hipòtesi apuntava: la influència de les característiques socials dels docents en el tipus de pràctica educativa usada a l'aula.

Una més profunda interpretació de tot això, i també de les dades de les dues investigacions en general es presenten a continuació.

Conclusions, reflexions i suggeriments

En aquest moment, desenvolupat el marc teòric que ha definit la nostra línia de pensament i acabades ja les anàlisis de totes les dades de les nostres investigacions, és quan cal fer una reflexió sobre les implicacions de tot el que hem dit i dels resultats obtinguts a les recerques.

Abans de res, cal explicar per què ens hem plantejat una tesi sociològica en un marc pedagògic. De fet, la justificació ja s'ha intentat donar a la introducció d'aquesta tesi. La nostra consideració bàsica es fonamenta en el fet que per poder comprendre en tota la seva complexitat la relació educativa, cal analitzar-la des de diferents punts de vista, que es complementin o que fins i tot es contradiguin, però que observin el que hi passa des de tots els angles i òptiques possibles.

Un d'aquests punts de vista és el sociològic. I al nostre entendre, observar sociològicament la relació educativa ens permet entrar en un camp obert on el que s'analitza no és tant "el com" ni "el què", ni tampoc "l'on" de manera aïllada, sinó que es pretén observar la globalitat de la relació educativa per poder veure les relacions socials que s'hi entrecreuen. Així, la nostra pretensió es basa en el fet d'analitzar les relacions de poder entre el professor i l'alumne, contemplar el procés de transmissió de coneixements, estudiar les interaccions dels nens i de les nenes i la construcció del propi jo de cada un d'ells, observar els pares i les mares en relació les seves actituds cap a l'escola, veure el que passa quan una mestra decideix fer una sortida,...

Perquè, com ja hem dit i hem intentat argumentar en planes anteriors, la visió sociològica ens mostra que el conjunt de normes, valors i regles que adquireix el qualificatiu de cultura en qualsevol societat, i que es transmesa per l'escola, adquireix la seva validesa de manera arbitrària, conferida pel fet

de ser la cultura de la classe dominant, que aconsegueix imposar-lo com a cultura legítima. És en aquest procés que el sistema d'ensenyament fa una imposició de la cultura legítima mitjançant la violència simbòlica, considerada així pel fet que s'imposen uns significats dissimulant les relacions de força en què descansa, cosa que propicia el concepte d'autonomia relativa.

La importància de les visions sociològiques en la comprensió del sistema d'ensenyament radica fonamentalment en la visió del sistema d'ensenyament com a una sistema interrelacionat amb un context social. De manera que el sistema d'ensenyament és una eina de reproducció cultural, resultat de les relacions de força establertes entre les classes socials, en lluita per imposar la seva hegemonia en tots els àmbits de la societat.

La perspectiva sociològica parteix de la idea que l'escola és un mode històricament particular d'educació i que com a tal ha de ser analitzada.

Resumint, la visió sociològica vol demostrar que la desigualtat social es tradueix en desigualtat escolar, de manera que el sistema de classes es tradueix en un procés intern de selecció i jerarquitització escolar, en el qual els determinants socials (no només les raons econòmiques -centre d'anàlisi clàssic de totes les teories- sinó també les raons socio-culturals i les raons psico-socials) marquen l'èxit escolar.

I una altra reflexió sobre les repercussions que tenen aquestes visions esmentades en el món escolar té a veure amb la pregunta de com es tradueix tot això en la pràctica quotidiana a les aules. Doncs bé, queda clar que des d'aquesta perspectiva no podem pensar ni parlar d'un únic sistema d'ensenyança, ja que això que anomenem escola es tradueix en la realitat en diferents modes d'escolarització, que vénen determinats pel nen al qual ens dirigim, és a dir, per les diferents formes de socialització familiar i extraescolar, amb els seus estils de vida i les consegüents expectatives de futur que comporten.

I aquesta constatació obre camí a nivell pedagògic a totes les reflexions i recerques que tinguin per finalitat l'eliminació de totes aquestes diferències. I obre camí, també, al nostre treball, que pretén fer una anàlisi de la realitat

escolar des d'un punt de vista sociològic.

Per tal d'abordar aquest enfocament sociològic, la tesi ha partit d'una teoria sociològica concreta per poder tenir un marc d'anàlisi determinat i contrastat amb investigacions fetes en altres països. Però això no ha de ser considerat de manera negativa com un model que ha encotillat la nostra observació de la realitat, sinó que s'ha de contemplar com un instrument d'anàlisi, prou suggerent al nostre entendre.

En paraules de Willis (Velasco,1993,445) la contribució de Bernstein a les anàlisis escolars és la visió no només de la producció cultural i la reproducció social dominants, sinó també de les subordinades. Per aquest autor l'escola no funciona aproblemàticament, sinó que es un enclavament de contradiccions i de processos que la depassen, amb cultures i diferències que no formen part dels seus objectius oficials. És per aquest motiu que per a alguns grups socials l'escola pot funcionar no a través de les seves homologies amb altres parts del sistema social, sinó a través de les diferències. Així, respecte de la reproducció social pot funcionar no per mitjà de les seves pròpies categories i interessos, sinó constituint-se en l'únic context parcialment determinant de certs processos alternatius orientats a la producció cultural i a la reproducció cultural tant dominant com subordinada. Això suggereix que alguns dels interessos i de les ideologies dominants poden ser transmesos no directament sinó a través de les dialèctiques, les mediacions i les lluites socials i culturals.

A continuació s'ofereix un resum de les idees més importants de la teoria bernsteiniana, àmplia, elaborada i complexa teoria que contempla l'educació com un aparell, l'aparell educatiu, mecanisme principal de transmissió cultural.

Emmarcar-se dins la teoria bernsteiniana implica entendre la socialització com un procés de transmissió cultural, en el qual allò que s'aprenen són ordres de naturalesa simbòlica, que portaran a la construcció

de formes concretes d'organització de l'experiència de cada subjecte.

La teoria pretén analitzar les regles, les pràctiques i les agències que regulen la creació, la distribució, la reproducció i el canvi legítims de la consciència a través dels principis de comunicació que legitimen i reproduïen una determinada distribució de poder i les categories culturals dominants.

Les anàlisis desenvolupades per Bernstein volen comprendre com les relacions de classe generen desigualtats en la distribució de poder entre els grups socials, desigualtats que són realitzades en la creació, l'organització, la distribució i la reproducció de valors materials i simbòlics que sorgeixen de la divisió del treball. Per poder mostrar això, estudia com les realitzacions de classe es mostren a la família, l'escola i el treball.

Les investigacions bernsteinianes han seguit, en aquest sentit, dues vies diferents, una que ha incidit sobre les relacions de classe com a reguladores de l'estructura de comunicació de la família i, per tant, reguladores d'una orientació al codi sociolingüística inicial dels nens i nenes; i una segona via que ha estudiat com les relacions de classe regulen la institucionalització i les formes de transmissió dels codis elaborats a l'escola.

Bernstein (Morais 1985) utilitza tres nivells d'anàlisi, creant conceptes que li permeten transformar un nivell en un altre. A un nivell macroinstitucional, centra l'anàlisi en els aspectes distintius de les relacions macroinstitucionals i dels codis culturals dominants i dominadors. En aquest nivell estudia els orígens i la distribució de principis dominats d'interpretació -codis- iniciats i mantinguts per la família i per l'escola, examinant específicament com en aquestes agències són adquirits els principis de codificació que donen forma a la consciència.

A un altre nivell, el nivell de transmissió, centralitza les seves anàlisis en els aspectes distintius de les agències de transmissió i de les seves interrelacions, essent l'unitat d'anàlisi una agència específica (família, escola, treball) i relacionant-ho amb les altres. En aquest nivell es desenvolupa

l'anàlisi concreta de l'estructura de les agències crucials de transmissió, la família i l'escola.

En el tercer nivell, el textual, l'anàlisi se centra en els aspectes distintius dels principis interpretatius, codis i codificacions a través dels quals es revela l'estructura mental. Aquest nivell, l'unitat d'anàlisi del qual és un text particular, es refereix a formes específiques de relació social en el nivell de transmissió i se centra en la selecció de significats que activen la codificació lingüística, remarcant les regles bàsiques subjacents a la producció d'un text.

Però anem a relacionar els conceptes bàsics de la teoria amb l'escola. A través de la definició dels codis educatius en termes de relacions de poder i control entre la classificació i l'emmarcament, aquests dos components es construeixen en anàlisi de tots els nivells. Així es fa possible derivar en un marc de treball una tipologia dels codis educatius, mostrar les interrelacions entre les propietats organitzatives i les propietats del coneixement, passar del nivell d'anàlisi macro al nivell micro, relacionar els patrons interns de les institucions educatives amb els antecedents socials externs d'aquests patrons i considerar els problemes d'estabilitat i canvi (Bernstein, 1977).

Portant aquests conceptes al camp pedagògic, l'emmarcament es refereix al principi que regula les pràctiques pedagògiques de les relacions socials creades en el procés de reproducció del coneixement educatiu. A l'escola, l'emmarcament es refereix al control sobre les pràctiques comunicatives produïdes en la relació pedagògica. Quan l'emmarcament és fort el mestre regula explícitament els trets distintius del context comunicatiu (transmissions específiques i ordenaments espacials i posicionals específics). L'emmarcament també es refereix a les relacions socials entre contextos comunicatius diferents com la relació entre família i escola (Diaz, 1985).

En l'anàlisi d'un sistema educacional, l'emmarcament descriu la forma del context comunicatiu o el conjunt de les relacions de transmissió-

adquisició. Variacions en l'emmarcament corresponen a regulacions rígides o flexibles (fortes o dèbils) sobre el que, el quan, l'on i el com del procés de transmissió-adquisició. El principi d'emmarcament regula la selecció, l'organització, el ritme i els criteris de la transmissió escolar; així com la postura, la posició i la vestimenta dels comunicants. Regula, en general, la pràctica pedagògica, incloent els seus aspectes espacials.

On l'emmarcament és rígid, per exemple, hi haurà un límit fort entre el que pot ser i el que pot no ser transmès; la transmissió seguirà regles explícites de seqüència i l'alumne posseirà escàs control sobre el seu aprenentatge.

Un emmarcament flexible o dèbil crea límits borrosos o separacions obertes entre el que és i el que no és comunicable a l'escola; també significa que el procés de transmissió tendirà a seguir regles de seqüència implícites i que a l'alumne se li concedirà un major control sobre la selecció, l'organització i el ritme del que aquest aprèn i sobre la seva posició, postura i vestimenta (Cox, 1988).

Quant a la classificació, i portant-ho a la pràctica, es pot observar que, en primer lloc, en relació a l'escola, hi ha la relació dins i fora. Dins l'escola hi ha categories de discurs (castellà, física, ...) fortament classificades, amb una fort aïllament entre un discurs i l'altre. També hi ha categories de transmissió fortament classificades. I també fortes categories d'adquirents, que estan classificats per edats. En situacions de classificació forta, la comunicació entre els professors no es fa en relació al treball sinó a través dels problemes de control, de manera que si es debilita la classificació els professors s'uneixen pel treball (Bernstein, 1990).

Sabent les limitacions i les crítiques que s'han fet a la teoria bernsteiniana i coneixent les aportacions d'altres teories sociològiques a

aquest mateix punt d'anàlisi, arribem ja a la segona part de la nostra tesi, que ha pretès fer una anàlisi del discurs instruccional i del discurs regulatiu. Més concretament, la nostra pretensió ha estat fer una anàlisi del discurs educatiu instruccional i del discurs educatiu regulatiu per veure'n la seva plasmació a la realitat, comprovar el grau de relació entre un i altre i observar les implicacions del tipus de discurs triat i la tipologia de l'alumnat.

Dit d'una altra manera, la nostra pretensió s'ha centrat en fer un estudi en profunditat de l'organització escolar. En partir de l'orientació teòrica descrita, hem pogut veure de quina manera els fenòmens estructurals es relacionen amb els rituals legitimadors de l'ensenyança. Així, s'ha de prendre en consideració la divisió del treball a l'escola, i observar com aquesta es tradueix en principis estructuradors com els codis, les disciplines, les ideologies; i, aquests, alhora, en formacions culturals.

El tenir en compte aquests elements ens permet d'unir nivells d'anàlisi tan importants com la distribució de l'espai a l'aula, l'horari escolar, l'estructura de l'organigrama de l'equip de professors o les interrelacions dels alumnes, entre d'altres. Es tracta de posar en relació les pautes més internes d'estructura i significat amb les pautes d'organització escolar.

Per descriure una escola en termes de classificació i emmarcament, es necessita un model que diferenciï els centres en funció de certs límits. Així, cal iniciar l'anàlisi observant la teoria de la instrucció que guia l'acció escolar, marcant què s'ensenya i què s'aprèn i com s'organitzen les seqüències d'ensenyament-aprenentatge. I és que en funció de la teoria d'instrucció que una escola selecciona, es tendeix a remarcar quines competències adquiriran els alumnes i la lògica de l'adquisició, o bé es posa l'èmfasi en allò que es transmet a l'escola i la seva lògica de transmissió.

Allà on la teoria de la instrucció és regulada amb principis dèbils de classificació i realitzada amb principis dèbils d'emmarcament, la pràctica pedagògica es relacionarà amb habilitats de desenvolupament integrades. Això contrasta amb l'alt nivell de separació que té una pràctica educativa governada per forts principis de classificació i emmarcament.

I això també té implicacions en el discurs regulatiu i instruccional. La teoria de la instrucció que fonamenta una determinada opció educativa determina completament els dos nivells en què podem diferenciar la realitat escolar: l'organització general i la pràctica educativa a l'aula. La combinació d'aquestes tres instàncies serà determinant, alhora, en la relació que l'escola tindrà amb el món exterior.

Com ja hem dit, la teoria de la instrucció -elegida o assignada- determina la pràctica educativa a l'aula. Aquesta pràctica educativa es pot diferenciar a dos nivells diferents, la pràctica instruccional i la pràctica regulativa. Com ja sabem, la primera fa referència a la transmissió de continguts i la segona té a veure amb tot allò que no és tan explícit, relacionat amb la transmissió de valors, normes i actituds, entre d'altres factors. No cal dir que tant una pràctica com l'altra, es dibuixen i representen en el context d'instrucció, a l'interacció que es produeix entre docent i alumnes. La pràctica instruccional i la pràctica regulativa determinen l'organització de la realitat en cada una de les sessions d'ensenyament/aprenentatge.

L'ús d'un o altre tipus de regles del discurs, determinades per la pràctica instruccional; i de regles jeràrquiques, determinades per la pràctica regulativa, propicien que l'organització de l'aula -o la sessió d'ensenyament/aprenentatge concreta- estigui basada en el grup/aula o en un grup d'alumnes. Alhora, la disciplina és interna, en el primer cas, i basada en regles de cooperació, en el segon. A més, el tipus de control que s'exerceix sobre els alumnes també variarà: de tipus personal en el segon cas, estarà basat fonamentalment en el control posicional en el moment que s'opti per un emmarcament fort.

Tot plegat, ens permet dir, per acabar, que de les aptituds per les quals el docent opta, que estan basades en el tipus d'organització, la disciplina i el control, determinen de manera molt concreta la pràctica educativa a l'aula. Aquesta pràctica educativa està alhora determinada per una teoria de la instrucció determinada, la qual, alhora, propicia una visió de l'escola a nivell

general.

Les implicacions de tots aquests nivells descrits són moltes. La més important d'elles és la visió del món educatiu, i del món en general, que es crea a tots i cada un dels actors educatius -pares i mares, docents i alumnes.

El model de descripció usat ens permet fer una descripció a nivell de cada centre educatiu i de cada aula, amb l'organització dels discursos (assignatures) i dels actors (mestres i alumnes) que participen en la pràctica pedagògica.

Fent referència ja a la nostra investigació, cal dir que parteix dels pressupostos teòrics exposats, basats en la teoria bernsteiniana, per iniciar una investigació sociològica centrada en l'anàlisi de la tipologia dels discursos i les pràctiques educatives dels centres d'ensenyament primari i secundari públics i privats de Catalunya. Aquesta investigació té dues parts diferenciades.

Una primera està basada en el pas d'un qüestionari als equips directius de 652 centres públics de primària i secundària catalans. Aquest qüestionari caracteritza el tipus de discurs educatiu de cada un dels centres estudiats, amb l'objectiu de construir una taxonomia que categoritzi les diferents tipologies que podem trobar. A més, el mateix qüestionari s'ha passat a un grup de centres d'ensenyament andalusos i a un grup de centres d'ensenyament privat catalans, que actuen com a grups de control.

La segona part de la investigació estudia la tipologia de les pràctiques educatives dels mateixos centres amb el doble objectiu de veure les possibles coincidències entre el discurs teòric de cada centre i la realitat de la pràctica a l'aula, en primer lloc; i en segon, per estudiar en profunditat la relació de la pràctica educativa i les característiques socials d'educands i educadors, per una banda, i per una altra, la relació de la pràctica educativa amb el nivell i tipus d'ensenyament. En aquesta part també s'inclouen els resultats dels grups de control dels centres d'ensenyament andalusos i privats catalans.

Tant el marc teòric com investigacions anteriors ens permeten enunciar

les següents hipòtesis de treball:

1• La pràctica instruccional i la pràctica regulativa que podem trobar a cada centre presenten una íntima relació, de manera que com més emmarcat i classificat estigui la pràctica instruccional, valors més tancats de classificació i emmarcament presentarà la pràctica regulativa.

2• Les pràctiques educatives a l'aula depenen de les característiques socials dels educands.

3• Les pràctiques educatives a l'aula depenen de les característiques socials dels educadors.

4• Les pràctiques educatives a l'aula depenen del nivell d'ensenyament.

Passem a continuació a observar els resultats de les dues investigacions.

Per analitzar els resultats obtinguts, hem estudiat les dades amb anàlisis de freqüències i hem aplicat proves de χ^2 per tal de saber la relació entre les variables estudiades i cada un dels nivells en què ens interessava aprofundir. En els casos que hem considerat més importants i rellevants per la nostra investigació, hem aplicat també coeficients que ens indicaven la força de la relació. A més, en els casos que les freqüències que obteníem eren baixes, aplicàvem coeficients de correcció que ens permetien l'anàlisi posterior.

Sense voler entrar a descriure els resultats de manera exhaustiva, si que farem un repàs a les dades més interessants.

Primera investigació

Pel que fa als centres públics, grup d'anàlisi bàsic de la investigació, hem obtingut els següents resultats, diferenciant els dos nivells d'ensenyament:

- els centres de secundària tenen més aules i patis *¹
 - hi ha menys centres de primària ben dotats d'instal·lacions esportives, instal·lacions culturals i de mitjans de recolzament a la docència. Tot i això, el nivell és alt en tots dos nivells *
 - els centres de secundària s'usen més per part d'organitzacions culturals
 - els centres de secundària ofereixen com a assignatures optatives ètica i religió, mentre que els de primària només religió *
 - les reunions es convoquen per igual
- Els centres de primària presenten un contacte personal amb els pares més elevat *
- els centres tenen APA, majoritàriament, la junta directiva de la qual es reuneix mensualment, i amb un percentatge baix de pares associats *
 - les activitats extraescolars tenen una freqüència majoritàriament trimestral *
 - La participació dels docents en les activitats de formació i organització és alta en tots dos nivells i es viu de manera voluntària *
 - les assignatures s'elegeixen i es programen seguint criteris de negociació de tot l'equip de professors *
 - la composició social dels alumnes va de la classe social mitjana a la classe social obrera *
 - la participació dels alumnes en les activitats extrascolars és alta i voluntària *
 - en general, els centres estan fortament emmarcats i classificats, sobretot els centres de secundària *.

Fent un resum dels resultats obtinguts, hem de dir que en línies generals, els centres de primària i els centres de secundària no presenten gaires diferències a nivell dels seu discurs educatiu institucional general. Aquest discurs educatiu institucional és en general, tancat. Més concretament

¹El signe * representa l'existència de significació estadística

subratllem que podem observar que els centres d'ensenyament presenten un discurs educatiu institucional tancat en les seves relacions amb l'exterior i amb valors més oberts en el discurs intern.

Comparant ambdós nivells, els centres de secundària presenten, en general, valors més oberts en el seu discurs educatiu institucional que els centres d'ensenyament primari.

En comparar els grups de control estudiats amb aquests resultats, hem vist, en primer lloc, que en molt pocs cassos obtenim significació estadística en els ítems analitzats.

Concretant ja en els resultats, podem veure que els centres andalusos, els centres públics i els centres privats no presenten gaires diferències en el seu discurs educatiu institucional a nivell general. Tot i això, podem apreciar que els centres andalusos i els centres privats presenten determinats valors més tancats. I dins dels centres andalusos, els centres de secundària presenten, comparativament amb els altres centres de secundària analitzats, valors més tancats.

El més interessant d'aquests resultats és la constatació de la igualtat, en línies generals, dels centres d'ensenyament quant al seu discurs educatiu institucional i el fet que els valors siguin més tancats en les relacions amb l'exterior i més oberts en les relacions internes.

Això s'observa en general, i quant a les diferències entre nivells, hem observat valors més tancats a primària i més oberts a secundària.

Les diferències entre tipus d'ensenyament (valors més tancats als centres públics i als centres andalusos) no són prou importants ni significatives estadísticament.

Aquests resultats ens fan suposar que hi ha uns determinants generals del discurs educatiu institucional, determinants que estarien per sobre de la mateixa voluntat educativa dels diferents nivells i centres, i que tindrien a

veure amb aspectes tan diferents i generals com qüestions legislatives, antecedents històrics, usos i costums...

Cal ara passar a analitzar els resultats obtinguts a la segona investigació per poder analitzar amb més profunditat tots aquests punts dits fins ara.

Segona investigació

Revisant els resultats obtinguts, arribem a les següents conclusions²:

Respecte als centres públics,

- docents

Han respost majoritàriament les dones*, de llengua materna catalana*, que parlen a classe en català*. Aquests docents tenen, majoritàriament, edats* inferiors a 40 anys, augmentant el percentatge de gent més gran a secundària.

Els docents són *diplomats a primària i llicenciats a secundària.

Afirmen participar* de manera majoritària a les activitats de formació permanent i reciclatge, i la participació és voluntària*. Quant a la participació en l'organització del centre*, és alta a primària i baixa a secundària; el sentiment és de voluntarietat*, però baixa molt.

L'elecció de les assignatures* es fa seguint una negociació amb tot l'equip de professors. I la seva concreció segueix aquesta via i l'autonomia del docent.

- alumnes

Respecte al sexe*, els centres de secundària afirmen tenir percentatges majors de dones. A primària, la cosa varia: els centres afirmen tenir un percentatge igual o bé més homes. Quant a la llengua materna*, els alumnes són majoritàriament castellanoparlants a primària i catalanoparlants a secundària. La llengua a l'aula* és el català.

La composició social prové* de la classe social mitjana baixa i baixa, en primer lloc. En segon lloc, la classe social és la mitjana, destacar el fet que

²El signe * representa l'existència de significació estadística

el percentatge d'aquesta classe social és més alt en els centres de secundària que en els de primària.

- Relacions pares/docents

La freqüència de convocatòria de reunions generals* és baixa, en línies generals. Tot i això, els centres de primària fan més reunions que els centres de secundària. Aquestes reunions són convocades* pels docents de manera majoritària. També cal remarcar l'alt grau de vegades en què les reunions són convocades indistintament per pares o docents.

Pel que fa a les reunions individuals*, el percentatge augmenta a primària, però es manté baix a secundària i els convocants* són pares i docents de manera majoritària. La citació a les reunions* es fa a través de la carta i el telèfon de manera majoritària. És interessant destacar que hi ha un important percentatge de contactes personals i que els centres de primària presenten accés obert a les aules.

- Pràctica Instruccional

Els alumnes* acostumen a treballar individualment, segons les tasques encomanades i dirigides pels docents. La majoria de centres i docents* opta per un treball separat de cada assignatura. S'han de destacar els centres d'ensenyament públic de primària, que no presenten gaire diferència de percentatge entre els valors oberts i els tancats. Quant al ritme, la seqüenciació i altres aspectes de les matèries, els valors són tancats*.

- Pràctica Regulativa

La situació dels alumnes, els docents, els espais, etc. presenta* valors majoritàriament tancats a secundària, però més oberts a primària. Els rituals tenen* valors majoritàriament tancats, tot i que primària presenta certs valors més oberts que secundària. Respecte a les normes, les tasques i les sancions*, els valors són majoritàriament oberts.

Quant als grups de control, els resultats són similars als de la mostra analitzada. Tot i això, els centres andalusos presenten dues diferències importants. La primera és la resposta majoritària dels qüestionaris per part

d'homes , i la segona és el criteri basat en un barem usat pel repartiment i programació de les assignatures dels curss.

Les similituds es mantenen amb els resultats de la mostra en relació amb les característiques dels alumnes, les relacions pares/docents i la pràctica educativa instruccional i la pràctica educativa regulativa.

Acabant amb l'anàlisi dels resultats de la segona investigació, i fent referència a la pràctica instruccional i regulativa, hem de dir que, en línies generals, els centres de primària i els centres de secundària presenten valors força tancats. És interessant destacar com aquests valors són més oberts en els centres de primària pel que fa a la pràctica regulativa en general; i, quant a un aspecte de la pràctica regulativa -normes, tasques i sancions- els valors són més oberts en tots dos nivells (primària i secundària).

En comparar els grups de control estudiats amb aquests resultats, podem observar, en primer lloc, el fet que en molt pocs casos obtenim significació estadística en els ítems analitzats, cosa que segurament es deu als pocs centres que ens van contestar les nostres enquestes.

En segon lloc, cal dir que els resultats obtinguts són, en línies generals, semblants als obtinguts en els centres públics.

El més interessant d'aquests resultats és el fet que els valors tancats, en línies generals, en la pràctica educativa instruccional i regulativa, es corresponen amb els valors tancats del discurs educatiu institucional dels centres -analitzat a la primera investigació-.

I és precisament aquest punt el que ens permet entrar ja en l'apartat de l'anàlisi de les nostres hipòtesis de treball.

Com es recodarà, les nostres hipòtesis s'emmarcaven en la segona investigació, ja que la primera tenia un caràcter més descriptiu de la realitat que abordàvem per primera vegada. Acabat ja el primer nivell d'anàlisi, ara

és el moment de contemplar els resultats a la llum de tot allò que hem vist fins ara.

Hem pogut contrastar de manera clara les hipòtesis primera i quarta. Els resultats obtinguts ens han permès afirmar que existeix una influència del nivell d'ensenyament en el tipus de pràctica educativa realitzada a l'aula, d'una banda; i també hem pogut veure que la pràctica educativa instruccional i la pràctica educativa regulativa estan íntimament relacionades, de manera que quan una presenta valors oberts, l'altra també, i viceversa.

Pel que fa a la segona hipòtesi, no hem obtingut ni una sola vegada cap resultat amb significació estadística. Amb les nostres dades, no hem tingut manera de saber si les característiques socials dels alumnes influeixen en el tipus de pràctica educativa viscuda a l'aula.

Això ens porta a dos raonaments diferents, d'una banda, hauríem de pensar que realment les característiques socials dels alumnes no tenen cap incidència en la pràctica educativa a l'aula. Però, només en reflexionar sobre la realitat educativa i només havent viscut una mica dins de les aules, l'evidència ens fa pensar que hi ha alguna cosa que nosaltres no hem sabut recollir de la manera adequada. Segurament el nostre error ha estat en l'elaboració del questionari, on no queda prou ben reflectida la importància de tenir les dades de la composició social del grup-classe. A causa d'això, en el moment que hem volgut creuar les variables, els resultats no ens han acompanyat.

Una altra consideració a fer en aquest punt, a afegir al raonament anterior, està basada en el fet que hem estudiat un tipus molt concret de pràctica educativa a l'aula. Hem analitzat les pràctiques educatives que tenen a veure d'una banda amb la distribució del treball a l'aula, el grau de separació de les assignatures i la seqüenciació de les matèries; i d'altra, amb la situació en l'espai dels diferents actors educatius, els rituals i les normes. La tria d'aquests factors ha estat motivada bàsicament per l'ús de la graella de Daniels (1989), que en investigacions fetes per aquest autor s'ha demostrat molt clara

i útil. Ara bé, la manca de significació estadística trobada a la nostra investigació ens porta a pensar que, tot i ser una eina descriptiva molt clara del funcionament d'una escola i, més concretament, d'una aula, fa referència a un tipus de qüestions que cada vegada estan més en el conscient dels docents. Les referències constants a la nostra societat al racisme, el masclisme i totes les desigualtats així com el treball de formació i reciclatge de mestres i professors, poden haver motivat el pensament i el treball de la pròpia actitud de cada docent respecte d'aquest tema. Així, se'ns pot fer molt evident que un mestre tindrà molt clar quines actituds prendre respecte de qualsevol alumne en els moments d'entrada a l'aula, per exemple, o en les situacions difícils, i molt probablement, quedaran molt soterrades les complexes xarxes de discriminació, hegemonia i conflicte que, de ben segur, es mantenen en la relació educativa.

Seguint aquest raonament, és molt possible que la graella de Daniels servís en el seu moment, o potser també ara en una societat tan marcadament classista com l'anglesa, però no ens és prou útil per l'anàlisi de la nostra realitat educativa.

Quant a la tercera hipòtesi, ens passa quelcom semblant a l'anterior. Poques vegades hem obtingut significació estadística, això només ha passat en dos casos. Tot i això, volem remarcar que en aquests dos casos s'apunten unes línies que ens permetrien una interpretació en el sentit que la nostra hipòtesi apuntava: la influència de les característiques socials dels docents en el tipus de pràctica educativa usada a l'aula.

En aquest punt se'ns obre una doble consideració. Una primera es fonamenta en el fet que, com a teòrics de l'educació, aquests resultats ja ens estan bé. És a dir, que les característiques socials dels educadors no influeixin en les pràctiques educatives és allò que es podria considerar com a més òptim en qualsevol relació educativa. De totes maneres, això no significaria tant la creença en l'existència d'un "saber fer" de cada mestre, que el conduís cap el camí correcte, sinó que estaria més relacionat amb la convicció que el

pas de cada individu per la màquina formadora com a docent embolcallaria les persones d'una ideologia concreta a transmetre i guia d'actuació.

La segona consideració a fer a aquest punt és que, encara que només sigui de manera intuïtiva, tenim la convicció que hi ha determinants socials del docent en tant que individu que marquen el seu estil de treball a l'aula i de relació amb els alumnes i els altres participants en l'acte educatiu. Potser la graella d'anàlisi presentada no ha estat prou subtil per captar aquestes relacions -tal i com dèiem abans- i potser les pràctiques educatives analitzades no són les importants en aquesta recerca, però de ben segur que es pot filar més prim i trobar punts d'anàlisi importants.

De tota manera, considerem que aquests resultats són prou interessants i ens obren les portes a investigacions posteriors.

Creiem que és important assenyalar que el discurs educatiu institucional dels centres d'ensenyament és, normalment, tancat, i que les pràctiques educatives que es donen a les aules també presenten valors tancats de manera majoritària -tot i això cal remarcar els valors més oberts en els centres de secundària-.

Això ens porta a la reflexió que el canvi d'un model educatiu tradicional a un model d'ensenyament més democràtic, obert, basat en pedagogies invisibles -seguint la terminologia bernsteiniana- és prou difícil malgrat els esforços dels educadors, dels pares i de les mares, dels legisladors, ..., de la societat en general. I això no fa més que donar una certa raó a les teories sociològiques quan afirmen que l'escola és un lloc de reproducció social. Evidentment, això no nega que a l'escola també es produeixen relacions d'oposició, lluita i contradicció, tal i com afirmen les teories post-modernes sociològiques, i un certa mostra d'això té a veure amb els resultats que hem obtingut en voler observar la influència de les característiques socials d'educadors i alumnes en la pràctica educativa. No és trivial observar que conscientment els mateixos actors de la relació educativa neguen la

rellevància dels factors socials dels mateixos participants, però que, malgrat això, se segueixen mostrant diferències i relacions complexes i tancades en l'ensenyament.

Tot plegat ens permet retornar a la idea original que guiava aquesta recerca. Emmarcar-nos en la teoria sociològica bernsteiniana ens permet estudiar i repensar l'escola, i la relació educativa, des d'una perspectiva que dóna molta importància a les estructures que conformen qualsevol sistema. El sistema escolar està estructurat molt fortament, de manera que qualsevol relació que es dóna en ell està determinat per les estructures.

La importància de tenir en compte el factor sociològic en la interacció mestre-alumne ens porta a considerar que la desigualtat entre categories socials (clàssicament només es considera la classe social, però hi ha altres categories socials: el gènere, la llengua materna, la procedència, ...) es pot treballar a l'aula. Aquesta consideració implica una reorganització de la relació educativa, reorganització que s'ha de fer en profunditat, ja que l'escola no fa més que reproduir les desigualtats que es donen a la societat. Repensar els conceptes d'espai i de temps, fer visibles les jerarquies de poder i de control que s'exerceixen a l'escola de manera implícita, reorganitzar el discurs de l'aula, ... són alguns dels punts a que una perspectiva sociològica ens fa sensibles.

L'ús de pedagogies de tipus més invisibles, en terminologia bersteiniana, o de tipus més actives, en terminologia més clàssica, pot permetre una millor adaptació dels alumnes a la nova realitat escolar. A més, cal repensar la mateixa relació educativa (jerarquies, espais, temps, ...) i cercar models que permetin relacions menys marcades en categories socials -reproducció, al cap i a la fi de la mateixa realitat- i més obertes a la interacció.

Elaborar propostes per a millorar la interacció educativa a l'aula des del punt de vista sociològic, ens permet aprofundir en el treball per a l'educació no sexista, no classista i no -tots els "ista" que existeixen-, ja que comprendre la realitat escolar com la reproducció dels esquemes socials ens

permet introduir canvis en la concepció de l'escola i dels eixos que la fonamenten.

Ser conscients del silenci que s'imposa a les alumnes; fer visible el joc de rols escolars; repensar els horaris, les assignatures, el discurs a l'aula, les relacions amb els altres educadors,... el clima escolar, en definitiva.

Això està a la mà de tots, només es necessita començar.

Annex 1

El qüestionari,

- com a tècnica d'investigació**
 - en aquesta investigació**
-

En aquestes línies farem una reflexió sobre l'ús del qüestionari en la investigació, tant a un nivell teòric i més general, com a nivell de les investigacions de la tesi i del procés de recerca seguit.

Així, en primer lloc, farem referència al qüestionari com a tècnica d'investigació.

En el camp de l'anàlisi empírica, i a nivell d'investigació quantitativa, el qüestionari és una tècnica d'anàlisi important i molt usada. Un exemple universal de la seva utilització en són els censos que els estats fan periòdicament.

Cal començar, en primer lloc, diferenciant l'entrevista i el qüestionari. L'entrevista (Moreno, 1972) és un mètode molt usat a les ciències socials que consisteix a fer preguntes -directes o indirectes- a una persona per obtenir d'ella unes dades. El qüestionari és una tècnica d'anàlisi concreta basada en un model de preguntes.

En aquest punt s'inicia un petit debat entre els teòrics de la investigació social ja que hi ha una doble consideració. Hi ha qui pensa (Moreno, 1972) que el qüestionari és un tipus d'entrevista caracteritzada pel seu caràcter indirecte, en el sentit que l'entrevistador no intervé a la conversa que s'estableix amb el subjecte investigat. D'altres investigadors (Pardinas, 1988), consideren, en canvi, que el qüestionari és una tècnica d'anàlisi que no suposa necessàriament l'entrevista. En qualsevol cas, el punt d'acord es troba en la importància d'aquesta tècnica d'investigació i en l'ús generalitzat que ha tingut des de l'inici de les ciències socials.

Evidentment, des del segle XIX fins als nostres dies, la tècnica ha evolucionat molt i tot i les crítiques fetes a l'ús i l'abús dels qüestionaris, aquests tenen uns importants avantatges com a tècnica d'anàlisi que fan que encara avui siguin molt usats.

Respecte als avantatges que ofereix aquesta tècnica (Moreno, 1972), cal mencionar en primer lloc que el qüestionari permet arribar a una àmplia àrea -geogràfica, de subjectes a estudiar, ...- pel seu mateix caràcter. A més, té

un cost relativament baix, ja que només necessita un grau d'organització elemental i, per últim, permet a l'investigador obtenir respostes franques ja que no hi ha cap tipus de coacció psicològica a l'enquestat, que se sent a més en un anonimat relatiu gràcies a la no presència de l'entrevistador.

Respecte a les crítiques més importants fetes al qüestionari (Moreno, 1972; Pardinas, 1988; Briones, 1986; Visauta, 1989), hi figura en primer lloc el baix índex de respostes que s'obtenen -no més d'un 50% segons certs teòrics de la investigació social, i entre un 20% i un 70% segons altres-. A més, cal tenir en compte que de les respostes obtingudes, també apareix un percentatge de qüestionaris no respostos en la seva totalitat, així com també questionaris amb respostes mal interpretades o contestades confusament. Tot plegat porta a la consideració de la baixa representativitat de la mostra que s'obté finalment.

A aquest punt se li ajunta el fet que, segons demostren estudis fets (Visauta, 1989), els subjectes que normalment responen els questionaris són persones interessades en el tema, posició socio-econòmica alta i alt grau d'instrucció. A més, respecte a aquest mateix punt, un altre inconvenient és que no hi ha manera de saber amb certesa la identitat de les persones que han respost realment el questionari, ni tampoc si han estat influenciats per terceres persones; ni si hi ha una distorsió en les respostes causada pel fet que l'individu que respon hagi fet una lectura completa prèvia de les preguntes i n'hagi tret determinades conclusions.

Altres crítiques fetes al mètode (Briones, 1986) analitzen tres aspectes negatius bàsics: l'individualisme del mètode -la qual cosa s'ha tractat a les línies anteriors-, el seu caràcter estàtic, pel fet que es responen les preguntes amb referències a una realitat concreta i instantània; i per acabar, el fet que treballa amb formalitats estadístiques.

Tot i ser certes, a aquestes crítiques se'ls pot fer certes consideracions. Pel que fa a la més important d'elles, la que fa referència a la possible manca de representativitat de la mostra, cal dir que aquest efecte es pot compensar amb el pas de nous qüestionaris a la mateixa població o a nous subjectes. A més, si es pot obtenir un cens normatiu de la població investigada, es pot saber també l'existència o no de la manca de representativitat.

Les altres crítiques, que fan referència al tipus de persona que respon aquests qüestionaris, i al seu caràcter estàtic i estadístic, són factors que cal tenir en compte en el mateix moment de dissenyar la investigació, per saber si cal corregir o no aquestes possibles distorsions. Depenent del tipus d'investigació, el caràcter estàtic pot interessar, el treball amb formalitats estadístiques pot ser molt important i/o es podrà compensar l'efecte de la tipologia d'enquestat amb tècniques complementàries com l'entrevista personal o d'altres.

Arribats a aquest punt, cal fer referència al pes del qüestionari dins les nostres investigacions i al procés d'elaboració dels mateixos.

Elaborar un qüestionari segueix un procés laboriós que es detalla a continuació:

En primer lloc, cal que l'investigador sàpiga què vol estudiar per poder formular amb claredat el disseny del qüestionari. En aquest moment, cal decidir el model de qüestionari, el tipus i l'ordre de les preguntes, la seva redacció, ...

Un cop redactat, és molt convenient fer un estudi pilot en una petita mostra amb l'objectiu d'observar la conveniència de l'instrument d'anàlisi realitzat. La mostra escollida ha de tenir representats tots els tipus d'unitats que s'estudiaran posteriorment i de les respostes obtingudes se'n poden treure aspectes tan importants com la intel·ligibilitat de les preguntes, la bona disposició de l'ordre de les preguntes, ... L'estudi pilot permet verificar tres aspectes bàsics (Pardinas, 1988) la fidedignitat -el qüestionari està definit de tal manera que qualsevol investigador que utilitzi la mateixa definició i el mateix procés arribarà als mateixos resultats-, l'operativitat -el qüestionari obtingut està verificat per l'experiència- i la validesa -les preguntes defineixen el fenomen a estudiar-.

Posteriorment, ja es pot passar a fer la redacció definitiva i l'inici de l'estudi.

I aquests són els passos que nosaltres vam seguir a la nostra investigació.

Després d'informar-nos sobre estudis anteriors fets sobre temes afins al que nosaltres volíem estudiar -cosa que s'explica en l'apartat metodològic-, vam construir un primer model de qüestionari. Aquest questionari va ser pilotat en un grup de professors i de mestres de centres d'ensenyament públic i privat catalans, que no només van contestar les preguntes que se'ls feien sinó que a més van opinar sobre el redactat, el format, ... i totes aquelles questions i punts que els va semblar adients. A més, el mateix questionari es va oferir a tècnics d'ensenyament de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona per tal que opinessin des de la seva experiència i coneixements sobre l'instrument d'anàlisi elaborat.

Tot plegat ens va permetre elaborar un segon qüestionari. Llavors va començar la fase d'enviament i recollida d'informació. Els qüestionaris es van enviar a una mostra de centres d'ensenyament públic catalans de primària i secundària (es va intentar que no hi hagües cap centre que estigués pilotant la Reforma Educativa, per evitar distorsions en les respostes). A més, també vam treballar amb dos grups de control, un format per centres d'ensenyament privat catalans de primària i de secundària, i un altre grup format per centres d'ensenyament públic de primària i de secundària de la comunitat autònoma andalusa.

Rebudes les respostes, es va seleccionar una petita mostra de centres d'ensenyament públic català, que va ser visitada per l'investigadora per tal d'entrevistar els membres de l'equip directiu i contrastar les respostes donades als qüestionaris. Això ens va permetre veure si aquestes respostes es basaven en estereotips o recollien de manera representativa la realitat dels centres educatius.

Acabada aquesta primera fase de la investigació, i mentre es procedia a l'entrada de dades i la seva posterior anàlisi estadística, vam començar a elaborar el questionari referent a la segona investigació. En aquest procés d'elaboració vam seguir exactament el mateix procés i també vam fer un pilotatge del qüestionari i l'anàlisi per part dels tècnics d'ensenyament de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona. Posteriorment, vam enviar el qüestionari i vam començar a tractar les dades

rebudes.

Tot plegat ens va permetre arribar als resultats que es mostren en les pàgines anteriors.

Annex 2
Centres d'ensenyament analitzats

A continuació adjuntem el nombre de centres d'ensenyament existents (dades obtingudes dels cens dels corresponents departaments d'ensenyament de l'any 1992) amb el percentatge corresponent de centres d'ensenyament analitzats.

Nombre i percentatges de centres d'ensenyament catalans

• Ensenyament primari

-Nombre total de centres d'ensenyament primari públic i percentatge

de centres enquestats	n	%
Alt Camp:	26	19
Alt Empordà:	60	8
Alt Penedès:	37	38
Alta Ribagorça:	5	40
Alt Urgell:	19	16
Anoia:	35	63
Bages:	47	25
Baix Camp:	41	22
Baix Ebre:	29	21
Baix Empordà:	40	15
Baix Llobregat:	160	50
Baix Penedès:	20	30
Barcelonès:	319	43
Berguedà:	23	56
Cerdanya:	13	15
Conca de Barberà:	13	31
Garraf:	17	41
Garrotxa:	22	14
Garrigues:	21	14
Gironès:	42	21
Maresme:	68	53
Montsià:	18	33
Noguera:	33	18
Osona:	50	28
Pallars Jussà:	9	22
Pallars Sobirà:	8	37
Pla de l'Estany:	14	0
Pla d'Urgell:	21	19
Priorat:	21	19
Ribera d'Ebre:	16	31
Ripollès:	17	23
Segarra:	13	31
Segrià:	75	15
Selva:	29	14
Solsonès:	11	27
Tarragonès:	49	16
Terra Alta:	12	17
Urgell:	20	15
Val d'Aran:	11	27
Vallès Occidental:	163	17
Vallès Oriental:	77	18
Total:	1.724	33

-Nombre total de centres d'ensenyament primari privat i percentatge de centres enquestats		
	n	%
Alt Camp:	3	33
Alt Empordà:	8	12
Alt Penedès:	13	8
Alta Ribagorça:	1	0
Alt Urgell:	4	25
Anoia:	17	12
Bages:	34	0
Baix Camp:	20	5
Baix Ebre:	7	0
Baix Empordà:	12	8
Baix Llobregat:	104	1
Baix Penedès:	3	33
Barcelonès:	577	1
Berguedà:	10	0
Cerdanya:	1	0
Conca de Barberà:	4	0
Garraf:	11	9
Garrotxa:	7	14
Garrigues:	4	0
Gironès:	23	4
Maresme:	57	0
Montsià:	4	0
Noguera:	7	14
Osona:	28	26
Pallars Jussà:	4	0
Pallars Sobirà:	1	0
Pla de l'Estany:	3	33
Pla d'Urgell:	2	50
Priorat:	0	0
Ribera d'Ebre:	3	0
Ripollès:	3	0
Segarra:	2	0
Segrià:	30	3
Selva:	10	10
Solsonès:	4	0
Tarragonès:	28	14
Terra Alta:	0	0
Urgell:	5	0
Val d'Aran:	0	0
Vallès occidental:	108	12
Vallès oriental:	43	2
Total:	1.205	15

• Ensenyament secundari

-Nombre total de centres d'ensenyament secundari públic i percentatge de centres enquestats		
	n	%
Alt Camp:	2	50
Alt Empordà:	7	29
Alt Penedès:	6	50
Alta Ribagorça:	1	0
Alt Urgell:	3	100
Anoia:	7	57
Bages:	14	43
Baix Camp:	12	33
Baix Ebre:	6	33
Baix Empordà:	9	33
Baix Llobregat:	41	22
Baix Penedès:	4	50
Barcelonès:	281	8
Berguedà:	2	50
Cerdanya:	2	50
Conca de Barberà:	4	50
Garraf:	5	40
Garrotxa:	3	33
Garrigues:	2	50
Gironès:	11	36
Maresme:	22	36
Montsià:	7	57
Noguera:	5	80
Osona:	7	43
Pallars Jussà:	3	33
Pallars Sobirà:	2	0
Pla de l'Estany:	2	50
Pla d'Urgell:	2	0
Priorat:	1	100
Ribera d'Ebre:	2	50
Ripollès:	2	0
Segarra:	2	100
Segrià:	14	57
Selva:	10	20
Solsonès:	2	100
Tarragonès:	15	47
Terra Alta:	0	0
Urgell:	5	0
Val d'Aran:	2	50
Vallès occidental:	39	28
Vallès oriental:	19	47
Total:	595	48

-Nombre total de centres d'ensenyament secundari privat i percentatge de centres enquestats		
	n	%
Alt Camp:	1	100
Alt Empordà:	3	0
Alt Penedès:	5	20
Alta Ribagorça:	0	0
Alt Urgell:	2	50
Anoia:	7	14
Bages:	11	0
Baix Camp:	10	10
Baix Ebre:	4	0
Baix Empordà:	2	0
Baix Llobregat:	42	2
Baix Penedès:	3	33
Barcelonès:	101	9
Berguedà:	2	0
Cerdanya:	0	0
Conca de Barberà:	0	0
Garraf:	3	0
Garrotxa:	2	0
Garrigues:	0	0
Gironès:	11	0
Maresme:	16	0
Montsià:	0	0
Noguera:	2	0
Osona:	8	0
Pallars Jussà:	1	0
Pallars Sobirà:	0	0
Pla de l'Estany:	0	0
Pla d'Urgell:	1	0
Priorat:	0	0
Ribera d'Ebre:	0	0
Ripollès:	1	0
Segarra:	0	0
Segrià:	20	5
Selva:	3	0
Solsonès:	1	0
Tarragonès:	13	31
Terra Alta:	0	0
Urgell:	2	0
Val d'Aran:	0	0
Vallès occidental:	34	9
Vallès oriental:	10	10
Total:	323	24

Nombre i percentatges de centres d'ensenyament andalusos

• Ensenyament primari

Nombre total de centres d'ensenyament primari

Granada: 318
Sevilla: 431
Almeria: 215
Cádiz: 364
Córdoba: 268
Jaén: 229
Málaga: 334
Huelva: 164
Total: 2.323

Percentatge de centres d'ensenyament primari enquestats

Granada: 0
Sevilla: 0
Almeria: 1.4%
Cádiz: 0.8%
Córdoba: 0.7%
Jaén: 0
Málaga: 0.6%
Huelva: 0
Total: 0.9%

•Ensenyament secundari

Nombre total de centres d'ensenyament secundari

Granada: 66
Sevilla: 131
Almeria: 48
Cádiz: 77
Córdoba: 44
Jaén: 60
Málaga: 83
Huelva: 38
Total: 547

Percentatge de centres d'ensenyament primari enquestats

Granada: 1.5%
Sevilla: 0
Almeria: 2.1%
Cádiz: 5.2%
Córdoba: 0
Jaén: 6.7%
Málaga: 2.4%
Huelva: 0
Total: 3.6%

Annex 3

El qüestionari -1a. investigació-

Barcelona, gener de 1992

Sr./a Director/a

L'ICE, Institut de Ciències de l'Educació, inicia aquest curs un estudi sobre la realitat educativa catalana amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement de les característiques dels centres d'ensenyament.

Per aquest motiu, us fem arribar a les vostres mans un qüestionari que pretén copsar l'organització del vostre centre. El qüestionari està elaborat per a no perdre més de 10 minuts en respondre'l. Us preguem que contesteu les preguntes que conté, anotant les observacions que us semblin necessàries. Evidentment, no hi ha respostes bones ni respostes dolentes, sinó que la nostra pretensió és únicament poder dibuixar la realitat educativa actual. Un cop omplenat, s'ha de posar dins el sobre petit i enviar-nos-el. Com veieu, el sobre ja porta la nostra adreça i el corresponent segell.

La vostra col.laboració és vital per al nostre projecte. En el cas que vulgueu més informació, podeu dirigir-vos a l'adreça indicada en el sobre petit.

Els resultats d'aquesta enquesta es faran públics més endavant, al llarg del curs vinent. En el moment que els tinguem elaborats us ho farem saber.

Agraint el temps que ens heu dedicat i la vostra col.laboració, atentament,

Anna Escofet Roig

QÜESTIONARI

Nom del centre..... Ciutat.....

Comarca.....Nivell ☐ Primària ☐ Secundària**1. Característiques del centre****1.1. Trets físics****•1.1.1. Nombre:**

-1.1.1.1. D'aules..... -Superfície mitja per classe.....

-1.1.1.2. De patis..... -Superfície total dels patis.....

-1.1.1.3. D'instal·lacions esportives

Gimnàs..... Pista poliesportiva..... Altres

-1.1.1.4. D'instal·lacions culturals

☐ Biblioteca ☐ Auditori/sala de teatre ☐ Impremta ☐ Aula de tallers☐ Ludoteca ☐ Altres.....

-1.1.1.5. Mitjans de recolzament a la docència

☐ Aula d'ordinadors ☐ Mitjans audiovisuals ☐ Tallers ☐ Altres.....

-1.1.1.6. Altres.....

•1.1.2. Usos del centre☐ Exclusivament escolar☐ Escola d'adults☐ Seu d'organitzacions culturals (indiqueu)☐ Altres**1.2. Trets tècnics****•1.2.1. Organigrama (dibuxeu-lo si és substancialment diferent d'aquest):**

CONSELL ESCOLAR

EQUIP DIRECTIU

Director/a

Cap d'estudis

Secretari/a

Administrador/a

EQUIP DE COORDINACIO

Coordinador/a d'àrea/nivell/cicle

Cap de seminari

Cap de departament

CLAUSTRE

EQUIP DE MESTRES/PROFESSORS

•1.2.2. Assignatures optatives que imparteix el centre☐ Ètica ☐ Religió ☐ Altres (indiqueu).....

•1.2.3. Relació amb l'exterior

- ☐ Ajuntament
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics.....
- ☐ Generalitat
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics
- ☐ Altres (indiqueu).....
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics

•1.2.4. Relació Ensenyants-Pares

-1.2.4.1.Freqüència de reunions generals -1.2.4.2. Freqüència de reunions

individuals

- ☐ una o cap
☐ menys de dues
☐ de dues a cinc
☐ més de cinc
- ☐ una o cap
☐ menys de dues
☐ de dues a cinc
☐ més de cinc

-1.2.4.3. Convocatòria de reunions generals -1.2.4.4. Convocatòria de reunions individuals

- ☐ sempre a requeriment de l'ensenyant
☐ només a requeriment dels pares
☐ les dues opcions
- ☐ sempre a requeriment de l'ensenyant
☐ només a requeriment dels pares
☐ les dues opcions

-1.2.4.5. Mode de citació a les reunions individuals

- ☐ a través del director
☐ per contacte telefònic
☐ per carta
☐ per contacte personal
☐ accés obert a les aules

•1.2.5. Existència d'APA

- ☐ Si
- ☐ No

-1.2.5.2. Si existeix, tasques fonamentals que fa.....

-1.2.5.3. Periodicitat de les reunions de la Junta directiva de l'APA

- ☐ Setmanal
- ☐ Mensual
- ☐ Trimestral
- ☐ Anual

-1.2.5.4. Percentatge de pares vinculats activament a l'APA

- ☐ Menys del 10%
- ☐ 10/25%
- ☐ 25/50%
- ☐ 50/75%
- ☐ 75/100%

•1.2.6. Tipus d'activitats extra-escolars

☐ Sortides i excursions

☐ un cop al curs
☐ un cop al trimestre
☐ un cop al mes
☐ altra.....

☐ Activitats esportives

☐ un cop al curs
☐ un cop al trimestre
☐ un cop al mes
☐ altra.....

☐ Tallers i activitats culturals

☐ un cop al curs
☐ un cop al trimestre
☐ un cop al mes
☐ altra.....

☐ Tallers i activitats recreatives

☐ un cop al curs
☐ un cop al trimestre

☐ un cop al mes
☐ altra.....

☐ No se'n fan

2. Dades sobre els ensenyants

•2.1. Nombre total.....

•2.2. Sexe

homes.....

dones.....

•2.3. Llengua materna

catalanoparlants.....

castellanoparlants.....

•2.4. Llengua a l'aula

catalanoparlants.....

castellanoparlants.....

•2.5. Els ensenyants són:

☐ especialistes en una assignatura o camp temàtic

☐ generalistes

•2.6. Participació en activitats de formació permanent i reciclatge

☐ menys del 25%☐ 25-50%☐ 50-75%☐ 75-100% / ☐ Voluntària☐ Obligatòria

•2.7. Participació en l'organització del centre

☐ menys del 25%☐ 25-50%☐ 50-75%☐ 75-100% / ☐ Voluntària☐ Obligatòria

•2.8. Participació en altres activitats(indiqueu quines).....

☐ menys del 25%☐ 25-50%☐ 50-75%☐ 75-100% / ☐ Voluntària☐ Obligatòria

•2.9. Elecció de les assignatures i/o cursos

☐ preferentment segons un barem (determinat per categoria, antiguitat,...)

☐ preferentment segons negociació de l'equip

•2.10. Concreció de les programacions de les assignatures

☐ preferentment segons un barem (determinat per categoria, antiguitat,...)

☐ preferentment segons negociació de l'equip

☐ autonomia

3. Dades sobre els alumnes

•3.1. Nombre total.....

•3.2. Sexe

homes.....

dones.....

•3.3. Llengua materna

catalanoparlants %.....

castellanoparlants %.....

•3.4. Llengua a l'aula

catalanoparlants%.....

castellanoparlants %.....

•3.5. Classe social

☐ alta ☐ mitjana-alta ☐ mitjana ☐ mitjana-baixa ☐ baixa ☐ molt baixa

•3.6. Participació en activitats extra-escolars (indiqueu-ne caràcter i percentatge)

-sortides i excursions

☐ obligatòria

☐ voluntària

☐ 65-100%

☐ 35-65%

☐ 0-35%

-activitats esportives

☐ obligatòria

☐ voluntària

☐ 65-100%

☐ 35-65%

☐ 0-35%

-tallers i activitats culturals

☐ obligatòria

☐ voluntària

☐ 65-100%

☐ 35-65%

☐ 0-35%

-tallers i activitats recreatives

☐ obligatòria

☐ voluntària

☐ 65-100%

☐ 35-65%

☐ 0-35%

Gràcies per la vostra col.laboració

Annex 4

El qüestionari -2a. investigació-

Barcelona, maig de 1994

Sr/a Director/a

En primer lloc, i en nom de l'ICE voldria agrair-te a tu i al teu centre la resposta al qüestionari que durant el curs passat (i també aquest curs) vas rebre. Com ja recordaràs, l'objectiu era iniciar un estudi de la realitat educativa catalana per tal d'aprofundir en les característiques dels centres d'ensenyament catalans.

Hem de dir que la resposta per part de la majoria dels centres ha estat molt positiva, i el grau de participació molt alt. En aquests moment, engegarem una segona part de la investigació, que pretén analitzar en profunditat les pràctiques educatives dins l'aula.

Per aquest motiu, et fem arribar uns qüestionaris que haurien de contestar alguns dels tutors dels cursos del centre. T'adjuntem 2 qüestionaris i et preguem que ens els enviïs dins del sobre que hem posat amb la nostra adreça i que ja està degudament segellat.

No cal dir que agraïm la col.laboració de nou del centre i que reiterem el nostre compromís d'enviar-vos els resultats un cop finalitzada la investigació.

Per més informació pots posar-te en contacte amb l'ICE, demanant per mi mateixa.

Gràcies pel temps que ens dediqueu i per la vostra col.laboració.
Atentament,

Anna Escofet Roig

Aquest qüestionari pretén estudiar el treball quotidià dels mestres i professors a l'aula. Per a poder-ho fer, necessitem la teva col·laboració, com a professional del món de l'ensenyament que ets.

Respondre el qüestionari comporta uns 7 minuts. Et preguem que contestis les següents preguntes, anotant totes les observacions que et semblin necessàries; i t'agraïm el temps que hi dedicaràs.

Evidentment, no hi ha respostes bones ni respostes dolentes. El qüestionari s'ha de contestar individualment, encara que el treball base de l'aula sigui elaborat amb un company/a de curs/cicle/departament. En cada una de les preguntes, és preferible que només triïs una opció (encara que de vegades això sigui difícil), si vols, pots afegir l'explicació que et sembli necessària.

Un cop tinguem analitzades totes les dades, la qual cosa es farà de manera **anònima**, us n'enviarem els resultats globals (en cap cas no els analitzarem centre per centre, a nivell individual, sinó que ens interessa estudiar les pràctiques escolars en el conjunt de tots els centres catalans).

Un cop contestat el qüestionari, et preguem que el retornis al director/a, ja que ens farà arribar tots els qüestionaris del teu centre.

Si vols més informació, pots adreçar-te a l'ICE (tel. 3183261 ext. 226 Anna).

Gràcies per la teva col·laboració.

Dades generals

Sexe

☐ home

☐ dona

Llengua materna

☐ catalanoparlant

☐ castellanoparlant

Llengua a l'aula

☐ catalanoparlant

☐ castellanoparlant

Edat: Diplomatura/Llicenciatura:.....

Tutor de:.....

Participació en activitats de formació permanent i reciclatge

☐ si

☐ no

☐ Voluntària

☐ Obligatòria

Participació en l'organització del centre

☐ si

☐ no

☐ Voluntària

☐ Obligatòria

Elecció de les assignatures i/o cursos

☐ preferentment segons un barem (determinat per categoria, antiguitat,...)

☐ preferentment segons negociació de l'equip

Concreció de les programacions de les assignatures

☐ preferentment segons un barem (determinat per categoria, antiguitat,...)

☐ preferentment segons negociació de l'equip

☐ autonomia

Dades sobre els alumnes

Nombre per classe

Sexe

Llengua materna

Llengua a l'aula

homes.....

catalanoparlants

catalanoparlants.....

dones.....

castellanoparlants

castellanoparlants

Classe social

☐ alta ☐ mitjana-alta ☐ mitjana ☐ mitjana-baixa ☐ baixa ☐ molt baixa

Altres dades

Relació amb els pares

Freqüència de reunions generals Freqüència de reunions individuals

☐ una o cap
☐ menys de dues
☐ de dues a cinc
☐ més de cinc

☐ una o cap
☐ menys de dues
☐ de dues a cinc
☐ més de cinc

Convocatòria de reunions generals

☐ sempre a requeriment de l'ensenyant
☐ només a requeriment dels pares
☐ les dues opcions

Convocatòria de reunions individuals

☐ sempre a requeriment de l'ensenyant
☐ només a requeriment dels pares
☐ les dues opcions

Mode de citació a les reunions individuals

☐ a través del director
☐ per contacte telefònic
☐ per carta
☐ per contacte personal
☐ accés obert a les aules

Relació amb l'exterior

- ☐ Ajuntament
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics.....
- ☐ Generalitat
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics
- ☐ Altres (indiqueu).....
-freqüència de reunions.....
-motius bàsics

1. Per al desenvolupament de l'assignatura,

- ☐ Acostumes a utilitzar llibre de text
☐ Acostumes a utilitzar diferents materials (digues quins:)
☐ Acostumes a partir de l'experiència dels alumnes

Altres:
.....
.....
.....

2. Per iniciar un tema a l'aula,

- ☐ Acostumes a seguir els temes del llibre de text
- ☐ Acostumes a partir d'una situació del coneixement diari i quotidià dels nens

Altres:
.....
.....
.....

3. Per a exemplificar els temes,

- ☐ Acostumes a basar-te en coneixements de l'assignatura
- ☐ Acostumes a utilitzar exemples de la vida diària
- ☐ Acostumes a utilitzar exemples d'altres assignatures

Altres:
.....
.....
.....

4. Per a una correcta comprensió dels temes, la teva estratègia és:

- ☐ Normalment utilitzes els exercicis del llibre
- ☐ Acostumes a pensar en diferents activitats lligades amb l'experiència dels nens
- ☐ Tendeixes a deixar que ells proposin les activitats

Altres:
.....
.....
.....

5. Per al desenvolupament dels temes,

- ☐ Acostumes a seguir l'ordre del llibre de text
- ☐ Acostumes a partir d'un esquema conceptual marcat per relacions d'inclusió i interacció
- ☐ Acostumes a partir de l'interès dels alumnes

Altres:
.....
.....
.....

6. Al llarg del desenvolupament dels curss, la matèria,

- ☐ Acostumes a explicar-la tu sol/a
- ☐ Habitualment, convides a persones que poden aportar altres visions als nens/es
- ☐ Per a explicar-la, acostumes a utilitzar els recursos del centre(biblioteca, jardí,...)
- ☐ Acostumes a fer sortides i activitats a l'exterior (digues la freqüència)

Altres:
.....
.....
.....

7. Si ets responsable de més d'una assignatura, (digues quines)

- ☐ Les tractes de manera separada
- ☐ Les treballes de manera globalitzada

Altres:
.....
.....

8. Com a mètode de treball, a l'aula,

- ☐ Uses el treball en equip de manera habitual
- ☐ No uses el treball en equip o només de manera esporàdica

Altres:
.....
.....

I si l'uses,

- ☐ Deixes que els alumnes s'agrupin lliurement
- ☐ Agrupes tu els alumnes
- ☐ Marques tu les pautes de treball i fas un seguiment constant
- ☐ Deixes que els alumnes es marquin les pautes de treball i esperes a veure els resultats

Altres:
.....
.....

9. Per a avaluar els alumnes,

- ☐ Fas un examen trimestral
- ☐ Et bases en els resultats del treball diari
- ☐ Et bases en les seves autoavaluacions i les actituds a classe dels alumnes

Altres:
.....
.....

10. El primer dia de classe, fas el següent:

1.

- ☐ Expliques als alumnes l'horari-base, els llibres que cal comprar (o els reviseu si estan comprats), els temes que donareu, la manera d'avaluar, el que esperes d'ells,...
- ☐ Dónes als alumnes una idea general dels teus objectius i els demanes les seves opinions sobre aquest o qualsevol tema que a ells els sembli interessant.

Altres:
.....
.....

2.

- ☐ Deixes que els alumnes s'asseguin com vulguin
- ☐ Delimites l'ordre en què s'han d'asseure, per llistat alfabètic, coneixements... (digues com.)
- ☐ Deixes que els alumnes s'asseguin com vulguin, però al cap d'un temps varies el seu lloc segons el seu comportament, coneixements,...(digues com.)

Altres:

.....

.....

.....

11. La disposició de l'aula és:

- ☐ Canvia segons les activitats, però normalment és (dibuixa-la)
- ☐ En forma d'U
- ☐ Seguint l'esquema tradicional(taula docent davant i encarada amb les taules dels alumnes,que estan en fileres).

Altres:

.....

.....

.....

12. Els moments d'entrada i sortida de l'aula,

- ☐ Els marques tu
- ☐ Hi ha un avís exterior (xiulet,...)

Altres:

.....

.....

.....

13. Quan acabes la classe i és última hora i els alumnes ja marxen del centre,

- ☐ Surts tu primer de la classe
- ☐ Surts al mateix temps que els alumnes
- ☐ Esperes que els alumnes surtin, i un cop han marxat ells, abandones tu l'aula

Altres:

.....

.....

.....

14. Quan cal imposar una sanció o amonestar a un alumne en concret per una falta de comportament,

- ☐ Li crides l'atenció a nivell particular i en privat
- ☐ Comentes la sanció/amonestació a nivell grupal i l'utilitzes com a reflexió
- ☐ Utilitzes la sanció/amonestació com a exemple per la resta de la classe

Altres:

.....

.....

.....

15. Quan cal imposar una sanció o amonestar a un grups d'alumnes per una falta de comportament,

- ☐ Els crides l'atenció en privat
- ☐ Comentes la sanció/amonestació a nivell grupal i l'utilitzes com a reflexió
- ☐ Utilitzes la sanció/amonestació com a exemple per la resta de la classe

Altres:
.....
.....

16. Quan estàs fora de l'aula, en anar pel passadís o a l'hora del pati,

- ☐ Consideres que tens els mateixos drets i deures com a docent que dins de l'aula respecte els alumnes del centre i els exerceixes
- ☐ Com que no estàs en horari lectiu, no "exerceixes" de mestre/pròfessor

Altres:
.....
.....

17. Quan un alumne o un grup d'alumnes de la classe, mostra una actitud discriminatòria cap a un company de classe social diferent, la teva actitud és,

- ☐ Això no passa a la teva aula mai o gairebé mai
- ☐ Procures no donar importància al tema i intentes distreure l'atenció dels alumnes
- ☐ Treballes la situació per tal de conscienciar els alumnes

Altres:
.....
.....

18. Quan un alumne o un grup d'alumnes de la classe, mostra una actitud discriminatòria cap a un company de sexe diferent, la teva actitud és,

- ☐ Això no passa a la teva aula mai o gairebé mai
- ☐ Procures no donar importància al tema i intentes distreure l'atenció dels alumnes
- ☐ Treballes la situació per tal de conscienciar els alumnes

Altres:
.....
.....

19. Quan un alumne o un grup d'alumnes de la classe, mostra una actitud discriminatòria cap a un company de raça diferent, la teva actitud és,

- ☐ Això no passa a la teva aula mai o gairebé mai
- ☐ Procures no donar importància al tema i intentes distreure l'atenció dels alumnes
- ☐ Treballes la situació per tal de conscienciar els alumnes

Altres:
.....
.....

20. Quan un alumne o un grup d'alumnes de la classe, mostra una actitud discriminatòria cap a un company amb aprofitament escolar diferent, la teva actitud és,

- ☐ Això no passa a la teva aula mai o gairebé mai
☐ Procures no donar importància al tema i intentes distreure l'atenció dels alumnes
☐ Treballes la situació per tal de conscienciar els alumnes

Altres:

21. Les tasques que s'han de fer entre tots a l'aula,

- ☐ Les delimites tu i es fan per ordre de llista
☐ Les delimites entre tots i es fan per ordre de llista
☐ Les delimites entre tots i les fan els alumnes segons les seves aficions i gustos.

Altres:

22. La taula del mestre/professor,

a

- ☐ Es idèntica que la dels alumnes
☐ Es diferent a la dels alumnes (més gran, amb calaixos...)

b

- ☐ Està situada sobre una tarima
☐ Està posada arran del terra

Altres:

23. El material que s'utilitza a classe,

- ☐ Cada alumne utilitza el propi
☐ El posa el centre i és comunitari
☐ Cada alumne en compra, però és comunitari

Altres:

24. El material del mestre/professor,

- ☐ És d'ús exclusiu del docent
☐ Els alumnes el poden usar sempre
☐ Els alumnes el poden usar, però cal demanar-ne permís

Altres:

25. El teu lloc a l'aula,

- ☐ Sempre és la taula o la pissarra o la tarima
- ☐ En determinats moments, passeges per l'aula
- ☐ Sovint, t'asseus entre els alumnes

Altres:
.....
.....

26. El lloc dels alumnes a l'aula,

- ☐ Sempre és la seva taula o la pissarra
- ☐ En determinats moments, poden usar la teva taula
- ☐ En determinats moments poden estar amb els companys, en taules comunes, fent racons...

Altres:
.....
.....

27. La disposició dels alumnes a l'aula,

- ☐ S'agrupen per grups de classe social, llengua materna, sexe, raça i/o aprofitament escolar
- ☐ Distribueixes els alumnes de manera que quedin barrejats els diferents grups

Altres:
.....
.....

28. Pel que fa a les normes de conducta social (puntualitat, postura, manera de dirigir-se al docent),

- ☐ Vénen determinades per tu
- ☐ Es determinen pel grup de manera explícita (assemblees,...)
- ☐ Són ímplicites en el funcionament de les teves classes, sense haver-les verbalitzat mai amb els teus alumnes

Altres:
.....
.....

29. Quan un alumne vulnera greument alguna de les normes de conducta social,

- ☐ Es sanciona directament per tu
- ☐ Es discuteix el problema entre tots els alumnes

Altres:
.....
.....

30. Quan un alumne desavantatjat (per motius de classe social, sexe, raça o aprofitament escolar) presenta una conducta destacable positivament,

- ☐ La ressaltes a nivell grupal
- ☐ Li dones la mateixa importància que la de qualsevol altre alumne

Altres:
.....
.....
.....

Anota aquí totes les observacions que et semblin necessàries i/o interessants de remarcar i que el qüestionari no contempli:

.....
.....
.....
.....

Gràcies per la teva col.laboració

Bibliografia

AAVV

Bourdieu: Critical Perspectives.
Cambridge: Polity Press, 1993.

ADLAM, D. et al.

Code in Context.
Londres: Routledge and Kegan, 1977.

ALONSO HINOJAL, I.

Educación y sociedad.
Madrid: CIS, 1980.

ALONSO HINOJAL, I.

"Bernstein en la encrucijada de la sociología de la educación". A *REIS*,
núm. 13.

ANDER-EGG, E.

Introducción a las técnicas de investigación social.
Buenos Aires: Humanitas, 1978.

APPLE, M.

Educación y poder.
Madrid: Paidós, 1987.

APPLE, M.

Maestros y textos. Una economía política de las relaciones de clase y de sexo en educación.
Madrid: Paidós, 1989.

APPLE, M.

"Education, Culture, and Class Power: Basil Bernstein and the neo-marxist Sociology of Education". A *Educational Theory*, 1992, núm. 2.

APPLE, M. i WEXLER, P.

"Cultural Capital and Educational Transmissions: An Essay on Basil Bernstein, Class, Codes and Control: Vol. III-Towards a Theory of Educational Transmissions". A *Educational Theory*, 1978, vol. 28, núm.1.

ATKINSON, P.

Language, structure and reproduction.
Londres: Methuen, 1985.

ATKINSON, P. i DELAMONT, S.

"Socialisation into Teaching: the research wich lost its way". A *British Journal of Sociology of Education*. vol. 6,1985, núm.3.

AYUSTE, A. i altres
Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar.
Barcelona: Graó, 1994.

AVANZINI, G.
La pedagogía en el siglo XX.
Madrid: Narcea, 1977.

BALL, S. J. i BOWE, R.
"Subject departments and the "implementation" of National Curriculum policy: an overview of the issues". *A Journal of Curriculum Studies*, vol. 24, 1992, núm. 2.

BALL, S. J. (comp)
Foucault y la educación. Disciplinas y saber.
Madrid: Morata, 1993.

BALL, S. J.
"Education Markets, Choice and Social Class: the market as a class strategy in the UK and the USA". *A British Journal of Sociology of Education*, vol 14, 1993, núm. 1.

BALL, S. J.
"Education Policy, Power Relations and Teachers' work". *A British Journal of Educational Studies*, vol 41, 1993, núm. 2

BAUDELOT, C. i ESTABLET, R.
La escuela capitalista en Francia.
Madrid: Siglo XXI, 1980.

BAUDELOT, C.
"La Sociología de la Educación, ¿para qué? a *Escuela de maestros*, núm. 2.

BERNSTEIN, B.
Class, codes and control.. vol. 1,2,3 i 4.
Londres: Routledge and Kegan, 1972-1991.

BERNSTEIN, B.
Poder, educación y conciencia.
Barcelona: El Roure, 1990.

BERNSTEIN, B. i DIAZ, M.
"Hacia una teoría del discurso pedagógico". *A Revista Colombiana de Educación*, 1985, núm.15.

BLAUCHET, A., GHIGHONE, R., MASSONNAT, J. i TROGNON, A.
Técnicas de investigación en ciencias sociales.
Madrid: Narcea, 1987.

BOURDIEU, P. i PASSERON, JC.
La Reproducción.
Barcelona: Laia, 1983.

BOUDON, R.
La desigualdad de oportunidades. La movilidad social en las sociedades industriales.
Barcelona: Laia, 1983

BOWLES, S. i GINTIS, H.
La instrucción escolar en la América capitalista.
Madrid: Siglo XXI, 1985.

BRANDIS, W. i BERNSTEIN, B.
Selection and control. Teacher's rating of children in the infant school.
Londres: Routledge and Kegan, 1974.

BRANDIS, W. i HENDERSON, D.
Social Class, Language and Communication.
Londres: Routledge and Kegan, 1974.

BRIONES, G.
Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales.
México: Trillas, 1986.

CALHOUN, C. i altres
Bourdieu: Critical Perspectives.
Cambridge: Polity Press, 1993.

CASTELLS, M i altres
Nuevas perspectivas críticas en educación.
Barcelona: Paidós, 1994.

CAZDEN, C.B.
El discurso en el aula. El lenguaje de la enseñanza y del aprendizaje.
Barcelona: Paidós, 1991.

COLOM, A. i al.
Lectura del discurso pedagógico actual.
Palma de Mallorca: Embat, 1979.

COOK-GUMPERZ, J.
Socialisation and social control. A study of social class differences in maternal use of language.
London: Routledge and Kegan, 1975.

COOPER, D.
Bernstein codes: a classroom study.
University of Sussex, Education Area, Paper, 1976.

COSIN, B.R. et al.
School and Society. A Sociological Reader.
Londres: Routledge and Kegan, 1980.

COX, C.
Basil Bernstein. Poder, educación y conciencia. Sociología de la transmisión cultural.
Santiago: CIDE, 1988.

DAHLBERG, G.
Context and the child's orientation to meaning.
Lund: Liber Laromedel, 1985.

DAHLBERG, G.; HOLLAND, J. i VARNAVA-SKOURAS, G.
Children, work and ideology.
Stocolm: Institute of Education, Almqvist & Wiksell, 1987.

DALE, R. et al.
Schooling and Capitalism. A Sociological Reader.
Londres: Routledge and Kegan, 1979.

DANIELS, H.
An enquiry into different forms of special school organisation, pedagogic practice and pupil discrimination.
Tesi doctoral no publicada, 1987.

DANIELS, H.
Describing schools in vygotskian research: an application of a Bernstein's model of cultural transmission.
Document no publicat, institut d'Educació, Universitat de Londres.

DANIELS, H.
"Visual displays as tacit relays of the structure of pedagogic practice".
A British Journal of Sociology of Education. Vol 10, 1989, núm. 2.

DEBESSE, M. i MIALARET, G.
Historia de la pedagogía. Vol. II.
Barcelona: Oikos Tau, 1974.

DIAZ, M.

A model of pedagogic discourse with special application to the Colombian Primary Level of Education.

Tesi doctoral no publicada, Londres, 1983.

DIAZ, M. (ed.).

Revista Colombiana de Educación, 1985, núm. 15.

DIAZ, M.

"Sobre el discurso instruccional" a *Revista Colombiana de Educación*, 1986, núm. 17.

DIAZ, M.

Basil Bernstein. La construcción social del discurso pedagógico.

Bogotá: El Griot, 1990.

DIAZ, M. (ed)

Pedagogía, discurso y poder.

Bogotá: Corprodic, 1990.

DIAZ, M.

"De la práctica pedagógica al texto pedagógico". A *Pedagogía y Saberes*, 1991, núm. 1.

DITTMAR, N.

Sociolinguistics: A Critical Survey of Theory and Application.

London: Edward Arnold, 1976.

DOMINGOS, A.M.

A teoria de Bernstein.

Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian, 1986.

DOUGLAS, M.

Pureza y peligro.

Madrid: Siglo XXI, 1973.

DUVERGER, M.

Métodos de las ciencias sociales.

Barcelona: Ariel, 1978.

DURKHEIM, E.

El suicidio.

Madrid: Akal, 1982.

DURKHEIM, E.

Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas. La evolución pedagógica en Francia.

Madrid: La Piqueta, 1982.

DURKHEIM, E.

La división del trabajo social.

Madrid: Akal, 1982.

ESCOFET ROIG, A.

"Català i castellà: parla i codis sociolingüístics". A *Papers de treball de recerca educativa*, 1992, núm. 2.

ESCOFET ROIG, A.

"El discurs regulatiu a l'aula. El gènere i el discurs regulatiu a la classe de matemàtiques". A *Papers de treball de recerca educativa*, 1992, núm. 7.

ESCOFET ROIG, A.

"Catalán y castellano: habla y códigos sociolingüísticos". A Actas del IV Congreso Español de Sociología. Madrid: FES, 1992.

ESCOFET ROIG, A.

"El discurs regulatiu a la classe de matemàtiques". A *Temps d'Educació* 1994, núm. 10.

ESCOFET ROIG, A.

"El discurso regulativo en la enseñanza". A Actas de la III Conferencia de Sociología de la Educación. Málaga: Clave, 1994.

ESCOFET ROIG, A.

"Los libros de lectura en el aula. Un análisis sociológico". A Actas de las IV Jornadas sobre la LOGSE, Granada: Proyecto Sur de Ediciones, 1994.

ESCOFET ROIG, A.

"Reproducció, resistència i pedagogia crítica; de les cultures sense veu a les veus de les cultures". A Actas del congreso de Nuevas Perspectivas Críticas en Educación, Barcelona: UB, 1994.

FERNANDEZ ENGUITA, M. (ed)

Marxismo y sociología de la educación.

Madrid: Akal, 1985.

FERNANDEZ ENGUITA, M.

La escuela. a examen.

Madrid: Eudema, 1990.

FERNANDEZ ENGUITA, M.

La cara oculta de la escuela.

Madrid: Siglo XXI, 1990.

FERRANDEZ, A. i SARRAMONA, J.

L'educació: constants i problemàtica actual.

Barcelona: Ceac, 1978.

FIGUEREIDO ANTUNES, M. H.

O contexto regulador da sala de aula: um estudo sobre a aquisição diferencial de competências relativas à produção do texto legítimo.

Universitat de Lisboa, tesi doctoral no publicada, 1991.

FOUCAULT, M.

Vigilar y castigar.

Madrid: Siglo XXI, 1978.

FOUCAULT, M.

Historia de la sexualidad.

Madrid: Siglo XXI, 1978.

FOUCAULT, M.

Microfísica del poder.

Madrid: La Piqueta, 1979.

FOUCAULT, M.

Espacios de poder.

Madrid: La Piqueta, 1981.

FUNDACIÓN ARGENTARIA

Actes del seminari *Desigualdad y Clases Sociales*, octubre de 1994.

GALTHING, J.

Teoría y métodos de la investigación social.

Buenos Aires: Universitaria, 1968.

GARCÍA CASTAÑO, J. i PULIDO MOYANO, R.

Antropología de la educación.

Madrid: Eudema, 1994.

GIROUX, H.

"Teorías de la reproducción y la resistencia en la nueva sociología de la educación: un análisis crítico". A *Revista Colombiana de Educación*, 1986, núm. 17.

GIROUX, H.

Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje.

Madrid: Paidós, 1990.

GIROUX, H.

"Educación y ciudadanía para una democracia crítica. Más allá de la ética de lo trivial." *A Aula de Innovación Educativa*, 1992, núm.1.

GIROUX, H. i Mc LAREN, P.

Sociedad, cultura y educación.

México: Universidad Nacional Autónoma, 1991.

GIROUX, H. i Mc LAREN, P.

"Writing from the margins: Geographies of Identity, Pedagogy and Power". *A Journal of Education*, 1992, vol. 174, núm. 1, Boston.

GIROUX, H. i Mc LAREN, P.

"Lenguaje, escolarización y subjetividad: más allá de la pedagogía de la reproducción y de la resistencia". A les actes del seminari "Pedagogía Crítica y Postmodernidad", no publicades, 1992, México.

GREENWOOD, T.

Metodología de la investigación social.

Buenos Aires: Paidós, 1973.

HARRIS, M.

Introducción a la antropología general.

Madrid: Alianza editorial, 1992.

HASAN, R.

"Language in the processes of socialisation: home and school".

Working Conference on Language in Education, 1986.

HOGAN, D.

"Education and class formation: the peculiarities of the Americans".

A APPLE, M. *Cultural and Economic Reproduction in Education.*

Boston: Routledge, 1983.

HOLLAND, J.

"Diferencias de clase social en la orientación al significado". *A Infancia y aprendizaje*, 1979, núm. 7.

HOLLAND, J.

Gender and class: adolescent conceptions of the division of labour.

Londres, 1985, tesi doctoral no publicada.

HOLLAND, J. i ADLAM, D.

Classification strategies employed by eight year old children: a study of differences in orietation to meaning.

Londres: SRU/SSRC 5, University of London, 1977.

JACKSON, Ph. W.

La vida en las aulas.

Madrid: Morata, 1992.

JUIF, P. i LEGRAND, L.

Grandes Orientaciones de la Pedagogía Contemporánea.

Madrid: Narcea, 1980.

KEMMIS, S.

El currículum, más allá de la teoría de la reproducción.

Madrid: Morata, 1988.

LERENA, C.

Escuela, ideología y clases sociales en España.

Madrid: Ariel, 1976.

LERENA, C.

Reprimir y liberar.

Madrid: Akal, 1983.

LERENA, C.

Materiales de sociología de la educación y de la cultura.

Madrid: Grupo Cultural Zero, 1985.

LERENA, C. (ed.)

Educación y sociología en España.

Madrid: Akal Universitaria, 1987.

LUNDGREN, U.P.

Frame Factors and the Teaching Process, A Contribution to Curriculum Theory and Theory of Teaching.

Estocolm: Almqvist & Wiksell, 1972.

LUNDGREN, U.P.

Teoría del currículum y escolarización.

Madrid: Morata, 1992.

MARÍN IBAÑEZ, R.

Principios de la Educación Contemporánea.

Madrid: Rialp, 1982.

McCARTHY, C.

Racismo y currículum. La desigualdad social y las teorías y políticas de las diferencias en la investigación contemporánea sobre enseñanza. Madrid: Morata, 1994

Mc LAREN, P.

"La postmodernidad y la muerte de la política: un indulto brasileño". A les actes del seminari "Pedagogía Crítica y Postmodernidad", no publicades, 1992, Méxic.

Mc LAREN, P.

"Pedagogia crítica. Les polítiques de resistència i un llenguatge d'esperança". A *Temps d'Educació*, 1993, núm. 9.

Mc LAREN, P.

"La pedagogía crítica, el multiculturalismo y la política del riesgo y la de la resistencia: una respuesta a Kelly y Portelli". A *Investigación Educativa*, 1993, Méxic.

Mc LAREN, P.

"White Terror and Oppositional Agency: Towards a Critical Multiculturalism". A *Strategies*, 1993, núm. 7.

MANN, P.

Métodos de investigación sociológica. Madrid: Toro, 1969.

MARTÍN SERRANO, M.

Métodos actuales de investigación social. Madrid: Akal, 1978.

MARTÍNEZ, I. i VÁSQUEZ-BRONFMAN, A.

La socialización en la escuela y la integración de las minorías. Perspectivas etnográficas en el análisis de la educación de los años 90. Madrid: Aprendizaje, 1995.

MOORE, R.

"Education and the Ideology of Production". A *British Journal of Sociology of Education*, vol. 8, 1987, núm 2.

MORAIS, A. M. i al.

Socializaçao primária e prática pedagógica. Vol. 1 i 2. Lisboa: Fund. Gulbenkian, 1989-1992.

MORAIS, A. M.

"Recognition and Realisation Rules in Acquiring School Science-the contribution of pedagogy and social background of students. A *British Journal of Sociology of Education*, 1992, vol. 13, núm. 2.

MORENO, J.

Cómo realizar una investigación social.
Madrid: Marsiega, 1972.

PARDINAS, F.

Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales.
Madrid: Siglo XXI, 1988.

PARSONS, T.

"La clase escolar como sistema social: algunas de sus funciones en la sociedad americana". A *Revista de Educación*, 1976, núm 242.

PARSONS, T.

"La clase como sistema social: algunas de sus funciones en la sociedad americana". A GRAS, A., ed. *Sociología de la educación: textos fundamentales.*
Madrid: Narcea, 1976.

PARSONS, T.

El sistema social
Madrid: Revista de Occidente, 1976.

PALACIOS, J.

La cuestión escolar.
Barcelona: Laia, 1978.

PERRENOUD, Ph.

La construcción del éxito y del fracaso escolar.
Madrid: Morata, 1990.

PIZARRO, N.

Fundamentos de la Sociología de la Educación.
Murcia: Godoy, 1981.

PLANCHARD, E.

Orientaciones actuales de la pedagogía.
Buenos Aires: Troquel, 1960.

RIBEIRA PEDRO, E.

Social stratification and classroom discourse.
Estocolm: LiberLäromedel Lund, 1981.

RIBEIRA PEDRO, E.

"Envers una anàlisi sòcio-semàntica de la pràctica a l'aula". A *Temps d'Educació*, 1994, núm. 10.

ROCKWELL, E.

"Como observar la reproducción". A *Revista Colombiana de Educación*, 1986, núm. 17.

RODRIGUEZ ILLERA, J. L.

"Código restringido y código ampliado en niños de 8 años". A *Cuadernos de Estudio*, 1986, núm. 3.

RODRIGUEZ ILLERA, J. L.

"Orientación al significado en niños de 8 años". A *Revista de Educación*, 1992, núm 298.

RODRIGUEZ ILLERA, J. L., ed.

"Monografía: Basil Bernstein". A *Temps d'Educació*, 1989, núm. 2.

RODRIGUEZ ILLERA, J.L., et al.

"Orientació al significat i processos de classificació en nens de 8 anys". A *Papers de treball de recerca educativa*, 1992, núm. 6.

RODRIGUEZ ILLERA, J.L. i ESCOFET ROIG, A.

"Un model d'enquesta per a l'estudi de les pràctiques pedagògiques familiars". A *Papers de treball de recerca educativa*, 1993, núm 8.

ROSEN, H.

Language and class. A critical look at the theories of Basil Bernstein. Bristol: Falling Wall Press, 1973.

RUIZ OLABUÉNAGA, J. i ISPIZUA. M.A.

La descodificación de la visa cotidiana. Métodos de investigación cualitativa.

Bilbao: Universidad de Deusto, 1989.

SADOVNIK, A. R.

"Basil Bernstein's Theory of Pedagogic Practice: a Structuralist Approach". A *Sociology of Education*, 1991, vol. 64.

SADOVNIK, A. R. (ed.)

Knowledge and pedagogy. The socioogy of Basil Bernstein New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 1995.

SALOMON, G.

"New Challenges for Educational Research: studying the individual within learning environments". A *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1992, vol. 36, núm. 3.

SANCHEZ DE HORCAJO, J.J.

La cultura, reproducción o cambio.

Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas, 1979.

SANCHEZ DE HORCAJO, J.J.

Escuela, sistema y sociedad.

Madrid: Libertarias, 1991.

SIMON, R.I.

"Empowerment as a Pedagogy of Possibility". A *Language Arts*, 1987, vol. 64, num. 4.

STUBSS, M.

El llenguatge i l'escola.

Barcelona: Edicions 62, maig 1982.

STUBSS, M. i DELAMONT, S. eds.

Las relaciones profesor-alumno.

Barcelona: Oikos-Tau, 1978.

TORRES, J.

El currículum oculto.

Madrid: Morata, 1991.

TRILLA, J.

Ensayos sobre la escuela.

Barcelona: Laertes, 1985.

TYLER, W.

"Loosely coupled schools: a structuralist critique". A *British Journal of Sociology of Education*, vol. 8, 1987, núm.3.

TYLER, W.

Organización escolar.

Madrid: Morata, 1991.

VARELA, J. i ALVAREZ-URIA, F.

Arqueología de la escuela.

Madrid: La Piqueta, 1991.

VELASCO, H et al.
Lecturas de antropología para educadores.
Madrid: Trotta, 1993.

VIET, J.
Los métodos estructuralistas en las ciencias sociales.
Buenos Aires: Amorrortu, 1965.

VISAUTA, B.
Técnicas de investigación social.
Barcelona: PPU, 1989.

WEIS, L. (ed.)
Class, Race and Gender in american Education.
New York: State University of New York, 1988.

WILLIS, P.
Aprendiendo a trabajar.
Madrid: Akal, 1988.

